

U S T A W A

z dnia 2019 r.

o ochronie ludności i obronie cywilnej¹⁾

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1. Ustawa określa:

- 1) zadania oraz zasady przygotowania, organizacji i funkcjonowania ochrony ludności i obrony cywilnej;
- 2) organy właściwe w sprawach ochrony ludności i obrony cywilnej oraz podmioty realizujące zadania z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej;
- 3) zasady powiadamiania, ostrzegania i alarmowania przed zagrożeniami;
- 4) zasady przygotowania, organizacji i funkcjonowania ochrony ludności w czasie wojny oraz realizowania zadań wynikających z pierwszego Protokołu dodatkowego do Konwencji genewskich z dnia 12 sierpnia 1949 r. dotyczącego ochrony ofiar międzynarodowych konfliktów zbrojnych sporządzonego w Genewie dnia 8 czerwca 1977 r. (Dz. U. z 1992 r. poz. 175 oraz z 2015 r. poz. 1056);
- 5) zasady finansowania i zabezpieczenia logistycznego realizacji zadań ochrony ludności i obrony cywilnej;
- 6) zadania organów właściwych w sprawach ochrony ludności i obrony cywilnej.

Art. 2. 1. Ochrona ludności stanowi zintegrowaną działalność organów administracji publicznej oraz podmiotów ochrony ludności mającą na celu zapewnienie bezpieczeństwa obywateli w sytuacji wystąpienia zagrożeń naturalnych lub wywołanych działalnością człowieka, w tym ochronę życia i zdrowia ludności, ochronę mienia, dziedzictwa kulturowego oraz środowiska naturalnego.

¹⁾Niniejszą ustawą zmienia się ustawy: ustawę z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej, ustawę z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, ustawę z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym, ustawę z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa, ustawę z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej, ustawę z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz ustawę z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym.

2. Ochrona ludności dotyczy również działań prowadzonych poza granicami kraju w ramach pomocy humanitarnej lub ratowniczej, udzielanej zgodnie z zasadami prawa międzynarodowego i umowami międzynarodowymi.

3. Obrona cywilna jest to realizacja zadań, o których mowa w art. 61 lit. (a) pierwszego protokołu dodatkowego do Konwencji genewskich z dnia 12 sierpnia 1949 r. dotyczącego ochrony ofiar międzynarodowych konfliktów zbrojnych sporządzonego w Genewie dnia 8 czerwca 1977 roku, w czasie stanu wojennego lub w czasie wojny, jak również zespół przedsięwzięć organizacyjno-planistycznych podejmowanych w czasie pokoju w celu przygotowania Państwa do realizacji tych zadań.

Art. 3. Ilekroć w ustawie jest mowa o:

- 1) alarmie – należy przez to rozumieć sygnał z dowolnego źródła informacji, ostrzegający przed rzeczywistym lub potencjalnym zagrożeniem życia lub zdrowia ludności, zwierząt, mienia, środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego;
- 2) alarmowaniu - należy przez to rozumieć działania mające na celu natychmiastowe przekazanie sygnału do właściwych terytorialnie władz, służb i do ludności na danym terenie, informującego o zagrożeniu życia lub zdrowia ludności i zwierząt, mienia, środowiska naturalnego lub dziedzictwa kulturowego;
- 3) budowli ochronnej – należy przez to rozumieć pomieszczenie lub zespół pomieszczeń przeznaczonych do ochrony osób, urządzeń, zapasów materiałowych lub innych dóbr materialnych przed skutkami działań zbrojnych, ekstremalnych zjawisk pogodowych, katastrof ekologicznych, przemysłowych lub innych zagrożeń;
- 4) ostrzeganiu – należy przez to rozumieć działania mające na celu przekazanie komunikatów i informacji uprzedzających o prawdopodobnych zagrożeniach i zalecających podjęcie działań zabezpieczających i ochronnych oraz instruujące o sposobach wykonania takich działań;
- 5) pomocy doraźnej – należy przez to rozumieć tymczasowe zakwaterowanie, zaopatrzenie w niezbędne do zabezpieczenia potrzeb życiowych środki pierwszej potrzeby w tym żywność, woda, energia, podstawowe warunki sanitarne w początkowej fazie działań ratowniczych, do czasu objęcia poszkodowanych świadczeniami systemu pomocy społecznej;
- 6) pomocy humanitarnej – rozumie się przez to działania organów administracji publicznej oraz innych podmiotów realizujących zadania z zakresu ochrony ludności zmierzające do ratowania życia i łagodzenia cierpienia ludności dotkniętej skutkami klęsk

żywiolowych, sytuacji kryzysowych, konfliktów zbrojnych oraz innych zagrożeń wywołanych działaniem człowieka;

- 7) powiadamianiu - należy przez to rozumieć przekazanie, przy użyciu wszelkich dostępnych środków, określonych komunikatów i informacji mających na celu uprzedzenie właściwych władz i ludności o możliwości wystąpienia zagrożenia, o jego wystąpieniu lub ustąpieniu oraz przekazanie informacji dotyczących sposobu postępowania w danym przypadku;
- 8) powiatach – należy przez to rozumieć również miasta na prawach powiatów;
- 9) starości – należy przez to rozumieć również prezydenta miasta na prawach powiatu;
- 10) wójtach – rozumie się przez to również burmistrza i prezydenta miasta;
- 11) systemach – należy przez to rozumieć systemy obserwacji, pomiarów, analiz, prognozowania, powiadamiania o zagrożeniach, funkcjonujące lub uruchamiane i rozwijane w sytuacjach wystąpienia zagrożenie życia lub zdrowia ludności i zwierząt, mienia, środowiska naturalnego, dziedzictwa kulturowego.
- 12) wykrywaniu – należy przez to rozumieć prowadzenie działań mających na celu określenie stanu zagrożenia życia lub zdrowia ludności i zwierząt, mienia, środowiska naturalnego lub dziedzictwa kulturowego.
- 13) zagrożeniach – należy przez to rozumieć sytuacje wywołane działaniem sił natury lub zdarzenia wywołane działaniem człowieka, których wystąpienie stwarza niebezpieczeństwo dla zdrowia i życia ludzi oraz zdarzenia mogące spowodować znaczne straty w mieniu, w tym straty w dziedzictwie kulturowym oraz środowisku naturalnym;
- 14) zasobach ochrony ludności – należy przez to rozumieć siły i środki, które są przeznaczone do wykorzystywania w celu realizacji zadań ochrony ludności, w tym ludzi, infrastrukturę, środki techniczne, materiałowe i finansowe oraz bazy danych i systemy teleinformatyczne.

Art. 4. Podmiotami realizującymi cele i zadania ochrony ludności i obrony cywilnej, zwanymi dalej „podmiotami ochrony ludności”, są:

- 1) organy administracji publicznej, o których mowa w art. 6;
- 2) służby, inspekcje i straże z wyjątkiem podmiotów podlegających militaryzacji na zasadach określonych w odrębnych przepisach;
- 3) podmioty krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego;

- 4) inne podmioty ratownicze niewchodzące w skład krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego;
- 5) podmioty lecznicze, o których mowa w art. 4 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. z 2018 r. poz. 2190 i 2219 oraz z 2019 r. poz. 492, 730 i 959);
- 6) samorządowe jednostki organizacyjne oraz spółki prawa handlowego z udziałem jednostki samorządu terytorialnego;
- 7) organizacje pozarządowe wykonujące zadania ochrony ludności;
- 8) podmioty zarządzające systemami monitorowania zagrożeń;
- 9) podmioty realizujące zadania z zakresu ostrzegania i alarmowania ludności;
- 10) pododdziały Sił Zbrojnych RP, o których mowa w art. 25 ust. 1 ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym (Dz. U. z 2018 r. poz. 1401 i 1560 oraz z 2019 r. poz. 730);
- 11) formacje obrony cywilnej;
- 12) podmioty i przedsiębiorcy, dla których organ właściwy w sprawach ochrony ludności przewidział i uzgodnił realizację zadań z zakresu ochrony ludności;
- 13) podmioty, na które organ właściwy w sprawach ochrony ludności nałożył obowiązek realizacji zadań obrony cywilnej;
- 14) instytucje certyfikujące w obszarze ochrony ludności i obrony cywilnej dla kwalifikacji uregulowanych, zgłoszonych z obszaru „sprawy wewnętrzne” do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji.

Rozdział 2

Zadania ochrony ludności

Art. 5. W ramach ochrony ludności wykonywane są zadania:

- 1) związane z możliwością wystąpienia zagrożenia, polegające w szczególności na:
 - a) prognozowaniu i monitorowaniu zagrożeń oraz szacowaniu ryzyka ich wystąpienia,
 - b) przeciwdziałaniu występowania zagrożeń,
 - c) przygotowaniu organizacyjnym i rzeczowym do reagowania na zagrożenia,
 - d) przygotowaniu warunków do ewakuacji ludności, zwierząt i mienia,
 - e) przygotowaniu warunków do przetrwania ludności, zabezpieczenia mienia i produktów żywnościowych, w tym budowie i utrzymaniu budowli ochronnych oraz dostosowanie istniejących obiektów do pełnienia funkcji budowli ochronnej.

- l) szkoleniu podmiotów ochrony ludności w tym organizowanie ćwiczeń,
 - g) tworzeniu rezerw zasobów służących ochronie ludności i obronie cywilnej,
 - h) prowadzeniu edukacji społeczeństwa w zakresie ochrony ludności i obrony cywilnej, w tym kształtowanie świadomości zagrożeń i adekwatnych zachowań,
 - i) planowaniu i przygotowaniu procesu przekształcenia podmiotów ochrony ludności w formacje i organizacje obrony cywilnej,
 - j) inicjowaniu działalności badawczo-rozwojowej dotyczącej ochrony ludności i obrony cywilnej,
 - k) prowadzeniu ewakuacji ludności, zabezpieczenia mienia i dóbr kultury;
- 2) związane z wystąpieniem zagrożenia, w tym wojny, polegające w szczególności na:
- a) wykrywaniu zagrożeń i ich rozpoznaniu,
 - b) powiadamianiu, ostrzeganiu i alarmowaniu ludności,
 - c) wymianie i analizowaniu informacji pochodzących z systemów monitorowania sytuacji zagrożeń pomiędzy podmiotami ochrony ludności,
 - d) reagowaniu i podejmowaniu interwencji oraz działań ratowniczych przez właściwe podmioty ochrony ludności,
 - e) wskazywaniu i oznaczaniu stref niebezpiecznych,
 - f) prowadzeniu ewakuacji ludności, zwierząt i mienia,
 - g) wyznaczeniu pomieszczeń do tymczasowego zakwaterowania,
 - h) zapewnieniu funkcjonowania służb użyteczności publicznej,
 - i) zapewnieniu bezpieczeństwa i porządku publicznego,
 - j) zapewnieniu ochrony przed skutkami zagrożeń chemicznych, biologicznych i radiacyjnych oraz likwidowaniu skutków spowodowanych ich wystąpieniem,
 - k) zapewnieniu osobom poszkodowanym lub ewakuowanym pomocy doraźnej,
 - l) informowaniu rodzin o poszkodowanych członkach rodziny,
 - m) stworzeniu warunków i możliwości identyfikacji osób poszkodowanych,
 - n) organizowaniu lub koordynowaniu udzielania i przyjmowania pomocy humanitarnej,
 - o) doraźnym grzebaniu zmarłych,
 - p) pomocy w ratowaniu dóbr niezbędnych do przetrwania,
 - r) realizacji innych działań niezbędnych do wypełnienia wyżej wymienionych zadań, w tym planowanie i prace organizacyjne.

Rozdział 3

Organy administracji publicznej właściwe w zakresie ochrony ludności

Art. 6. Organami administracji publicznej właściwymi w sprawach ochrony ludności, zwanymi dalej „organami ochrony ludności”, są:

- 1) wójt;
- 2) rada gminy;
- 3) starosta;
- 4) rada powiatu;
- 5) zarząd województwa;
- 6) sejmik województwa;
- 7) wojewoda;
- 8) ministrowie kierujący działami administracji rządowej z wyjątkiem Ministra Obrony Narodowej;
- 9) Szef Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej Kraju.

Art. 7. 1. Centralnym organem administracji rządowej w sprawach ochrony ludności i obrony cywilnej jest Szef Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej Kraju.

2. Szefa Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej Kraju powołuje i odwołuje Prezes Rady Ministrów na wniosek ministra właściwego do spraw wewnętrznych.

3. Szef Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej Kraju podlega ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych.

4. Urzędem obsługującym Szefa Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej Kraju jest urząd obsługujący Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej.

5. Szef Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej Kraju w sprawach należących do swojego zakresu działania wydaje zarządzenia, wytyczne, instrukcje i regulaminy.

Art. 8. Terenowymi szefami ochrony ludności i obrony cywilnej są wojewodowie, starostowie i wójtowie.

Art. 9. 1. Do zadań wójta, jako organu ochrony ludności na obszarze gminy, należy prowadzenie działań w zakresie ochrony ludności i obrony cywilnej w tym:

- 1) tworzenie i utrzymanie zasobów ochrony ludności i obrony cywilnej;
- 2) analiza i monitoring potencjalnych zagrożeń oraz ocena ryzyka ich wystąpienia;
- 3) planowanie i organizacja ewakuacji ludności, zwierząt i mienia;
- 4) zapewnienie osobom poszkodowanym lub ewakuowanym pomocy doraźnej;

- 5) sporządzanie corocznej informacji o stanie przygotowań gminy do realizacji zadań ochrony ludności i obrony cywilnej, kierując się zapewnieniem realizacji zadań obrony cywilnej na okres zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny;
- 6) powiadamianie, ostrzeganie i alarmowanie ludności o zagrożeniach;
- 7) planowanie potrzeb w zakresie środków finansowych i materiałowych niezbędnych do realizacji zadań w zakresie ochrony ludności i obrony cywilnej;
- 8) planowanie, organizowanie oraz prowadzenie szkoleń i ćwiczeń z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej;
- 9) przygotowanie organizacyjne urzędu i podmiotów ochrony ludności do realizacji zadań obrony cywilnej w stanie wojennym i w czasie wojny;
- 10) wnioskowanie do wojskowego komendanta uzupełnień o wyrażenie zgody na nadanie lub uchylenie przydziału organizacyjno-mobilizacyjnego w ramach służby w formacjach obrony cywilnej;
- 11) planowanie przygotowań i zamierzeń w sferze ochrony ludności i obrony cywilnej, zgodnie z art. 48;
- 12) nadzór i kontrola realizacji zadań z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej realizowanych przez podmioty ochrony ludności z terenu gminy;
- 13) prowadzenie rejestru podmiotów ochrony ludności;
- 14) planowanie potrzeb z zakresu ochrony ludności dotyczących infrastruktury i budowli mających istotny wpływ na bezpieczeństwo ludzi i środowiska niezbędnych do uwzględnienia w planie zagospodarowania przestrzennego gminy;
- 15) bieżące prowadzenie działań planistycznych i organizacyjnych w celu przygotowania urzędu i podmiotów ochrony ludności do realizacji zadań obrony cywilnej w czasie stanu wojennego i w czasie wojny;
- 16) stworzenie warunków i możliwości do identyfikacji osób poszkodowanych na terenie gminy w czasie wojny;
- 17) informowanie rodzin o poszkodowanych członkach rodzin;
- 18) organizowanie i określenie sposobu zapewnienia zbiorowego schronienia dla ludności;
- 19) budowa, modernizacja i utrzymanie budowli ochronnych;
- 20) zapewnienie prowadzenia edukacji społeczeństwa z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej na obszarze gminy.

2. Informację, o której mowa w ust. 1 pkt 5, wójt przedstawia radzie gminy do zatwierdzenia, a po jej zatwierdzeniu przekazuje do wiadomości starosty.

Art. 10. 1. Do zadań rady gminy, w zakresie zapewnienia ochrony ludności i obrony cywilnej na obszarze gminy, należy w szczególności rozpatrywanie i zatwierdzanie, nie rzadziej niż raz w roku, informacji wójta o stanie przygotowań gminy do realizacji zadań ochrony ludności i obrony cywilnej;

2. Informację, o której mowa w art. 9 ust. 1 pkt 5, rada gminy podaje do publicznej wiadomości.

Art. 11. 1. Do zadań starosty, jako organu ochrony ludności na obszarze powiatu, należy prowadzenie działań w zakresie ochrony ludności i obrony cywilnej, w tym:

- 1) kierowanie działaniami prowadzonymi w zakresie ochrony ludności i obrony cywilnej, przy współdziałaniu organów ochrony ludności;
- 2) koordynowanie działań prowadzonych w zakresie ochrony ludności i obrony cywilnej, przy współdziałaniu innych organów ochrony ludności;
- 3) tworzenie i utrzymanie zasobów ochrony ludności i obrony cywilnej;
- 4) analiza i monitoring potencjalnych zagrożeń oraz ocena ryzyka ich wystąpienia;
- 5) planowanie i organizacja ewakuacji ludności zwierząt i mienia;
- 6) zapewnienie osobom poszkodowanym lub ewakuowanym pomocy doraźnej;
- 7) sporządzanie corocznej informacji o stanie przygotowań powiatu do realizacji zadań ochrony ludności i obrony cywilnej, kierując się zapewnieniem realizacji zadań obrony cywilnej na okres zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny;
- 8) powiadamianie, ostrzeganie i alarmowanie ludności o zagrożeniach;
- 9) planowanie potrzeb w zakresie środków finansowych i materiałowych niezbędnych do realizacji zadań własnych w zakresie ochrony ludności i obrony cywilnej;
- 10) planowanie oraz organizowanie szkoleń i ćwiczeń z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej;
- 11) planowanie przygotowań i zamierzeń w sferze ochrony ludności i obrony cywilnej w tym przygotowanie organizacyjne urzędu i podmiotów ochrony ludności do realizacji zadań obrony cywilnej w stanie wojennym i w czasie wojny;
- 12) wnioskowanie do wojskowego komendanta uzupełnień o wyrażenie zgody na nadanie i wycofanie przydziału organizacyjno-mobilizacyjnego dla personelu przeznaczonego do realizacji zadań obrony cywilnej;
- 13) planowanie przygotowań i zamierzeń w sferze ochrony ludności i obrony cywilnej, zgodnie z art. 48;

- 14) nadzór i kontrola realizacji zadań z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej realizowanych przez organy i podmioty ochrony ludności w powiecie i gminach na obszarze powiatu;
- 15) prowadzenie rejestru podmiotów ochrony ludności;
- 16) planowanie potrzeb z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej dotyczących infrastruktury i budowli mających istotny wpływ na bezpieczeństwo ludzi i środowiska, niezbędnych do uwzględnienia w analizach i studiach z zakresu zagospodarowania przestrzennego, odnoszących się do obszaru powiatu przy zapewnieniu zgodności z wojewódzkimi planami zagospodarowania przestrzennego;
- 17) nadzór w zakresie wykonywania zadań zleconych i koordynacja wykonywania zadań własnych z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej przez podległe jednostki organizacyjne;
- 18) bieżące prowadzenie działań planistycznych i organizacyjnych w celu przygotowania urzędu i podmiotów ochrony ludności do realizacji zadań obrony cywilnej w czasie stanu wojennego i w czasie wojny;
- 19) opracowanie analizy ryzyka wystąpienia zagrożenia oraz przedstawienie jej do publicznej wiadomości;
- 20) organizowanie i określenie sposobu zapewnienia zbiorowego schronienia dla ludności;
- 21) budowa, modernizacja i utrzymanie budowli ochronnych;
- 22) zapewnienie prowadzenia edukacji społeczeństwa z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej na obszarze powiatu.

2. Informację, o której mowa w ust. 1 pkt 7, starosta przedstawia radzie powiatu do zatwierdzenia, a po jej zatwierdzeniu przekazuje wojewodzie.

Art. 12. 1. Do zadań rady powiatu, w zakresie ochrony ludności na obszarze powiatu, należy rozpatrywanie i zatwierdzanie, nie rzadziej niż raz w roku, informacji starosty o stanie przygotowań powiatu do realizacji zadań ochrony ludności i obrony cywilnej;

2. Informację, o której mowa w art. 11 ust. 1 pkt 7, rada powiatu podaje do publicznej wiadomości.

Art. 13. Przy zachowaniu zgodności z programami ochrony ludności, dopuszcza się, aby tworzone przez powiat zasoby ochrony ludności przekazywane były gminom, a następnie podmiotom ochrony ludności, przekazując w ramach dokonanych uzgodnień także środki na ich utrzymanie.

Art. 14. 1. Do zadań zarządu województwa w zakresie ochrony ludności i obrony cywilnej należy:

- 1) zapewnienie prowadzenia edukacji społeczeństwa z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej na obszarze województwa;
- 2) tworzenie i utrzymanie zasobów ochrony ludności na obszarze województwa;
- 3) uwzględnianie w projektach strategii rozwoju województwa zadań z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej;
- 4) sporządzanie i przekazywanie wojewodzie corocznej informacji o stanie przygotowań samorządu wojewódzkiego do realizacji zadań z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej, po zatwierdzeniu przez sejmik województwa;
- 5) uwzględnianie w projektach planów zagospodarowania przestrzennego województwa wytycznych wojewody oraz zadań z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej dotyczących infrastruktury i budowli ochronnych mających istotny wpływ na bezpieczeństwo ludzi i środowiska;
- 6) udział w planowaniu przygotowań i zamierzeń w sferze ochrony ludności i obronie cywilnej na terenie województwa, zgodnie z art. 48;
- 7) bieżące prowadzenie działań planistycznych i organizacyjnych w celu przygotowania urzędu i podmiotów ochrony ludności do realizacji zadań obrony cywilnej w stanie wojennym i w czasie wojny.

2. Informację, o której mowa w art. 14 ust. 1 pkt 4, marszałek województwa przedstawia do zatwierdzenia przez sejmik województwa.

Art. 15. 1. Do zadań sejmiku województwa w zakresie ochrony ludności i obrony cywilnej należy:

- 1) planowanie potrzeb w zakresie środków finansowych niezbędnych do realizacji zadań własnych w zakresie ochrony ludności i obrony cywilnej w uchwalanym budżecie województwa;
- 2) rozpatrywanie i zatwierdzanie, nie rzadziej niż raz w roku, informacji marszałka województwa o stanie przygotowań samorządu wojewódzkiego do realizacji zadań ochrony ludności i obrony cywilnej.

2. Informację, o której mowa w art. 14 ust. 1 pkt 4, sejmik województwa podaje do publicznej wiadomości.

Art. 16. Przy zachowaniu zgodności z programami ochrony ludności, zarząd województwa wspiera gminy i powiaty w zakresie tworzenia zasobów ochrony ludności.

Wsparcie obejmuje również przekazywanie powiatom i gminom, a następnie podmiotom ochrony ludności zasobów, o których mowa w art.14 ust. 1 pkt 2. W ramach tego wsparcia dopuszcza się przekazywanie środków na utrzymanie przedmiotowych zasobów.

Art. 17. 1. Do zadań wojewody, jako organu ochrony ludności na obszarze województwa, należy:

- 1) koordynacja wykonywania zadań własnych z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej przez gminy i powiaty oraz przez podmioty realizujące zadania z zakresu ochrony ludności w województwie;
- 2) tworzenie i utrzymywanie zasobów ochrony ludności i obrony cywilnej;
- 3) analiza i monitoring potencjalnych zagrożeń oraz ocena ryzyka ich wystąpienia;
- 4) planowanie i koordynacja ewakuacji ludności, zwierząt i mienia;
- 5) zapewnienie osobom poszkodowanym lub ewakuowanym pomocy doraźnej;
- 6) sporządzanie i przekazanie Szefowi Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej Kraju corocznej informacji o stanie przygotowań województwa do realizacji zadań z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej, kierując się zapewnieniem realizacji zadań obrony cywilnej na okres zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny;
- 7) powiadamianie, ostrzeganie i alarmowanie ludności o zagrożeniach;
- 8) planowanie potrzeb w zakresie środków finansowych niezbędnych do realizacji zadań w zakresie ochrony ludności i obrony cywilnej;
- 9) planowanie oraz organizowanie szkoleń i ćwiczeń na szczeblu wojewódzkim z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej;
- 10) planowanie przygotowań i zamierzeń w sferze ochrony ludności i obrony cywilnej w tym przygotowanie organizacyjne urzędu i podmiotów ochrony ludności do realizacji zadań obrony cywilnej w czasie stanu wojennego i w czasie wojny;
- 11) wnioskowanie do wojskowego komendanta uzupełnień o wyrażenie zgody na nadanie lub wycofanie przydziału organizacyjno-mobilizacyjnego dla personelu przeznaczonego do realizacji zadań obrony cywilnej;
- 12) nadzór i kontrola realizacji zadań z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej realizowanych przez organy i podmioty ochrony ludności na terenie: województwa, powiatu, miast na prawach powiatu i gmin;
- 13) prowadzenie rejestru podmiotów ochrony ludności na obszarze województwa;
- 14) przekazywanie zarządowi województwa wytycznych z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej dotyczących infrastruktury i budowli ochronnych mających istotny

- wpływ na bezpieczeństwo ludzi i środowiska w celu uwzględnienia w projektach planów zagospodarowania przestrzennego województwa;
- 15) nadzór w zakresie wykonywania zadań zleconych i koordynacja wykonywania zadań własnych z zakresu ochrony ludności przez podległe jednostki organizacyjne;
 - 16) prowadzenie edukacji społeczeństwa z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej w tym kształtowanie świadomości zagrożeń i adekwatnych zachowań w szczególności w przypadku wystąpienia bezpośredniego zagrożenia oraz w zakresie wdrażania rządowych programów na rzecz poprawy bezpieczeństwa;
 - 17) inicjowanie i organizowanie współpracy w zakresie ochrony ludności i obrony cywilnej pomiędzy powiatami oraz podmiotami wykonującymi zadania z zakresu ochrony ludności, działającymi na obszarze województwa;
 - 18) współdziałanie z szefem wojewódzkiego sztabu wojskowego w planowaniu przedsięwzięć z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej województwa;
 - 19) koordynowanie współpracy powiatów w zakresie pozyskiwania i wykorzystania zasobów niezbędnych do ochrony ludności i obrony cywilnej poprzez wymianę informacji o posiadanych zasobach i potrzebach w tym zakresie;
 - 20) opracowywanie sprawozdań z ćwiczeń z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej na terenie województwa oraz sprawozdań z realizacji wniosków z poszczególnych ćwiczeń.

2. Wojewoda może wspierać gminy i powiaty w zakresie tworzenia zasobów ochrony ludności, przy zachowaniu zgodności z programami ochrony ludności. Wsparcie może obejmować również przekazywanie powiatom i gminom a następnie podmiotom ochrony ludności zasobów, o których mowa w ust. 1 pkt 2. W ramach niniejszego wsparcia dopuszcza się przekazywanie środków na utrzymanie przedmiotowych zasobów.

Art. 18. Do zadań ministrów kierujących działami administracji rządowej, z wyjątkiem Ministra Obrony Narodowej, należy w zakresie ich właściwości:

- 1) analizowanie zagrożeń mających wpływ na ochronę ludności oraz informacji pochodzących z systemów monitorowania zagrożeń;
- 2) przygotowanie urzędu obsługującego ministra oraz podmiotów podległych i nadzorowanych do realizacji zadań z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej, w tym szkolenie i organizowanie ćwiczeń;
- 3) nadzór nad wykonywaniem zadań z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej przez podległe podmioty;

- 4) inicjowanie działalności badawczo-rozwojowej dotyczącej ochrony ludności i obrony cywilnej;
- 5) planowanie potrzeb w zakresie środków finansowych niezbędnych do realizacji zadań w zakresie ochrony ludności w tym przez podległe lub nadzorowane organy i jednostki organizacyjne;
- 6) sporządzanie i przekazywanie Szefowi Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej corocznej informacji o stanie przygotowań ministerstwa, podmiotów podległych i nadzorowanych do realizacji zadań z zakresu ochrony ludności, kierując się zapewnieniem realizacji zadań obrony cywilnej na okres zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny;
- 7) bieżące prowadzenie działań planistycznych i organizacyjnych w celu przygotowania urzędu i podmiotów ochrony ludności do realizacji zadań obrony cywilnej w czasie stanu wojennego lub czasu wojny.

Art. 19. Do zadań Szefa Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej Kraju należy:

- 1) koordynowanie określonych przedsięwzięć i sprawowanie kontroli realizacji przez organy administracji rządowej i organy samorządu terytorialnego zadań obrony cywilnej;
- 2) tworzenie i utrzymanie zasobów ochrony ludności przeznaczonych do natychmiastowego wykorzystania na obszarze kraju;
- 3) analizowanie potencjalnych zagrożeń i ocena ryzyka ich wystąpienia;
- 4) organizowanie i koordynowanie udzielania pomocy doraźnej na obszarze kraju w przypadku gdy zasoby województw zostały wyczerpane, w zakresie dysponowania zasobami Centralnej Bazy Magazynowej;
- 5) popularyzowanie wiedzy z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej wśród społeczeństwa, w tym kształtowanie świadomości o sytuacjach zagrożeń i adekwatnych zachowań;
- 7) organizowanie i realizowanie współpracy międzynarodowej w zakresie ochrony ludności i obrony cywilnej, w uzgodnieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych i z ministrem właściwym do spraw zagranicznych;
- 8) planowanie potrzeb dotyczących zapewnienia środków finansowych niezbędnych do realizacji zadań w zakresie ochrony ludności i obrony cywilnej oraz organizowania i koordynowania udzielania pomocy doraźnej na obszarze kraju;

- 9) projektowanie i uzgadnianie z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych i ministrem właściwym do spraw finansów publicznych rozdziału środków finansowych na realizację zadań ochrony ludności i obrony cywilnej w budżetach organów ochrony ludności;
- 10) koordynowanie, uzgadnianie i zatwierdzanie dokumentów planistycznych w zakresie ochrony ludności i obrony cywilnej, o których mowa w art. 36 ust. 1 pkt 1 – 3;
- 11) przygotowanie i szkolenie organów administracji publicznej i podmiotów realizujących zadania na rzecz ochrony ludności i obrony cywilnej, w tym prowadzenie ćwiczeń;
- 12) określanie kierunków działań w zakresie ochrony ludności i obrony cywilnej do realizacji przez podmioty ochrony ludności;
- 13) sporządzanie i przekazywanie Prezesowi Rady Ministrów corocznej informacji o stanie przygotowania państwa do realizacji zadań z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej;
- 14) udział w opracowywaniu planu obrony cywilnej państwa;
- 15) udział w opracowywaniu Podstawy Programowej przedmiotu „edukacja dla bezpieczeństwa”;
- 16) planowanie, organizowanie oraz prowadzenie ćwiczeń centralnych na szczeblu kraju z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej oraz udział w organizowaniu i realizowaniu ćwiczeń międzynarodowych;
- 17) wydawanie czasopisma branżowego;
- 18) inicjowanie działalności badawczo-rozwojowej dotyczącej ochrony ludności i obrony cywilnej.

Art. 20. Do zadań ministra właściwego do spraw wewnętrznych, w zakresie ochrony ludności i obrony cywilnej, należy:

- 1) nadzór nad realizacją zadań z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej przez organy ochrony ludności;
- 2) analizowanie zagrożeń mających wpływ na bezpieczeństwo i ochronę ludności;
- 3) przygotowywanie i wdrażanie rozwiązań organizacyjnych na potrzeby ochrony ludności i obrony cywilnej;
- 4) określanie zasad i procedur udzielania i przyjmowania oraz koordynowania pomocy humanitarnej w uzgodnieniu z ministrem właściwym do spraw zagranicznych;
- 5) inicjowanie działalności badawczo-rozwojowej dotyczącej ochrony ludności i obrony cywilnej;

- 6) planowanie potrzeb w zakresie środków finansowych niezbędnych do realizacji zadań w zakresie ochrony ludności przez podległe lub nadzorowane jednostki;
- 7) organizowanie lub wspieranie działań na rzecz popularyzowania wiedzy z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej wśród społeczeństwa;
- 8) bieżące prowadzenie działań planistycznych i organizacyjnych w celu przygotowania urzędu i podmiotów ochrony ludności do realizacji zadań obrony cywilnej w czasie stanu wojennego i w czasie wojny.

Art. 21. 1. Powiat udziela gminom na terenie powiatu pomocy w realizacji zadań ochrony ludności i obrony cywilnej w przypadku gdy zasoby i możliwości działania tych gmin uległy wyczerpaniu bądź są niewystarczające do realizacji nałożonych na nie zadań. Udzielenie pomocy odbywa się na wniosek gminy.

2. Samorząd województwa udziela powiatom na terenie województwa pomocy w przypadku gdy zasoby i możliwości działania powiatu uległy wyczerpaniu bądź są niewystarczające do realizacji nałożonych na nie zadań. Udzielenie pomocy odbywa się na wniosek powiatu.

3. Organy gmin i organy powiatów mogą zawierać porozumienia o współdziałaniu w zakresie realizacji zadań, o których mowa w art. 9 i 11, określając sposób i tryb oraz zakres udzielanej pomocy.

4. Gminy, powiaty i samorzady województwa mogą wspólnie realizować zadania ochrony ludności i obrony cywilnej, jeżeli wynika to z przeprowadzonej analizy potencjalnych zagrożeń dla ludności i ocenie ryzyka ich wystąpienia, a także jest ekonomicznie uzasadnione podczas tworzenia i utrzymywania zasobów ochrony ludności na zasadach określonych w ustawach o samorządzie gminnym, o samorządzie powiatowym, o samorządzie województwa.

5. Organy samorządu województwa i organy powiatu mogą zawierać porozumienia lub umowy o współdziałaniu w zakresie realizacji zadań, o których mowa w art. 11 i 14, określając sposób i tryb oraz zakres możliwej do udzielenia pomocy.

6. O formie i zakresie udzielonej pomocy organy, o których mowa w ust. 3 i 5, informują właściwego terytorialnie wojewodę.

7. Wójt, starosta, wojewoda lub organ założycielski zleca dysponowanie zasobami ochrony ludności, tworzonymi w ramach programów ochrony ludności, kierownikom służb, inspekcji i straży według ich właściwości oraz według rodzaju zagrożenia.

Art. 22. Przy zachowaniu zgodności z programami ochrony ludności, dopuszcza się aby zasoby ochrony ludności tworzone przez wójta, o których mowa w art. 9 ust. 1 pkt 1 ustawy, w drodze porozumienia, przekazywane były podmiotom ochrony ludności. W ramach niniejszego wsparcia dopuszcza się przekazywanie środków na utrzymanie przedmiotowych zasobów.

Art. 23. Przy zachowaniu zgodności z programami ochrony ludności dopuszcza się, aby zasoby ochrony ludności tworzone przez starostę, o których mowa w art. 11 ust. 1 pkt 3 ustawy, w drodze porozumienia, przekazywane były gminom a następnie podmiotom ochrony ludności. W ramach tego wsparcia dopuszcza się przekazywanie środków na utrzymanie przedmiotowych zasobów.

Art. 24. Przy zachowaniu zgodności z programami ochrony ludności dopuszcza się, aby zasoby ochrony ludności tworzone przez wojewodę, o których mowa art. 17 ust. 1 pkt 2 ustawy, w drodze porozumienia, przekazywane były powiatom i gminom a następnie podmiotom ochrony ludności. W ramach niniejszego wsparcia dopuszcza się przekazywanie środków na utrzymanie przedmiotowych zasobów.

Art. 25. Zadania dotyczące Systemów Wykrywania i Alarmowania, Systemów Wczesnego Ostrzegania i powszechnej samoobrony, określają odrębne przepisy.

Rozdział 4

Wykrywanie zagrożeń oraz powiadamianie, ostrzeganie i alarmowanie

Art. 26. 1. Wykrywanie zagrożeń oraz powiadamianie, ostrzeganie i alarmowanie polega na:

- 1) pozyskiwaniu informacji o mającym nastąpić lub zaistniałym zagrożeniu dla życia lub zdrowia ludności, mienia, środowiska naturalnego lub dziedzictwa kulturowego;
- 2) określaniu rodzaju, miejsca, skali i skutków zaistniałych zagrożeń oraz oznaczaniu stref niebezpiecznych;
- 3) powiadamianiu właściwych władz i ludności o możliwości wystąpienia zagrożenia, w celu podjęcia działań zapobiegawczych, o jego wystąpieniu lub ustąpieniu oraz przekazanie informacji dotyczących sposobu postępowania w danym przypadku.

2. Do wykonywania czynności związanych z wykrywaniem zagrożeń oraz powiadamianiem, ostrzeganiem i alarmowaniem zobowiązane są:

- 1) podmioty ochrony ludności, odpowiednio do nałożonych na nie zadań;
- 2) zarządzający zakładami pracy, obiektami oraz instalacjami stanowiącymi potencjalne zagrożenie dla ludności i środowiska w przypadku ich uszkodzenia lub awarii mogących stanowić źródło zagrożenia wykraczającego poza zakład, obiekt lub instalacje;
- 3) jednostki organizacyjne, których statutowa działalność przewiduje wykonywanie takich czynności – w zakresie ustalonym przez właściwe terenowo organy ochrony ludności.

3. Podmioty zarządzające systemami monitorowania sytuacji zagrożeń są obowiązane do niezwłocznego przekazywania, organom ochrony ludności, informacji o możliwości wystąpienia zagrożenia i przewidywanej skali jego zasięgu.

4. Organy ochrony ludności, zgodnie z właściwością terytorialną, wykonują zadania, o których mowa w ust. 1 pkt 3, poprzez:

- 1) syreny alarmowe;
- 2) urządzenia nagłaśniające;
- 3) regionalne systemy ostrzegania;
- 4) wydawców dzienników lokalnych i ogólnopolskich;
- 5) stacje radiowe i telewizyjne;
- 6) operatorów sieci telekomunikacyjnych;
- 7) w inny możliwy sposób.

5. Za utrzymanie w sprawności systemu ostrzegania i alarmowania, w tym naprawy, odpowiada organ samorządu terytorialnego, któremu elementy system ostrzegania i alarmowania zostały przekazane.

6. Komunikaty ostrzegawcze i alarmowe rozpowszechnia się w formie:

- 1) sygnałów alarmowych lub komunikatów głosowych;
- 2) informacji radiowych oraz informacji graficznych i innych wizualnych wiadomości tekstowych w trakcie emisji programów telewizyjnych;
- 3) krótkich wiadomości tekstowych lub wiadomości poczty głosowej przesyłanych za pomocą telefonii komórkowej abonentom znajdującym się w zagrożonym rejonie;
- 4) informacji zamieszczonych w internecie;
- 5) inny sposób, zwyczajowo przyjęty w danej społeczności.

Art. 27. 1. Nadawcy programów radiowych i telewizyjnych, operatorzy sieci

telekomunikacyjnych oraz internetowych serwisów informacyjnych są obowiązani, po otrzymaniu komunikatów od podmiotów i organów ochrony ludności o zagrożeniu, do ich nieodpłatnego i niezwłocznego publikowania, zamieszczania lub przekazywania.

Art. 28. 1. Krajowy System Ostrzegania i Alarmowania, zwany dalej „KSOiA”, są to zorganizowane i utrzymywane siły i środki przeznaczone do realizacji zadań określonych w art. 26.

2. Nadzór nad organizacją, funkcjonowaniem i koordynacją KSOiA sprawuje minister właściwy do spraw wewnętrznych.

3. KSOiA jest utrzymywany w gotowości do uruchomienia we wszystkich stanach gotowości obronnej państwa, a jego urządzenia mogą być wykorzystane wyłącznie w sytuacji rzeczywistego zagrożenia.

4. Urządzenia KSOiA mogą być wykorzystywane do innych celów.

5. Decyzję o wprowadzeniu lub ogłoszeniu sygnału alarmowego lub komunikatu ostrzegawczego, a także o ich odwołaniu, podejmuje właściwy terytorialnie organ administracji publicznej lub Szef Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej Kraju.

6. Ćwiczenia systemu ostrzegania i alarmowania można łączyć z ćwiczeniami obronnymi lub ćwiczeniami zarządzania kryzysowego.

Art. 29.1. Planowanie rozwoju KSOiA należy do Szefa Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej Kraju:

2. Sygnały alarmowe w ramach KSOiA nie są przekazywane na potrzeby sił zbrojnych.

3. Organizowanie KSOiA ludności cywilnej należy do Szefa Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej Kraju.

4. Organizowanie KSOiA ludności cywilnej w czasie wojny należy do Szefa Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej Kraju i realizowane jest zgodnie z postanowieniami Konwencji Genewskich. Organizacja systemu ostrzegania i alarmowania jest jednym z elementów planu obrony cywilnej szefów obrony cywilnej wszystkich szczebli.

5. Organizacja KSOiA ludności cywilnej na terytoriach okupowanych należy do cywilnych organizacji obrony cywilnej i realizowane jest zgodnie z postanowieniami Konwencji Genewskich. Ujmuje się ją w planach obrony cywilnej wszystkich szczebli.

6. W skład KSOiA wchodzi dotychczasowe elementy krajowego systemu wykrywania, ostrzegania i alarmowania o skażeniach.

Art. 30. Przygotowanie i prowadzenie treningów i ćwiczeń finansuje się odpowiednio z budżetów: Ministra Obrony Narodowej, ministra właściwego do spraw gospodarki morskiej, ministra właściwego do spraw wewnętrznych oraz wojewodów.

Art. 31. Powiadamianie organów i ludności zgodnie z KSOiA, według właściwości działania należy do ministra właściwego do spraw wewnętrznych, Ministra Obrony Narodowej oraz Szefa Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej Kraju – wg Konwencji Genewskich w czasie stanu wojennego lub czasie wojny.

Art. 32. Prezes Rady Ministrów określi, w drodze zarządzenia:

- 1) rodzaje alarmów, sposób ogłoszenia i odwołania alarmów, ewentualny inny sposób alarmowania,
- 2) rodzaje komunikatów ostrzegawczych, sposób ogłoszenia komunikatu, inne sposoby przekazywania komunikatów, sposób odwołania komunikatu,
- 3) sposoby oznaczania terenów niebezpiecznych.

Art. 33. Prezes Rady Ministrów określi w drodze zarządzenia:

- 1) podmioty wchodzące w skład KSOiA;
- 2) systemy wchodzące w skład KSOiA;
- 3) sposób opracowania, aktualizacji i uruchamiania KSOiA;
- 4) sposób współdziałania w ramach KSOiA;
- 5) sposób realizacji w poszczególnych stanach gotowości obronnej.

Art. 34. 1. Minister Obrony Narodowej prowadzi system obserwacji, pomiarów, analiz, prognozowania i powiadamiania o skażeniach na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, zwany dalej System Wykrywania Skażeń „SWS”.

2. Zadaniem SWS jest wczesne wykrycie skażeń chemicznych, biologicznych, promieniotwórczych mogących spowodować zagrożenie życia lub zdrowia ludności i zwierząt, mienia, środowiska naturalnego, dziedzictwa kulturowego

3. Za organizację SWS odpowiada Minister Obrony Narodowej.

4. Minister Obrony Narodowej we współpracy z ministrami właściwymi do spraw: wewnętrznych, zdrowia, administracji publicznej, rolnictwa, rynków rolnych, gospodarki morskiej, środowiska, gospodarki wodnej opracowuje i uzgadnia plan SWS.

5. Rada Ministrów określi w drodze zarządzenia:

- 1) podmioty wchodzące w skład SWS,
- 2) systemy wchodzące w skład SWS,

- 3) sposób opracowania, aktualizacji i uruchamiania SWS.
- 4) sposób współdziałania w ramach SWS.
- 5) sposób realizacji w poszczególnych stanach gotowości obronnej.

Art. 35. 1. System Alarmowania o zagrożeniach uderzeniami z powietrza, zwany dalej „SAoZUzP”, jest organizowany w celu terminowego uprzedzenia określonych elementów systemu państwa o niebezpieczeństwie napadu powietrznego.

2. Za organizację i funkcjonowanie SAoZUzP odpowiada Minister Obrony Narodowej.

3. Przy organizacji SAoZUzP mają zastosowanie przepisy art. 18b ustawy z dnia 12 października 1990 r. o ochronie granicy państwowej (Dz. U. z 2018 r. poz. 1869 i 2399).

4. Prezes Rady Ministrów określi w drodze zarządzenia:

- 1) podmioty wchodzące w skład SAoZUzP;
- 2) podsystemy wchodzące w skład SAoZUzP;
- 3) sposób opracowania, aktualizacji i uruchamiania planu SAoZUzP;
- 4) sposób współdziałania w ramach SAoZUzP;
- 5) sposób prowadzenie ćwiczeń SAoZUzP;
- 6) podział kraju na sektory, rejony i ośrodki odpowiedzialności.

Rozdział 5

Planowanie ochrony ludności i obrony cywilnej

Art. 36. 1. Planowanie przygotowań i zamierzeń w sferze ochrony ludności i obrony cywilnej realizowane jest w ramach:

- 1) planu obrony cywilnej państwa;
- 2) planów obrony cywilnej województw, powiatów i gmin;
- 3) planów działania urzędów administracji publicznej w zakresie realizacji zadań ochrony ludności i obrony cywilnej, po wprowadzeniu stanu wojennego i w czasie wojny, które opracowują ministrowie, z wyjątkiem Ministra Obrony Narodowej, szefowie urzędów centralnych, wojewodowie oraz inne organy administracji wskazane w rozporządzeniu Prezesa Rady Ministrów o którym mowa w art 47;
- 4) innych planów, których obowiązek sporządzenia wynika z odrębnych przepisów.

Art. 37. 1. Plan obrony cywilnej państwa opracowuje Prezes Rady Ministrów. Prezes Rady Ministrów może upoważnić Szefa Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej Kraju do opracowania planu obrony cywilnej państwa.

2. Plan obrony cywilnej państwa podlega uzgodnieniu z ministrami kierującymi działami administracji rządowej.

3. Plany działania, o których mowa w ust 1 pkt. 3, organy opracowujące przekazują Szefowi Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej w celu uzyskania niezbędnych informacji do prawidłowego opracowania planu obrony cywilnej państwa.

Art. 38 1. Wójt, starosta i wojewoda opracowują plany obrony cywilnej odpowiednio dla właściwego sobie obszaru administracyjnego.

2. Wójtowie, starostowie i wojewodowie mają obowiązek wzajemnego udzielania wszelkich informacji niezbędnych do opracowania planów, o których mowa w ust. 1.

Art. 39. Ministrowie kierujący działami administracji rządowej, kierownicy urzędów centralnych oraz wojewodowie opracowują plany działania urzędów w zakresie realizacji zadań ochrony ludności po wprowadzeniu stanu wojennego i w czasie wojny.

Art. 40. Instytucje państwowe, przedsiębiorcy i inne jednostki organizacyjne oraz społeczne organizacje ratownicze, przewidziane do prowadzenia przygotowań i realizacji przedsięwzięć w zakresie ochrony ludności i obrony cywilnej opracowują karty realizacji zadań obrony cywilnej według ustaleń właściwego organu ochrony ludności, które stanowią element planu obrony cywilnej właściwego obszaru administracyjnego.

Art. 41. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, sposób, tryb i terminy tworzenia, aktualizacji oraz strukturę planów, o których mowa w art. 36 ust. 1 pkt 1- 3, w tym wzory kart realizacji zadań obrony cywilnej, kierując się ustaleniem sposobu realizacji zadań obrony cywilnej na okres zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny.

Art. 42. Szef wojewódzkiego sztabu wojskowego uczestniczy w opracowywaniu planu obrony cywilnej województwa, powiatu i gminy przekazując niezbędne informacje do jego opracowania.

Art. 43. W celu zaplanowania procesu ewakuacji ludności zwierząt i mienia na wypadek masowego zagrożenia w planach, o których mowa w art. 36 ust. 1 pkt 2, szefowie wojewódzkich sztabów wojskowych przekazują opracowującym niezbędne informacje w zakresie, dróg przemieszczania się wojsk i rejonów koncentracji w celu prawidłowego zaplanowania rejonów i dróg ewakuacji.

Art. 44. Plan obrony cywilnej podlega uzgodnieniu z organem ochrony ludności wyższego szczebla.

Art. 45. 1. Szefowie ochrony ludności i obrony cywilnej województw, powiatów i gmin prowadzą wykaz instytucji państwowych, przedsiębiorców i innych jednostek organizacyjnych oraz społecznych organizacji ratowniczych przewidzianych do prowadzenia przygotowań i realizacji przedsięwzięć w zakresie obrony cywilnej.

2. Wykazy, o których mowa w ust. 1, przekazują:

- 1) szefowie ochrony ludności i obrony cywilnej gminy - szefom ochrony ludności i obrony cywilnej powiatów;
- 2) szefowie ochrony ludności i obrony cywilnej powiatów – szefom ochrony ludności i obrony cywilnej województw;
- 3) szefowie ochrony ludności i obrony cywilnej województw – Szefowi Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej Kraju;
- 4) szefowie ochrony ludności i obrony cywilnej gmin, powiatów i województw przekazują na żądanie Szefowi Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej Kraju.

3. Szczegółowy tryb i zakres wykazów, o których mowa w ust. 1, określi Szef Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej Kraju.

Art. 46. 1. W przypadku gdy zasięg ewakuacji w czasie stanu wojennego i wojny przekracza teren województwa, Szef Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej Kraju wskazuje Szefom Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej Województw miejsca docelowe i drogi dla ewakuowanej ludności.

2. Na potrzeby zaplanowania realizacji zadania, o którym mowa w ust. 1, organy wojskowe przekazują Szefowi Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej wszelkie niezbędne informacje.

Art. 47. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, wykaz organów administracji zobowiązanych do sporządzania corocznej informacji o stanie przygotowań do realizacji zadań z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej, kierując się zapewnieniem realizacji zadań obrony cywilnej na okres zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny.

Rozdział 6

Programy ochrony ludności

Art. 48. 1. Wójt, starosta oraz zarząd województwa opracowują wieloletnie programy ochrony ludności w zakresie realizacji swoich zadań odpowiednio dla gminy, powiatu i województwa, obejmujące w szczególności:

- 1) analizę nadzwyczajnych zagrożeń w szczególności powodzi, huraganów, zagrożeń chemicznych;
- 2) analizę przygotowania gminy, powiatu, województwa do usuwania skutków nadzwyczajnych zagrożeń;
- 3) analizę funkcjonowania systemów powiadamiania, ostrzegania i alarmowania ludności;
- 4) przygotowanie planów i przedsięwzięć zmniejszających ryzyko powstania sytuacji zagrożeń bądź ograniczających ich rozległość;
- 5) określenie niezbędnych zasobów materiałowych i sprzętowych do usuwania skutków zdarzeń nadzwyczajnych oraz do ochrony ludności;
- 6) wdrożenie rozwiązań organizacyjnych w zakresie dysponowania zasobów materiałowych i sprzętowych oraz sił i środków należących do podmiotów ochrony ludności;
- 7) określenie sposobów, priorytetów, kosztów i możliwości realizacyjnych planowanych przedsięwzięć, a także harmonogramy ich realizacji;
- 8) określenie form i sposobów edukacji społeczeństwa z zakresu ochrony ludności uwzględniające kształtowanie świadomości potencjalnych zagrożeń i adekwatnych zachowań;
- 9) określenie sposobu organizacji ćwiczeń podmiotów ochrony ludności w zakresie usuwania skutków zdarzeń nadzwyczajnych oraz w zakresie ochrony ludności.

2. Organ ochrony ludności sporządzający program, o którym mowa w ust. 1, zasięga opinii organów administracji publicznej wyższego szczebla właściwych w sprawach ochrony ludności oraz podmiotów ochrony ludności w zakresie ich dotyczącym. Program ochrony ludności sporządzony przez zarząd województwa podlega opinii wojewody.

3. Programy, o których mowa w ust. 1, mogą być programami wspólnymi właściwych organów ochrony ludności. Dopuszcza się, aby w ramach wszystkich gmin danego powiatu, tworzony był program powiatowy, w takim przypadku odstępuje się od opracowywania programów gminnych. Dopuszcza się również opracowywanie programu wspólnego dla kilku

gmin lub kilku powiatów wówczas program wspólny zwalnia gminy z obowiązku opracowywania programu jednocześnie zobowiązując do uczestniczenia w opracowywaniu programu wspólnego.

4. W przypadku, o którym mowa w ust. 3, organy obowiązane do opracowania programów zawierają stosowne porozumienia bądź umowy o współdziałaniu w tym zakresie wskazując organ odpowiedzialny za realizację tego zadania.

5. Samorząd województwa wspiera finansowo i rzeczowo realizację programów przygotowanych przez samorzady gmin i powiatów zgodnie z przepisami ustawy o samorządzie województwa.

6. Wojewoda może wspierać finansowo w formie dotacji celowej oraz rzeczowo realizację programów ochrony ludności przygotowywanych przez samorzady gmin i powiatów.

7. Programy ochrony ludności tworzy się na okres 5 lat. Aktualizację programów przeprowadza się nie rzadziej niż co 2 lata.

Rozdział 7

Edukacja w zakresie ochrony ludności i obrony cywilnej

Art. 49. 1. Edukacja w zakresie ochrony ludności i obrony cywilnej, zwana dalej „edukacją”, realizowana jest przez:

- 1) kształcenie w szkołach wyższych;
- 2) nauczanie w systemie szkolnym w zakresie „edukacji dla bezpieczeństwa”;
- 3) szkolenia;
- 4) zajęcia oraz inne formy edukacji dla dzieci i młodzieży, realizowane w trybie pozaszkolnym;
- 5) inne, niż wymienione w pkt 1-4, formy przekazywania społeczeństwu wiedzy na temat zagrożeń czasu pokoju i wojny, sposobów reagowania na zagrożenia oraz zasad bezpieczeństwa.

2. Celami edukacji są:

- 1) przygotowanie pracowników administracji publicznej, zakładów pracy oraz formacji obrony cywilnej do realizacji zadań z ochrony ludności i obrony cywilnej;
- 2) doskonalenie nabytych przez podmioty ochrony ludności umiejętności do realizacji zadań z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej;

- 3) przekazanie ludności cywilnej wiedzy na temat zagrożeń oraz jej przygotowanie do właściwego zachowania się w przypadku ich wystąpienia;
- 4) przygotowanie ludności cywilnej do przetrwania w warunkach zagrożeń czasu wojny.

3. Edukacja obejmuje osoby dorosłe oraz dzieci w formie i zakresie tematycznym dostosowanym do możliwości poznawczych odbiorców.

Art. 50. 1. Uczniowie szkół podstawowych i ponadpodstawowych, z wyjątkiem uczniów szkół dla dorosłych działających w systemie oświaty, podlegają obowiązkowi w zakresie edukacji dla bezpieczeństwa.

2. Edukacja dla bezpieczeństwa jest obowiązkowym przedmiotem nauczania w szkołach wymienionych w ust. 1.

3. Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych oraz Ministrem Obrony Narodowej, określi, w drodze rozporządzenia, sposób realizacji edukacji dla bezpieczeństwa, z uwzględnieniem możliwości organizowania obozów specjalistycznych, w celu podniesienia świadomości społeczeństwa na temat zagrożeń oraz kształtowania zachowań na wypadek ich wystąpienia oraz biorąc pod uwagę dotarcie do jak największego grona odbiorców.

Art. 51. 1. Edukację, w zakresie określonym w art. 49 ust. 1 pkt 3–5, organizują i prowadzą właściwe terenowo organy ochrony ludności odpowiednio:

- 1) wójt na terenie gminy;
- 2) starosta na terenie powiatu;
- 3) zarząd województwa oraz wojewoda na terenie województwa;
- 4) Szef Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej Kraju na obszarze kraju.

2. Edukację mogą wspierać organy ochrony ludności niewymienione w ust. 1, podmioty ochrony ludności o których mowa w art. 4, oraz inne organizacje i instytucje w tym odpowiedzialne za bezpieczeństwo obywateli służby, inspekcje, straże oraz stowarzyszenia i inne podmioty.

3. Organy ochrony ludności, o których mowa w ust. 1 pkt 1–3, we współpracy ze służbami, inspekcjami, strażami i stowarzyszeniami organizują pozaszkolne zajęcia i inne formy edukacji dzieci i młodzieży.

4. Zajęcia, o których mowa w ust. 3, organizuje dla szkół lub placówek:

- 1) prowadzonych przez organ gminy – właściwy wójt;
- 2) prowadzonych przez organ powiatu – właściwy starosta.

5. Edukację w zakresie, o którym mowa art. 49 ust. 1 pkt 5. właściwe terenowo organy ochrony ludności prowadzą również poprzez włączanie do programów organizowanych imprez publicznych elementów z zakresu bezpieczeństwa w szczególności w formie pokazów, prezentacji, instruktaży.

Art. 52. 1. Organy ochrony ludności oraz kierujący podmiotami ochrony ludności podlegają obowiązkowi szkolenia z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej.

2. Obowiązkowi szkoleń podlegają:

- 1) na szczeblu centralnym:
 - a) wojewodowie i marszałkowie województw,
 - b) dyrektorzy generalni i dyrektorzy wydziałów urzędów wojewódzkich,
 - c) dyrektorzy lub kierownicy komórek organizacyjnych ministerstw i urzędów centralnych właściwych w sprawach obrony cywilnej,
 - d) komendanci główni Policji, Państwowej Straży Pożarnej, Straży Granicznej, Komendant Służby Ochrony Państwa, komendanci wojewódzcy Policji, Państwowej Straży Pożarnej, komendanci oddziałów Straży Granicznej, dyrektorzy komórek organizacyjnych komend głównych: Policji, Państwowej Straży Pożarnej, Straży Granicznej oraz dyrektorzy komórek organizacyjnych Służby Ochrony Państwa, właściwych do spraw obrony cywilnej,
 - e) osoby zatrudnione na stanowiskach związanych z prowadzeniem spraw obrony cywilnej w urzędach administracji szczebla wojewódzkiego;
- 2) na szczeblu wojewódzkim:
 - a) starostowie,
 - b) wójtowie, burmistrzowie i prezydenci miast,
 - c) osoby zatrudnione na stanowiskach związanych z prowadzeniem spraw obrony cywilnej w urzędach administracji szczebla powiatowego i gminnego,
 - d) członkowie formacji obrony cywilnej szczebla wojewódzkiego,
 - e) komendanci powiatowych formacji obrony cywilnej;
- 3) na szczeblu powiatowym:
 - a) kierownicy powiatowych jednostek organizacyjnych,
 - b) nauczyciele przedmiotu edukacji dla bezpieczeństwa,
 - c) członkowie formacji obrony cywilnej szczebla powiatowego,
 - d) komendanci gminnych formacji obrony cywilnej;

- 4) na szczeblu gminnym:
 - a) kierownicy zakładów pracy oraz osoby zatrudnione w zakładach pracy wykonujące zadania z zakresu obrony cywilnej,
 - b) nauczyciele przedmiotu edukacji dla bezpieczeństwa,
 - c) członkowie formacji obrony cywilnej szczebla gminnego;
- 5) w zakładach pracy:
 - a) komendanci zakładowych formacji obrony cywilnej,
 - b) członkowie formacji obrony cywilnej szczebla zakładowego,
 - c) osoby zatrudnione w zakładach pracy wykonujące zadania z zakresu obrony cywilnej.

3. Organizatorami szkoleń są:

- 1) na szczeblu centralnym – Szef Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej Kraju;
- 2) na szczeblu wojewódzkim – szef ochrony ludności i obrony cywilnej województwa;
- 3) na szczeblu powiatowym – szef ochrony ludności i obrony cywilnej powiatu;
- 4) na szczeblu gminnym – szef ochrony ludności i obrony cywilnej gminy;
- 5) w zakładzie pracy – kierownik zakładu pracy.

4. Osoba obejmująca stanowisko bezpośrednio związane z realizacją zadań ochrony ludności i obrony cywilnej powinna zostać przeszkolona w ramach szkolenia podstawowego w ciągu roku od dnia objęcia stanowiska lub funkcji.

5. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, organizację, tryb i sposoby prowadzenia edukacji oraz określi rodzaje i zalecane formy szkoleń, podstawę programową, biorąc pod uwagę konieczność zapewnienia właściwego prowadzenia edukacji i szkoleń kadr kierowniczych i ludności cywilnej przez właściwe organy ochrony ludności.

Rozdział 8

Ćwiczenia w zakresie ochrony ludności i obrony cywilnej

Art. 53. 1. W celu praktycznego sprawdzenia i weryfikacji sposobów realizacji zadań ochrony ludności i obrony cywilnej, właściwe terenowo organy ochrony ludności wymienione w art. 6 pkt 1, 3, 7 i 9 organizują ćwiczenia z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej, zwane dalej „ćwiczeniami”, polegające w szczególności na weryfikacji procedur działania, obiegu informacji, podejmowania decyzji, uruchamiania i dysponowania sił i środków służących realizacji zadań ochrony ludności, w tym procedur powiadamiania,

ostrzegania i alarmowania ludności, procedur ewakuacji, procesu tworzenia obrony cywilnej na czas wojny, organizacji identyfikacji osób poszkodowanych i innych.

2. Ćwiczenia planują, przygotowują i organizują organy ochrony ludności, na podstawie rocznych planów szkoleń i ćwiczeń z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej opracowanych przez te organy.

3. Celem ćwiczeń jest doskonalenie i utrzymanie odpowiedniego poziomu umiejętności niezbędnych do kierowania i realizacji zadań z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej.

4. Organy ochrony ludności zobowiązane są do zapewnienia w ramach ćwiczeń:

- 1) przygotowania osób pełniących kierownicze funkcje do kierowania działaniami prowadzonymi w ramach ochrony ludności i obrony cywilnej;
- 2) podnoszenia umiejętności kierowników jednostek organizacyjnych w zakresie planowania i kierowania podległymi strukturami organizacyjnymi;
- 3) doskonalenia indywidualnych umiejętności kadry kierowniczej i zgraniu komórek funkcjonalnych urzędów zapewniających sprawne funkcjonowanie struktur obrony cywilnej w warunkach zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa lub wojny, klęsk żywiołowych, katastrof oraz zagrożeń terrorystycznych;
- 4) sprawdzenia zdolności i gotowości do działania oraz stopnia sprawności struktur realizujących zadania z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej;
- 5) doskonalenia umiejętności działania zespołowego w wykonywaniu zadań z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej;
- 6) kształtowania umiejętności współdziałania wszystkich podmiotów ochrony ludności oraz struktur obrony cywilnej z podmiotami realizującymi zadania w zakresie bezpieczeństwa i ratownictwa.

5. W celu zapewnienia właściwego poziomu gotowości do działania struktur obrony cywilnej oraz podmiotów ochrony ludności na danym szczeblu administracyjnym, ćwiczenia przeprowadza się w formie:

- 1) gier kierowniczych na szczeblu województwa, co najmniej jedną na trzy lata;
- 2) treningów decyzyjnych, nie rzadziej niż jeden w roku na każdym szczeblu administracyjnym;
- 3) ćwiczeń epizodycznych podmiotów ochrony ludności i jednostek organizacyjnych obrony cywilnej, nie rzadziej niż raz na dwa lata;
- 4) ćwiczeń kompleksowych, nie rzadziej niż raz na trzy lata.

6. Ćwiczenia planuje się w sposób cykliczny z uwzględnieniem czasu potrzebnego jego uczestnikom na właściwe przygotowanie się do udziału w ćwiczeniu.

7. Dla osiągnięcia zakładanych celów szkoleniowych oraz ograniczenia dużej liczby ćwiczeń o pokrewnej tematyce, problematykę ochrony ludności i obrony cywilnej można włączyć do ćwiczeń obronnych oraz ćwiczeń z zakresu zarządzania kryzysowego.

8. Organom ochrony ludności i podmiotom ochrony ludności realizującym zadania szkoleniowe w ramach ćwiczeń wyższego szczebla, na wniosek organu właściwego do spraw ochrony ludności, można zaliczyć udział w tym ćwiczeniu, jako realizację ćwiczenia własnego z zachowaniem wymogu posiadania pełnej dokumentacji realizowanych zadań.

9. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy zakres, tryb i sposób organizowania i prowadzenia ćwiczeń, w celu zapewnienia właściwego przygotowania i sprawdzenia gotowości organów i podmiotów państwowych oraz ludności cywilnej do realizacji zadań w zakresie ochrony ludności i obrony cywilnej.

Rozdział 9

Krajowe Centrum Szkolenia Ochrony Ludności

Art. 54. Krajowe Centrum Szkolenia Ochrony Ludności, zwane dalej Centrum, jest państwową jednostką budżetową podległą ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych, realizującą zadania z zakresu edukacji w sprawach ochrony ludności i obrony cywilnej.

Art. 55. 1. Do zadań Centrum należy w szczególności:

- 1) prowadzenie działalności dydaktycznej w zakresie ochrony ludności i obrony cywilnej oraz zarządzania kryzysowego w tym organizowanie szkoleń na potrzeby administracji rządowej, samorządowej, placówek systemu oświaty, organizacji pozarządowych, firm komercyjnych oraz ludności cywilnej;
- 2) przygotowanie specjalistów do wykonywania zadań z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej oraz zarządzania kryzysowego;
- 3) określanie kierunków szkolenia i wspieranie procesu edukacji społeczeństwa w szczególności w zakresie działań dotyczących ochrony ludności i obrony cywilnej, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego oraz wypełniania powinności na rzecz bezpieczeństwa.

2. Zadania Centrum realizowane są w szczególności przez:

- 1) opracowywanie programów, organizowanie szkoleń i innych cyklicznych form doskonalenia zawodowego;

- 2) wspieranie działalności szkoleniowej w zakresie ochrony ludności i obrony cywilnej prowadzonej przez jednostki podległe ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych;
- 3) przygotowywanie oraz organizowanie konferencji, sympozjów i seminariów;
- 4) współpracę międzynarodową oraz współdziałanie z podstawowymi jednostkami organizacyjnymi szkół wyższych prowadzącymi kształcenie na kierunkach związanych z bezpieczeństwem wewnętrznym, instytutami badawczymi oraz placówkami naukowymi Polskiej Akademii Nauk, w zakresie działalności szkoleniowej oraz innych form doskonalenia zawodowego;
- 5) prowadzenie działalności wydawniczej związanej z realizacją zadań, o których mowa w ust. 1;
- 6) pozyskiwanie i wykorzystywanie funduszy pomocowych przeznaczonych na finansowanie zadań, o których mowa w ust. 1;
- 7) realizacja innych zadań związanych z doskonaleniem kadr specjalistów do wykonywania zadań z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej oraz zarządzania kryzysowego.

Art. 56. 1. Centrum kieruje Dyrektor przy pomocy zastępców.

2. Dyrektora Centrum powołuje i odwołuje minister właściwy do spraw wewnętrznych, na wniosek Szefa Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej Kraju.

3. Zastępców Dyrektora Centrum powołuje i odwołuje Szef Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej Kraju, na wniosek Dyrektora Centrum.

Art. 57. Dyrektor Centrum kieruje działalnością Centrum i reprezentuje je na zewnątrz.

Art. 58. 1. Koszty związane z funkcjonowaniem Centrum są pokrywane z budżetu państwa z części, której dysponentem jest minister właściwy do spraw wewnętrznych.

2. Wykonywanie zadań zleconych Centrum przez osoby prawne lub fizyczne, wykraczających poza zakres ustawowych zadań, jest finansowane przez właściwego zleceniodawcę na podstawie zawartej umowy.

Art. 59. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, nadaje w drodze rozporządzenia, statut Centrum określający organizację, siedzibę, symbole oraz prawa i obowiązki słuchaczy związane z tokiem nauki, mając na uwadze konieczność stworzenia odpowiednich warunków organizacyjnych niezbędnych dla prawidłowej realizacji zadań przez Centrum i uwzględniając rolę Centrum w systemie szkolenia kadr administracji publicznej na potrzeby ochrony ludności i obrony cywilnej.

Art. 60. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) organizację i sposób przeprowadzania szkoleń z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej;
- 2) ramowy program szkoleń oraz ramowy program szkolenia potwierdzającego posiadanie kwalifikacji do wykonywania pracy na określonych stanowiskach objętych kierunkami szkolenia;
- 3) tryb opracowywania szczegółowych programów szkoleń i ich zatwierdzania;
- 4) rodzaje prowadzonych w Centrum szkoleń oraz ich wymiar czasowy;
- 5) wzór zaświadczeń i certyfikatów wydawanych przez Centrum;
- 6) wykaz stanowisk oraz wymagania kwalifikacyjne pracowników Centrum niezbędne do wykonywania pracy na poszczególnych stanowiskach, a także grupy zaszeregować pracowników Centrum – biorąc pod uwagę zapewnienie właściwej jakości szkolenia oraz rzetelnego sposobu ich dokumentowania.

Rozdział 10

Zapewnienie ochrony ludności i zabezpieczenie mienia w sytuacji zagrożenia

Art. 61. 1. W celu zapewnienia ochrony ludności oraz zabezpieczenia ważnych urządzeń technicznych, dóbr kultury i dziedzictwa narodowego, zabytków ruchomych i archiwów, strategicznych zapasów materiałowych, w tym leków i żywności, przed skutkami sytuacji zagrożeń dotyczących w szczególności zdarzeń o charakterze terrorystycznym, skutków poważnych awarii oraz działań wojennych, Szef Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej Kraju oraz właściwi terenowo wojewodowie, starostowie i wójtowie planują i realizują niezbędne techniczno-organizacyjne przedsięwzięcia dotyczące:

- 1) wykorzystania pomieszczeń budowli ochronnych;
- 2) planowania obiektów podwójnej funkcji, w szczególności garaży podziemnych lub innych pomieszczeń z funkcją ukrycia, zapewniających w razie potrzeby możliwość zaadoptowania do celów ochronnych dla ludności;
- 3) uwzględniania budowli ochronnych w projektach budynków użyteczności publicznej realizowanych w ramach inwestycji celu publicznego dla takiej liczby osób, która wynika z założeń projektowych dla danego budynku lub zespołu budynków;
- 4) przygotowania doraźnych ukryć na terenach publicznych;
- 5) ewakuacji ludzi i mienia z miejsc zagrożenia, z uwzględnieniem środków transportu i przewidywanych miejsc ewakuacji dla pozostałej, niechronionej ludności.

2. Warunki wykorzystania na określone cele obiektów, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 2, określa właściciel lub zarządca, w sposób niepowodujący trwałego obniżenia wymagań ochronnych, a w sytuacji podwyższenia stanu gotowości obronnej państwa lub innego zagrożenia, szef ochrony ludności i obrony cywilnej gminy, w drodze decyzji administracyjnej, w zakresie niezbędnym do wykonywania zadań związanych z ochroną ludności i przygotowaniem niezbędnej liczby miejsc ochronnych dla osób przebywających w danym budynku lub rejonie, przy czym w budownictwie jednorodzinnym budowle ochronne przeznaczone są dla osób przebywających w danym budynku.

3. Za bieżące utrzymanie budowli ochronnych, a w przypadku ich braku, za doraźne przygotowanie miejsc ukrycia, odpowiada właściciel, zarządca budowli ochronnej lub obiektu budowlanego przeznaczonego na pobyt ludzi.

4. Za budowę, modernizację i utrzymanie zasobu budowli ochronnych na terenie budynków użyteczności publicznej odpowiadają organy administracji publicznej, do których należą budynki.

5. W przypadku ogłoszenia podwyższenia stanu gotowości obronnej państwa lub wystąpienia innego zagrożenia, w szczególności incydentów o charakterze zbrojnym lub hybrydowym na terenie kraju, konfliktu międzynarodowego, który bezpośrednio zagraża bezpieczeństwu państwa lub ogłoszenia stanu wojennego w sąsiednim państwie, z budżetu państwa finansowane jest przygotowanie budowli ochronnych przez jednostki samorządu terytorialnego, w tym doraźnych ukryć na terenach publicznych.

6. Czynności kontrolne w zakresie wykonywania obowiązków, o których mowa w ust. 2 – 4, przeprowadza z urzędu lub na wniosek organu ochrony ludności, organ nadzoru budowlanego w zakresie określonym w ustawie – Prawo budowlane (Dz. U. z 2018 r. poz. 1202 z późn. zm.²⁾) lub inny organ upoważniony na podstawie przepisów szczególnych.

7. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, określi warunki techniczne, jakim powinny odpowiadać budowle ochronne, ich usytuowanie oraz warunki eksploatacji, w tym wymagania obrony cywilnej dla obiektów budowlanych, wymagania ochronne i funkcjonalne, wymagania techniczne w zakresie remontów, modernizacji i przygotowania, zasad obsługi, konserwacji, użytkowania, nadzoru technicznego i ewidencjonowania oraz zasad przygotowywania ukryć doraźnych w przypadku podwyższenia gotowości obronnej

²⁾ zmiany tekstu jednolitego zostały ogłoszone w Dz. U. z 2018 r. poz. 1276, 1496, 1669 i 2245 oraz z 2019 r. poz. 51, 352, 630, 695 i 730.

państwa lub innego zagrożenia, biorąc pod uwagę zapewnienie warunków do przetrwania ludności cywilnej.

Rozdział 11

Obrona cywilna

Art. 62. 1. W czasie powszechnej mobilizacji prowadzi się działania przygotowawcze do przekształcenia ochrony ludności w obronę cywilną. W przypadku wprowadzenia stanu wojennego i w czasie wojny, ochrona ludności przekształca się w obronę cywilną, a podmioty ochrony ludności określone w art. 4 pkt 1-9 i 11-14, z zastrzeżeniem ust. 3, stają się organizacjami i formacjami obrony cywilnej w rozumieniu artykułu 61 lit. b pierwszego Protokołu dodatkowego do Konwencji genewskich z dnia 12 sierpnia 1949 r. dotyczącego ochrony ofiar międzynarodowych konfliktów zbrojnych sporządzonego w Genewie dnia 8 czerwca 1977 r. i realizują określone w nim zadania oraz zadania o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2.

2. W przypadku gdy na organy ochrony ludności, o których mowa w art. 6 pkt 1, 3 i 7, nałożone są do realizacji w czasie wojny zadania obronne, w czasie powszechnej mobilizacji organy te wyznaczają swoich zastępców jako szefów obrony cywilnej kierujących działaniami obrony cywilnej. Wówczas wyznaczony zastępca nie realizuje zadań obronnych.

3. Podmioty, o których mowa w art. 4 pkt 4 i 7, mogą stać się organizacjami i formacjami obrony cywilnej na zasadzie dobrowolności w porozumieniu z właściwym terytorialnie organem ochrony ludności.

Art. 63. 1. Wójt, starosta, wojewoda oraz ministrowie kierujący działaniami administracji rządowej, w zakresie ich dotyczącym oraz organów im podległych i nadzorowanych, prowadzą rejestry podmiotów ochrony ludności, które w czasie stanu wojennego i w czasie wojny stają się organizacjami i formacjami obrony cywilnej w rozumieniu artykułu 61 lit. b pierwszego Protokołu dodatkowego do Konwencji genewskich z dnia 12 sierpnia 1949 r. dotyczącego ochrony ofiar międzynarodowych konfliktów zbrojnych sporządzonego w Genewie dnia 8 czerwca 1977 r. i realizują określone w nim zadania oraz zadania, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2.

2. Organy wymienione w ust. 1, przekazują rejestry do wiadomości Szefa Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej Kraju.

3. Przydziały organizacyjno-mobilizacyjne dla osób przewidzianych do służby w podmiotach ochrony ludności, które w czasie stanu wojennego i w czasie wojny stają się

organizacjami i formacjami obrony cywilnej, uzgadnia się z właściwym terenowo Szefem Wojskowej Komendy Uzuppełnień.

4. Minister właściwy do spraw wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej, określi w drodze rozporządzenia, szczegółowy tryb i sposób prowadzenia rejestrów podmiotów ochrony ludności, biorąc pod uwagę konieczność zapewnienia jednolitego prowadzenia ewidencji podmiotów przewidzianych do realizacji zadań obrony cywilnej.

Art. 64. 1. W ramach planowania ochrony ludności na czas wojny, spośród osób zatrudnionych w podmiotach ochrony ludności, o których mowa w art. 4 pkt 1-9 i 12-14 oraz osób będących pracownikami bądź wolontariuszami podmiotów, o których mowa w art. 4 pkt 7, organ ochrony ludności, w uzgodnieniu z właściwym miejscowo wojskowym komendantem uzupełnień, wyznacza osoby stanowiące personel organizacji obrony cywilnej.

2. Do podmiotów wymienionych w art. 4 ust. 11, wyznacza się osoby zgodnie z art. 142 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej.

3. Ewidencję osób stanowiących personel obrony cywilnej tworzą i prowadzą wójt, starosta, wojewoda oraz ministrowie kierujący działami administracji rządowej w zakresie ich dotyczącym oraz w zakresie organów im podporządkowanych.

4. W ewidencji gromadzi się dane, o których mowa w art. 54 a ust. 4 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej.

5. W przypadku wystąpienia sytuacji, o których mowa w art. 43 ust. 1, personelowi organizacji obrony cywilnej wydawana jest karta tożsamości. Karty tożsamości wydają organy ochrony ludności i obrony cywilnej zgodnie z rozporządzeniem, o którym mowa w ust. 8.

6. Personel organizacji obrony cywilnej skreśla się z ewidencji, o której mowa w ust. 3, z chwilą powiadomienia organów ochrony ludności, o których mowa w ust. 1, przez wojskowego komendanta uzupełnień o nadaniu przydziału mobilizacyjnego albo pracowniczego przydziału mobilizacyjnego na podstawie art. 59a ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej.

7. Przepis ust. 6 stosuje się odpowiednio do osób, którym nadano przydziały organizacyjno-mobilizacyjne do służby w jednostkach zmilitaryzowanych na podstawie art. 175 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej.

8. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) wzór karty tożsamości personelu obrony cywilnej,
 - 2) zasady i tryb wydawania karty tożsamości personelu obrony cywilnej
- biorąc pod uwagę konieczność zapewnienia personelowi organizacji obrony cywilnej dokumentów niezbędnych do korzystania z ochrony o której mowa prawie międzynarodowym, w szczególności w protokołach dodatkowych do konwencji genewskich z 12 sierpnia 1949 r. dotyczących ochrony ofiar międzynarodowych konfliktów zbrojnych (protokół I) oraz dotyczące ochrony ofiar niemiędzynarodowych konfliktów zbrojnych (Protokół II).

Art. 65. Organy ochrony ludności, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1, 3 i 7, mogą nakładać w drodze porozumienia na podmioty, o których mowa w art. 4 pkt 7, 12 i 13, zadania z zakresu obrony cywilnej. Organy te opracowują wykazy instytucji państwowych, przedsiębiorców i innych jednostek organizacyjnych oraz społecznych organizacji ratowniczych funkcjonujących na ich terenie, przewidzianych do prowadzenia przygotowań realizacji przedsięwzięć w zakresie obrony cywilnej. Wykaz podlega uzgodnieniu z Szefem Wojewódzkiego Sztabu Wojskowego w zakresie zgodności z potrzebami obronności państwa.

Art. 66. W sprawach obrony cywilnej, w zakresie nieuregulowanym w ustawie, stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej.

Rozdział 12

Używanie i ochrona znaku i nazwy „Obrona Cywilna”

Art. 67. 1. W celu identyfikacji organizacji obrony cywilnej, ich personelu, budynków, sprzętu, mienia, schronów i ukryć ludności – stosuje się międzynarodowy znak rozpoznawczy obrony cywilnej.

2. W czasie pokoju międzynarodowy znak rozpoznawczy obrony cywilnej może być używany za zgodą uprawnionych władz przez organizacje obrony cywilnej do identyfikacji ich służb oraz przez podmioty ochrony ludności dla których przewidziano realizację zadań obrony cywilnej.

3. Międzynarodowy znak rozpoznawczy obrony cywilnej może być używany do oznaczenia personelu obrony cywilnej, obiektów budowlanych użytkowanych przez

organizacje obrony cywilnej oraz lądowych, wodnych i powietrznych środków transportu organizacji obrony cywilnej.

4. Międzynarodowy znak rozpoznawczy obrony cywilnej może być używany poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej w celu identyfikacji polskiego personelu obrony cywilnej, obiektów budowlanych użytkowanych przez polskie organizacje obrony cywilnej oraz oznaczenia lądowych, wodnych i powietrznych środków transportu polskich organizacji obrony cywilnej.

5. Do identyfikacji personelu medycznego i duchownego, formacji medycznych i środków transportu medycznego obrony cywilnej stosuje się dodatkowy znak rozpoznawczy.

Art. 68. Prawo do używania znaku lub nazwy Obrona Cywilna, jako godła lub znaku rozpoznawczego i ochronnego, przysługuje w przypadkach i na zasadach określonych w Konwencjach Genewskich.

Art. 69. Zabronione jest używanie, z naruszeniem art. 67 i 68, znaku lub nazwy „Obrona Cywilna” oraz innych znaków lub nazw stanowiących ich naśladownictwo.

Art. 70. Minister właściwy do spraw wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) sposób umieszczania znaku obrony cywilnej,
- 2) sposób używania znaku obrony cywilnej,

– biorąc pod uwagę przepisy prawa międzynarodowego, w szczególności protokoły dodatkowe do Konwencji genewskich z 12 sierpnia 1949 r. dotyczące ochrony ofiar międzynarodowych konfliktów zbrojnych (protokół I) oraz dotyczące ochrony ofiar niemiędzynarodowych konfliktów zbrojnych (Protokół II) oraz w celu precyzyjnego określenia znaków obrony cywilnej.

Rozdział 13

Formacje obrony cywilnej

Art. 71. 1 Formacje obrony cywilnej tworzy się dla zapewnienia wykonywania zadań ochrony ludności i obrony cywilnej.

2. Formacje obrony cywilnej składają się z oddziałów obrony cywilnej przeznaczonych do wykonywania zadań ogólnych lub specjalnych oraz innych jednostek tych formacji.

3. Formacje obrony cywilnej tworzą, w drodze rozporządzenia, ministrowie, a wojewodowie, starostowie, wójtowie lub burmistrzowie (prezydenci miast) – w drodze zarządzenia, uwzględniając w szczególności: skalę występujących zagrożeń, rodzaj formacji, ich przeznaczenie oraz stan osobowy i organizację wewnętrzną.

4. Formacje obrony cywilnej tworzą także pracodawcy mających znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa obywateli, mienia, środowiska oraz dóbr kultury zatrudniających co najmniej 50 pracowników.

5. Formacje przeznaczone do wykonywania zadań ogólnych stanowią podstawowe formacje terenowe oraz podstawowe formacje w zakładach nie stwarzających zagrożenia wystąpienia awarii przemysłowej, wspomagającymi formacje do wykonywania zadań specjalnych w akcji ratowniczej.

6. Formacje przeznaczone do wykonywania zadań ogólnych mogą prowadzić akcję ratowniczą samodzielnie.

7. Formacje przeznaczone do wykonywania zadań specjalnych stanowią formacje przeznaczone do prowadzenia akcji ratowniczej w określonych warunkach, samodzielnie, w pełni wyposażone, w natychmiastowej gotowości do działania.

8. Formacje obrony cywilnej do zadań specjalnych są formacjami wykwalifikowanymi i adekwatnie wyposażonymi do danej specjalności.

Art. 72. 1. Ze względu na obszar prowadzenia akcji ratunkowej formacje obrony cywilnej dzieli się na zakładowe i terenowe.

2. Formacje obrony cywilnej utworzone przez ministrów kierujących działami administracji rządowej oraz przez kierowników podmiotów gospodarczych i zakładów pracy, zwane dalej „zakładowymi formacjami obrony cywilnej”, przeznaczone są do prowadzenia akcji ratunkowej odpowiednio na terenie ministerstwa lub terenu zakładu pracy, w którym zostały utworzone.

3. Formacje obrony cywilnej utworzone przez wojewodów, starostów i wójtów, zwane dalej „terenowymi formacjami obrony cywilnej”, przeznaczone są do prowadzenia akcji ratunkowej na obszarze właściwej terenowo jednostki administracyjnej.

4. Zakładowa lub terenowa formacja obrony cywilnej może być skierowana, w razie konieczności, do akcji ratunkowych poza teren swojego działania. Decyzję w sprawie skierowania może podjąć:

- 1) właściwy terenowo szef ochrony ludności i obrony cywilnej;
- 2) tworzący zakładową formację obrony cywilnej.

5. Zakładowe formacje obrony cywilnej powinny wykonywać zadania zbieżne z zadaniami własnymi zakładu.

6. Organ ochrony ludności zlecający powołanie zakładowej formacji obrony cywilnej wyposaża ją w sprzęt ochrony osobistej.

7. W sprzęt specjalistyczny zakładową formację obrony cywilnej wyposaża kierownik zakładu.

8. W przypadku dodatkowych wymagań odnośnie sprzętu specjalistycznego koszty zakupu ponosi organ ochrony ludności zlecający powołanie zakładowej formacji obrony cywilnej.

Art. 73. 1. Akcje ratunkowe organizuje się i prowadzi w celu ratowania i udzielania pomocy ludności poszkodowanej w wyniku działań zbrojnych, klęsk żywiołowych i innych podobnych zdarzeń, w tym zagrożeń środowiska.

2. Obowiązek organizowania i prowadzenia akcji ratunkowych w czasie wojny spoczywa na szefach ochrony ludności i obrony cywilnej oraz kierownikach podmiotów gospodarczych i zakładów pracy.

3. Akcjami ratunkowymi organizowanymi przez organy ochrony ludności i obrony cywilnej oraz kierowników zakładów pracy kierują komendanci formacji obrony cywilnej.

4. Akcją ratunkową, o której mowa w ust. 3, może kierować inna osoba wyznaczona przez właściwego szefa ochrony ludności i obrony cywilnej, jeżeli posiada ona odpowiednie przygotowanie i niezbędne doświadczenie praktyczne.

5. Kierującemu akcją ratunkową podporządkowuje się, na czas jej trwania, wszystkie siły i środki skierowane do udziału w tej akcji.

6. W razie zagrożenia zdrowia i życia obywateli oraz w celu ich ratowania kierujący akcją ratunkową może zarządzić:

- 1) ewakuację ludności oraz usunięcie pojazdów, innego mienia i materiałów niebezpiecznych z terenu objętego akcją ratunkową;
- 2) wykorzystanie gruntów państwowych, komunalnych i prywatnych, w tym zbiorników wodnych oraz dróg publicznych;
- 3) okresowe wykorzystanie budynków i pomieszczeń dla ewakuowanej lub poszkodowanej ludności;
- 4) konieczne prace wyburzeniowe i rozbiórkowe;
- 5) wstrzymanie komunikacji w ruchu lądowym, z wyjątkiem ruchu sił zbrojnych i sił biorących udział w innej akcji ratunkowej;
- 6) udostępnienie pojazdów, środków i przedmiotów niezbędnych do prowadzenia akcji ratunkowej;
- 7) usunięcie osób postronnych z rejonu akcji ratunkowej;
- 8) włączenie do pomocy w akcji ratunkowej okolicznej ludności.

7. W akcjach ratunkowych organizowanych przez szefów ochrony ludności i obrony cywilnej mogą uczestniczyć formacje ratownicze podporządkowane innym organom, na zasadach uzgodnionych z tymi organami.

8. Szefowie ochrony ludności i obrony cywilnej mogą kierować formacje obrony cywilnej do współdziałania w akcjach ratunkowych organizowanych i prowadzonych przez inne organy.

9. Formacje, o których mowa w art. 71 ust. 4, na czas trwania akcji ratunkowej podporządkowuje się kierującemu tą akcją.

Art. 74. Szczegółową organizację i sposób funkcjonowania formacji obrony cywilnej, o których mowa w art. 71 ust. 3 i 4, określają tworzący formację - ministrowie kierujący działami administracji rządowej w drodze rozporządzenia, a wojewodowie, starostowie i wójtowie w drodze zarządzenia, kierownicy zakładów pracy w drodze decyzji.

Art. 75. Nadzór nad formacjami obrony cywilnej należy do właściwych szefów ochrony ludności i obrony cywilnej.

Art. 76. 1. Wyposażenie formacji obrony cywilnej stanowią sprzęt i materiały ustalone tabelami należności, nabywane ze środków budżetu państwa przewidzianych na cele obrony cywilnej lub środków samorządu terytorialnego, podmiotów gospodarczych i organizacji społecznych.

2. W czasie prowadzenia ćwiczeń i w akcjach ratunkowych formacje obrony cywilnej mogą wykorzystywać nieruchomości i rzeczy ruchome oddane do używania w ramach świadczeń na rzecz obrony.

Art. 77. 1. Obowiązek obywateli w zakresie obrony cywilnej polega na:

- 1) odbywaniu służby w obronie cywilnej;
- 2) edukacji dla bezpieczeństwa;
- 3) szkolenia w zakresie powszechnej samoobrony ludności;
- 4) wykonywaniu innych zadań przewidzianych w ustawie.

2. Służbę w obronie cywilnej odbywa się w formacjach obrony cywilnej.

3. Służba w obronie cywilnej może być odbywana również w jednostkach organizacyjnych niebędących formacjami obrony cywilnej, określonych przez Radę Ministrów.

4. Osoby podlegające obowiązkowi służby w obronie cywilnej mogą być zobowiązane w ramach tej służby do wykonywania prac niezbędnych dla potrzeb obrony cywilnej oraz do udziału w zwalczaniu klęsk żywiołowych i zagrożeń środowiska oraz usuwaniu ich skutków.

5. Rada Ministrów określa, w drodze rozporządzenia, zasady zwalniania przez pracodawców z obowiązku świadczenia pracy osób powołanych do służby w obronie cywilnej w związku ze zwalczaniem klęsk żywiołowych, katastrof i zagrożeń środowiska, biorąc pod uwagę zasady zrekompensowania utraconego wynagrodzenia i uwzględniając w szczególności profil działania zakładu.

6. Rada Ministrów określa, w drodze rozporządzenia, stanowiska w urzędach organów administracji rządowej i innych organów państwowych, instytucjach państwowych, urzędach organów samorządu terytorialnego oraz u przedsiębiorców i w innych jednostkach organizacyjnych, uznawane za równorzędne z odbywaniem służby w obronie cywilnej, uwzględniając w szczególności stanowiska związane z ochroną ludności i zwalczaniem klęsk żywiołowych.

Art. 78. 1. Obowiązek służby w obronie cywilnej polega na:

- 1) w czasie pokoju:
 - a) odbywaniu ćwiczeń i szkoleń,
 - b) uczestniczeniu przez formacje obrony cywilnej w zwalczaniu klęsk żywiołowych i zagrożeń środowiska oraz usuwaniu ich skutków,
 - c) odbywaniu zasadniczej służby;
- 2) w czasie stanu wojennego i w czasie wojny:

- a) pełnieniu czynnej służby,
- b) realizacji przypisanych zadań wynikających z protokołów dodatkowych do Konwencji genewskich z dnia 12 sierpnia 1949 r. dotyczących ochrony ofiar międzynarodowych konfliktów zbrojnych sporządzonych w Genewie dnia 8 czerwca 1977 r.,
- c) uczestniczeniu w zwalczaniu klęsk żywiołowych i zagrożeń środowiska oraz usuwaniu ich skutków.

2. Zasadniczą służbę lub szkolenie w obronie cywilnej w czasie pokoju odbywa się wyłącznie w okresie trwania obowiązku odbywania zasadniczej służby wojskowej oraz przeszkolenia wojskowego.

3. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, na wniosek Rady Ministrów, określi w drodze rozporządzenia, termin rozpoczęcia i okres trwania obowiązku odbywania zasadniczej służby w obronie cywilnej oraz szkolenia w obronie cywilnej, uwzględniając stopień zagrożenia bezpieczeństwa państwa.

Art. 79. 1. Osoby powołane do zasadniczej służby w obronie cywilnej są obowiązane zgłosić się do tej służby w terminie i miejscu określonych w karcie powołania.

2. Dniem powołania do zasadniczej służby w obronie cywilnej jest określony w karcie powołania dzień stawienia się do tej służby.

3. Osoby wymienione w art. 142 ust. 1 pkt 2 ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej są obowiązane zgłaszać się do służby w terminie i miejscu określonych w karcie przydziału do służby w formacji obrony cywilnej albo w wezwaniu komendanta oddziału lub kierownika jednostki organizacyjnej, o której mowa w art. 77 ust 3; przepis art. 61 ust. 2 ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej stosuje się odpowiednio.

Art. 80. 1. Zasadniczą służbę w obronie cywilnej odbywa się w jednym, nieprzerwanym okresie przez dziewięć miesięcy.

2. Osoby powołane do zasadniczej służby w obronie cywilnej z dniem stawienia się do tej służby otrzymują bez szczególnego nadania tytuł ratownika. Nadanie tytułu starszego ratownika następuje w drodze mianowania.

3. Ratownicy odbywają zasadniczą służbę w obronie cywilnej w formie skoszarowanej lub nieskoszarowanej w oddziałach obrony cywilnej i przechodzą szkolenie praktyczne w zakresie przygotowania obrony cywilnej. Formę odbywania służby określa organ, który tworzy oddział obrony cywilnej w ramach formacji obrony cywilnej.

4. W zakresie zwalniania ratowników z zasadniczej służby w obronie cywilnej przed jej odbyciem stosuje się zasady określone w art. 87 ust. 2–6 oraz zasady i tryb określone w art. 88 ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 81. 1. Szkolenie w obronie cywilnej polega na odbywaniu w jednostkach organizacyjnych obrony cywilnej w okresie trzech lat:

- 1) zajęć szkoleniowych organizowanych w czasie wolnym od pracy;
- 2) przeszkolenia na obozie szkoleniowym przez okres do trzydziestu dni.

2. Łączny czas szkolenia w jednostkach organizacyjnych obrony cywilnej nie może przekraczać sześćdziesięciu dni w roku, w tym dwudziestu dni ustawowo wolnych od pracy.

3. Do czasu szkolenia nie wlicza się udziału w zwalczaniu klęsk żywiołowych i zagrożeń środowiska oraz usuwaniu ich skutków. Zajęcia szkoleniowe w okresie zwalczania klęsk żywiołowych i zagrożeń środowiska oraz usuwania ich skutków mogą być prowadzone w czasie pracy.

4. Szkoleniem w obronie cywilnej mogą być objęte również kobiety uznane za zdolne do służby wojskowej. Powołanie kobiet do odbywania tego szkolenia może nastąpić do końca roku kalendarzowego, w którym kończą dwadzieścia cztery lata życia.

Art. 82. 1. Ćwiczenia odbywa się w jednostkach organizacyjnych obrony cywilnej lub w jednostkach organizacyjnych, o których mowa w art. 77 ust. 3, w czasie wolnym od pracy w wymiarze do piętnastu dni w roku, w tym nie więcej niż pięć dni ustawowo wolnych od pracy.

2. Osoby przeznaczone do pełnienia funkcji instruktorskich i kierowniczych, niezależnie od ćwiczeń określonych w ust. 1, mogą być wzywane raz na trzy lata do odbycia ćwiczeń trwających w sposób ciągły do piętnastu dni.

3. Łączny czas trwania ćwiczeń w obronie cywilnej przez cały okres podlegania obowiązkowi służby w obronie cywilnej nie może przekraczać okresów ustalonych w art. 103 ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej.

4. Do czasu trwania ćwiczeń w obronie cywilnej nie wlicza się okresów udziału w zwalczaniu klęsk żywiołowych i zagrożeń środowiska oraz usuwaniu ich skutków. W okresie zwalczania klęsk żywiołowych i zagrożeń środowiska lub usuwania ich skutków ćwiczenia mogą być prowadzone w czasie pracy.

5. W przypadkach gdy wymaga tego konieczność zapewnienia obrony Państwa, Rada Ministrów w drodze rozporządzenia może przedłużyć czas trwania ćwiczeń, o których mowa

w ust. 1, o okres nieprzekraczający łącznie piętnastu dni oraz zarządzić przeprowadzenie tych ćwiczeń w czasie pracy.

Art. 83. 1. W razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny osoby powołane i przeznaczone do służby w obronie cywilnej są obowiązane do pełnienia czynnej służby przez czas i w zakresie wynikającym z wykonywania zadań.

2. Rada Ministrów może określić, w drodze rozporządzenia, jednostki organizacyjne obrony cywilnej, w których w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny czynna służba jest pełniona bezterminowo, biorąc pod uwagę jednostki, do których zadań należy wykrywanie zagrożeń, alarmowanie i prowadzenie akcji ratunkowych.

3. Osoby pełniące czynną służbę w obronie cywilnej mogą być skoszarowane na zarządzenie organu tworzącego jednostkę organizacyjną obrony cywilnej.

Art. 84. Osoby odbywające służbę w obronie cywilnej są zobowiązane do wykonywania poleceń przełożonych w sprawach związanych z pełnieniem tej służby i wykonywaniem zadań obrony cywilnej.

Art. 85. Do ratowników odbywających zasadniczą służbę w obronie cywilnej stosuje się odpowiednio przepisy art. 65 ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 86. 1. Osobom odbywającym służbę w obronie cywilnej za wzorową służbę oraz za osiągnięcia w wykonywaniu zadań obrony cywilnej mogą być udzielane następujące wyróżnienia:

- 1) pochwała;
- 2) pismo pochwalne;
- 3) krótkoterminowy urlop;
- 4) nagroda rzeczowa lub pieniężna;
- 5) dyplom uznania;
- 6) nadanie wyróżniającego tytułu i odznaki wzorowego ratownika;
- 7) wpisanie nazwiska i zasług do kroniki oddziału jednostki organizacyjnej obrony cywilnej;
- 8) wpisanie nazwiska i zasług do „Honorowej Księgi Obrony Cywilnej”.

2. Wyróżnień, o których mowa w ust. 1 pkt 3, 4 i 6, udziela się wyłącznie ratownikom odbywającym zasadniczą służbę w obronie cywilnej.

3. Wyróżnieniem jest także wcześniejsze uchylenie poprzednio wymierzonej kary dyscyplinarnej.

4. Szef Obrony Cywilnej Kraju może ustanowić również inne rodzaje wyróżnień.

Art. 87. Osobom odbywającym służbę w obronie cywilnej niezależnie od udzielanych wyróżnień mogą być nadawane ordery lub odznaczenia oraz odznaka „Za Zasługi dla Obrony Cywilnej” – w przypadkach i na zasadach określonych w odrębnych przepisach.

Art. 88. 1. Osobom odbywającym służbę w obronie cywilnej za naruszenie obowiązków wynikających z tej służby mogą być wymierzane następujące kary dyscyplinarne:

- 1) upomnienie;
- 2) nagana;
- 3) nagana z ostrzeżeniem;
- 4) wykonywanie czynności porządkowych poza kolejnością;
- 5) zakaz opuszczania miejsca zakwaterowania przez czas określony;
- 6) pozbawienie wyróżniającego tytułu i odznaki wzorowego ratownika lub tytułu starszego ratownika;
- 7) zmniejszenie lub pozbawienie urlopu.

2. Kary, o których mowa w ust. 1 pkt 3–7, wymierza się wyłącznie ratownikom odbywającym zasadniczą służbę w obronie cywilnej.

3. Nie można karać dyscyplinarnie po upływie sześciu miesięcy od popełnienia przewinienia.

Art. 89. 1. Wymierzoną karę dyscyplinarną uchyla się w razie:

- 1) ujawnienia nowych okoliczności, które wskazują, że brak było podstaw do ukarania;
- 2) ukarania wbrew przepisom ustawy albo przepisom wydanym na jej podstawie.

2. Uprawnionymi do uchylania kar dyscyplinarnych są przełożony, który karę wymierzył, i jego przełożeni.

3. Szef Obrony Cywilnej Kraju może uchylić każdą karę dyscyplinarną wymierzoną osobie odbywającej służbę w obronie cywilnej.

Art. 90. Do czasu trwania zasadniczej służby w obronie cywilnej nie zalicza się okresu, na który ratownik samowolnie opuścił jednostkę organizacyjną obrony cywilnej lub wyznaczone miejsce przebywania albo przez który samowolnie poza nimi pozostawał. Jednakże okres ten można zaliczyć do czasu trwania zasadniczej służby w obronie cywilnej, jeżeli w późniejszym okresie ratownik wyróżnił się wzorową służbą i kara dyscyplinarna za to przewinienie została skreślona w drodze wyróżnienia.

Art. 91. Do osób odbywających służbę w obronie cywilnej stosuje się odpowiednio przepisy art. 64 ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 92. 1. Osoby odbywające służbę w obronie cywilnej są obowiązane do noszenia w czasie odbywania tej służby oznak i umundurowania, jeżeli zostały ustanowione dla tych osób.

2. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, wzór i kolor umundurowania osób odbywających służbę w obronie cywilnej, uwzględniając w szczególności rodzaje służby oraz składniki umundurowania.

Art. 93. 1. Osobom odbywającym służbę w obronie cywilnej mogą być przyznane, na zasadach określonych przez Radę Ministrów, w drodze rozporządzenia, zakwaterowanie i bezpłatne wyżywienie lub równoważniki pieniężne oraz zwrot kosztów przejazdu.

2. Ratownikom w czasie odbywania zasadniczej służby:

- 1) przysługuje umundurowanie lub równoważnik pieniężny i uposażenie w wysokości i na zasadach przewidzianych dla szeregowych odbywających zasadniczą służbę wojskową;
- 2) udziela się urlopów w wymiarze i na zasadach przewidzianych dla żołnierzy zasadniczej służby wojskowej.

3. Ratownicy mogą otrzymywać również inne należności pieniężne określone przez Radę Ministrów w drodze rozporządzenia.

Art. 94. 1. Do pracowników odbywających przeszkolenie na obozie szkoleniowym lub ćwiczenia w obronie cywilnej stosuje się odpowiednio zasady wynagradzania żołnierzy rezerwy odbywających ćwiczenia wojskowe.

2. Osoby pełniące czynną służbę w razie mobilizacji i w czasie wojny otrzymują wynagrodzenie określone przez Radę Ministrów w drodze rozporządzenia; do członków rodzin pozostających na utrzymaniu tych osób stosuje się odpowiednio przepis art. 135 ust. 2. ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 95. 1. Osobom odbywającym służbę w obronie cywilnej, które zachorowały lub doznały uszczerbku na zdrowiu podczas lub w związku z jej odbywaniem albo w bezpośredniej drodze do miejsca jej odbywania lub w drodze powrotnej, przysługuje prawo do bezpłatnego korzystania ze świadczeń opieki zdrowotnej podmiotów leczniczych w rozumieniu przepisów o działalności leczniczej, w zakresie i na warunkach określonych w ustawie z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

2. Świadczenia, o których mowa w ust. 1, dla osób nieobjętych powszechnym ubezpieczeniem zdrowotnym są finansowane odpowiednio przez podmioty, o których mowa w art. 71 ust. 3 i 4 oraz w art. 77 ust. 3, w których osoby te pełnią służbę.

3. Dokumentami uprawniającymi do korzystania z bezpłatnych świadczeń, o których mowa w ust. 1, w razie zachorowania lub doznania uszczerbku na zdrowiu są: przydział organizacyjno-mobilizacyjny do służby w obronie cywilnej oraz zaświadczenie komendanta oddziału lub kierownika jednostki organizacyjnej, o której mowa w art. 77 ust. 3, stwierdzające, że zachorowanie lub doznanie uszczerbku na zdrowiu miało miejsce podczas lub w związku z odbywaniem tej służby albo w bezpośredniej drodze do miejsca jej odbywania lub w drodze powrotnej, przedkładane podmiotom leczniczym.

Art. 96. 1. Osobie odbywającej służbę w obronie cywilnej, która doznała uszczerbku na zdrowiu wskutek wypadku pozostającego w związku z odbywaniem tej służby, a w razie śmierci tej osoby – członkom rodziny, przysługują, z zastrzeżeniem ust. 4–6, świadczenia na zasadach i w trybie przewidzianych dla pracowników w przepisach o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych. Postępowanie w sprawie ustalenia okoliczności i przyczyn wypadku prze-prowadza i odszkodowanie wypłaca pracodawca, organ administracji rządowej lub inny organ, któremu jednostka organizacyjna obrony cywilnej jest podporządkowana, albo jednostka organizacyjna, o której mowa w art. 77 ust. 3.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do wypadków w drodze do miejsca lub z miejsca pełnienia służby, z tym że prawo do świadczeń ustala i świadczenia wypłaca Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

3. Od decyzji pracodawcy lub organu wymienionego w ust. 1 i 2 w sprawie odszkodowania przysługuje odwołanie na zasadach i w trybie przewidzianych dla pracowników w przepisach o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych.

4. Ratownikowi odbywającemu zasadniczą służbę w jednostce organizacyjnej obrony cywilnej, który doznał uszczerbku na zdrowiu w czasie odbywania tej służby, a w razie śmierci ratownika – członkom rodziny, przysługują świadczenia odszkodowawcze i rentowe oraz należności pośmiertne, na zasadach przewidzianych w odrębnych przepisach dla żołnierzy odbywających zasadniczą służbę wojskową.

5. Rada Ministrów w drodze rozporządzenia określa:

- 1) właściwość organów i tryb ustalania:
 - a) okoliczności i przyczyn wypadku, któremu uległ ratownik,
 - b) związku choroby ratownika ze szczególnymi właściwościami lub warunkami zasadniczej służby w obronie cywilnej;

2) właściwość organów do orzekania o uszczerbku na zdrowiu ratownika oraz do przyznawania i wypłacania świadczeń odszkodowawczych oraz należności pośmiertnych, o których mowa w ust. 4.

6. Od decyzji organu właściwego w sprawach świadczeń odszkodowawczych, o których mowa w ust. 4, przysługuje zainteresowanemu odwołanie do okręgowego sądu pracy i ubezpieczeń społecznych w terminie określonym w przepisach o postępowaniu przed sądami pracy i ubezpieczeń społecznych.

7. Okres odbywania zasadniczej służby w obronie cywilnej jest okresem składkowym w rozumieniu przepisów o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Art. 97. Do odpowiedzialności materialnej ratowników za szkody wyrządzone w związku z wykonywaniem obowiązków wynikających z odbywania zasadniczej służby w obronie cywilnej stosuje się odpowiednio zasady określone dla żołnierzy w czynnej służbie wojskowej, z tym że w razie odmowy dobrowolnego uiszczenia odszkodowania sprawę rozpoznaje sąd powszechny.

Art. 98. 1. W zakresie uprawnień osób odbywających zasadniczą służbę w obronie cywilnej i członków ich rodzin stosuje się odpowiednio przepisy art. 118, art. 119 ust. 1 pkt 1 i ust. 4, art. 120–122, 124–126, 128–132 i 136 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Rada Ministrów może, w drodze rozporządzenia, przyznać osobom odbywającym służbę w obronie cywilnej oraz członkom ich rodzin inne uprawnienia oprócz przewidzianych w art. 93–96, określając zasady i warunki korzystania z nich.

Art. 99. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określa, w drodze rozporządzenia:

- 1) szczegółową organizację i sposób odbywania służby w obronie cywilnej, uwzględniając w szczególności zasady i tryb powoływania i przeznaczania do służby oraz zwalniania ze służby, wzory kart powołania do zasadniczej służby w obronie cywilnej oraz karty przydziału do formacji obrony cywilnej, zasady i tryb udzielania wyróżnień i wymierzania kar dyscyplinarnych oraz uprawnienia przełożonych w tym zakresie, zasady wykonywania i skreślenia kar;
- 2) wzór odznaki wzorowego ratownika, z uwzględnieniem także wzoru legitymacji do odznaki;
- 3) wzory oznak oraz sposób noszenia tych oznak i umundurowania, uwzględniając w szczególności międzynarodowe i krajowe oznaki obrony cywilnej;

- 4) normy umundurowania przysługującego osobom odbywającym służbę w obronie cywilnej, uwzględniając potrzeby poszczególnych specjalistycznych formacji;
- 5) w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych wysokość równoważnika pieniężnego w zamian za umundurowanie ratowników, z uwzględnieniem zasad jego wypłacania oraz organów właściwych w tym zakresie.

Art. 100. 1. Rada Ministrów określa, w drodze rozporządzenia, liczbę osób, które mogą być powołane w danym roku kalendarzowym do zasadniczej służby, szkolenia oraz ćwiczeń w obronie cywilnej.

2. Liczbę osób, które mogą być powoływane w danym roku kalendarzowym do odbycia ćwiczeń w obronie cywilnej określa szef ochrony ludności obrony cywilnej województwa w porozumieniu z szefami ochrony ludności i obrony cywilnej powiatów i gmin lub miast.

Art. 101. 1. Pracownikowi powołanemu do odbycia przeszkolenia w obronie cywilnej, szkolenia osób w obronie cywilnej, odbycia ćwiczeń w obronie cywilnej jak również do zwalczania klęsk żywiołowych i zagrożeń środowiska oraz usuwaniu ich skutków przysługuje uposażenie zasadnicze obejmujące składkę na ubezpieczenie społeczne, składkę na ubezpieczenie zdrowotne, a także zwrot kosztów dojazdu do miejsca powołania oraz wyżywienia i zakwaterowania.

2. Wysokość uposażenia zasadniczego za każdy dzień trwania przeszkolenia w obronie cywilnej, szkolenia osób w obronie cywilnej, odbywania ćwiczeń w obronie cywilnej, jak również do zwalczania klęsk żywiołowych i zagrożeń środowiska oraz usuwaniu ich skutków określana jest według stopnia wojskowego zachowanego ze służby wojskowej jednak nie mniejszy jak:

- 1) dla szeregowych członków formacji obrony cywilnej – według stopnia wojskowego dla kaprała;
- 2) dla komendantów formacji cywilnej – według stopnia wojskowego dla podporucznika.

3. Dla członków formacji obrony cywilnej nie posiadających stopnia wojskowego ustala się wysokość uposażenia zasadniczego za każdy dzień trwania przeszkolenia w obronie cywilnej, szkolenia osób w obronie cywilnej, odbywania ćwiczeń w obronie cywilnej jak również do zwalczania klęsk żywiołowych i zagrożeń środowiska oraz usuwaniu ich skutków:

- 1) dla szeregowych członków formacji obrony cywilnej – według stopnia wojskowego dla kaprała;

2) dla komendantów formacji cywilnej – według stopnia wojskowego dla podporucznika.

4. W przypadku, gdy wysokość uposażenia zasadniczego jest niższa niż z tytułu wynagrodzenia z zakładu pracy lub dochód pochodzący z prowadzenia działalności gospodarczej, uposażenie zasadnicze za każdy dzień trwania przeszkolenia w obronie cywilnej, szkolenia osób w obronie cywilnej, odbywania ćwiczeń w obronie cywilnej jak również zwalczaniu klęsk żywiołowych i zagrożeń środowiska oraz usuwania ich skutków przysługuje takie jak wartość wynagrodzenia lub dochodu pochodzącego z prowadzenia działalności gospodarczej jednak nie może być wyższa od 1/21 dwuipółkrotnego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw.

5. Pobieranie uposażenia za czas przeszkolenia w obronie cywilnej, szkolenia osób w obronie cywilnej, odbycia ćwiczeń w obronie cywilnej jak również do zwalczania klęsk żywiołowych i zagrożeń środowiska oraz usuwania ich skutków powoduje zawieszenie na ten czas zasiłku dla bezrobotnych.

6. Wynagrodzenie i inne świadczenia dla osób pełniących służbę w formacjach obrony cywilnej ustala się na zasadach i w wysokości przewidzianych w przepisach:

- 1) dla szeregowych członków formacji obrony cywilnej – według stopnia wojskowego dla kaprała;
- 2) dla komendantów formacji cywilnej – według stopnia wojskowego dla podporucznika.

Art. 102. Finansowanie udziału formacji obrony cywilnej w zwalczaniu klęsk żywiołowych i zagrożeń środowiska oraz usuwaniu ich skutków odbywa się ze środków własnych budżetu województw i samorządów terytorialnych powołujących formacje obrony cywilnej.

Art. 103. 1. Koszty związane z utrzymaniem i zapewnieniem funkcjonowania formacji obrony cywilnej do odbywania zasadniczej służby w obronie cywilnej ponosi organ tworzący oddział.

2. Organy tworzące oddziały do odbywania zasadniczej służby w obronie cywilnej są zobowiązane do:

- 1) zapewnienia jej członkom zakwaterowania oraz warunków do pracy kadrze oddziału;
- 2) zapewnienia warunków do szkolenia i wykonywania zadań obrony cywilnej przez ich członków;
- 3) umożliwienia członkom formacji podnoszenia kwalifikacji ogólnych i zawodowych, w tym przeszkolenia w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy;

- 4) zapewnienia jej członkom całodziennego wyżywienia lub wypłaty ekwiwalentu pieniężnego;
- 5) zaopatrzenia członków formacji w umundurowanie, odzież i obuwie ochronne oraz sprzęt ochrony osobistej;
- 6) pokrywania wydatków i innych należności z tytułu uposażenia członków i kadry oddziału oraz obowiązkowego ubezpieczenia od następstw nieszczęśliwych wypadków, a także przejazdów do miejsca i z miejsca wykonywania zadań obrony cywilnej;
- 7) zapewnienia członkom formacji możliwości korzystania z urządzeń socjalnych i sportowych, jeżeli brak ich w miejscu zakwaterowania.

Art. 104. 1. W formacjach obrony cywilnej do odbywania zasadniczej służby w obronie cywilnej na stanowiska komendantów przeznaczają się:

- 1) pracowników cywilnych zatrudnionych na podstawie umowy o pracę,
- 2) żołnierzy zawodowych skierowanych do wykonywania zadań w obronie cywilnej oraz funkcjonariuszy innych służb.

2. Z wnioskiem o skierowanie żołnierza zawodowego lub funkcjonariusza do wykonywania zadań w formacjach obrony cywilnej, o których mowa w ust. 1, występują organy tworzące te oddziały.

3. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej oraz ministrem właściwym do spraw finansów publicznych, określi w drodze rozporządzenia:

- 1) tryb i sposób kierowania funkcjonariuszy podległych służb oraz żołnierzy odbywających czynną służbę wojskową do pełnienia tej służby w obronie cywilnej,
 - 2) przebieg służby osób skierowanych do wykonywania zadań w obronie cywilnej,
- biorąc pod uwagę konieczność zapewnienia realizacji zadań obrony cywilnej.

Art. 105. 1. Utworzenie oddziału obrony cywilnej, w którym osoby odbywają zasadniczą służbę w obronie cywilnej, wymaga zgody Szefa Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej Kraju.

2. Wnioski, w formie zbiorczych zestawień o utworzenie oddziału o którym mowa w ust. 1, zainteresowane organy składają do Szefa Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej Kraju w terminie do dnia 1 grudnia z dwuletnim wyprzedzeniem utworzenia oddziału.

3. Wniosek, o którym mowa w ust. 2, powinien zawierać:

- 1) oznaczenie organu wnoszącego o utworzenie oddziału:

- 2) określenie rodzaju oddziału;
- 3) miejsce stacjonowania oraz nazwę jednostki organizacyjnej, przy której oddział zostanie utworzony;
- 4) skład oddziału i jego strukturę organizacyjną.

Art. 106. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, ramową organizację formacji obrony cywilnej uwzględniając ich przeznaczenie.

Art. 107. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, minimalne normatywy w zakresie zaopatrywania w sprzęt, środki techniczne i umundurowanie niezbędne do wykonywania przez formacje obrony cywilnej zadań obrony cywilnej, biorąc pod uwagę zapewnienie właściwej efektywności ich wykorzystania w zwalczaniu klęsk żywiołowych, zagrożeń środowiska oraz usuwania ich skutków.

Rozdział 14

Finansowanie ochrony ludności i zabezpieczenie logistyczne

Art. 108. 1. Finansowanie ochrony ludności na poziomie gminy, powiatu i województwa, w tym samorządu województwa, planuje się w ramach budżetów odpowiednio gmin, powiatów i województw w szczególności na realizacji zadania:

- 1) utrzymania gotowości i sprawności systemu ostrzegania i alarmowania ludności;
- 2) tworzenia i odtwarzania niezbędnych zasobów ochrony ludności;
- 3) realizację w ramach własnych kompetencji zadań z zakresu ochrony ludności określonych w art. 9 – 17;
- 4) wyposażenie podmiotów ochrony ludności, o których mowa w art. 4 pkt 2-7, 12 i 13 w niezbędny sprzęt do realizacji zadań obrony cywilnej w przypadku kiedy zakres ich realizacji wykracza poza zakres działania danego podmiotu.

2. Wojewoda wspiera samorząd gminny i powiatowy w realizacji zadań z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej, dotyczących utrzymania systemów ostrzegania i alarmowania, budowli ochronnych, tworzenia zasobów ochrony ludności i innych zadań będących w jego kompetencji, przekazując im odpowiednie środki rzeczowe lub finansowe na ich wykonanie.

3. Finansowanie zadań ochrony ludności na poziomie województwa i kraju planuje się w ramach budżetu państwa w częściach, którymi dysponują wojewodowie, minister właściwy do spraw wewnętrznych i inni ministrowie kierujący działami administracji rządowej a także

w budżecie Agencji Rezerw Materiałowych oraz odpowiednio w budżetach samorządów województw.

4. Minister właściwy do spraw wewnętrznych oraz pozostałe organy administracji rządowej planują środki na ochronę ludności i obronę cywilną, w ramach budżetu państwa w częściach, którymi dysponują w szczególności na:

- 1) budowanie i odtwarzanie niezbędnych zasobów ochrony ludności;
- 2) wspieranie działalności organizacji pozarządowych i humanitarnych;
- 3) szkolenie organów i podmiotów ochrony ludności;
- 4) przygotowanie organizacyjne do wykonywania zadań ochrony ludności przez administrację publiczną dotyczące w szczególności:
 - a) zapewnienia jednolitych systemów teleinformatycznych baz danych,
 - b) obsługi, przetwarzania i przekazywania informacji z systemów monitorujących sytuacje zagrożeń,
 - c) przekazywania i wymiany informacji pomiędzy podmiotami ochrony ludności,
 - d) wsparcia finansowego organów administracji publicznej i poszkodowanych wskutek wystąpienia sytuacji zagrożeń;
- 5) przygotowanie obrony cywilnej;
- 6) rozbudowę i modernizację systemów ostrzegania i alarmowania ludności o zagrożeniach;
- 7) rozbudowę i modernizację zasobu budowli ochronnych;
- 8) realizację Programów Doskonalenia Obrony Cywilnej, o których mowa w rozporządzeniu wydanym na podstawie art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej.

5. Szef Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej Kraju w uzgodnieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych oraz ministrem właściwym do spraw finansów w ramach planowania budżetowego opracowuje krajowy Program Doskonalenia Obrony Cywilnej którego szczegółowy zakres jest określony w rozporządzeniu wydanym na podstawie art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej. Środki finansowe, o których mowa w niniejszym programie minister właściwy do spraw finansów uwzględni w projekcie ustawy budżetowej w ramach środków finansowych przewidzianych dla organów wymienionych w krajowym Programie Doskonalenia Obrony Cywilnej opracowanym przez Szefa Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej Kraju.

6. Szef Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej Kraju w ramach planowania budżetowego wskazuje coroczne kierunki i zamierzenia do realizacji przez organy właściwe w sprawach ochrony ludności, o których mowa w art. 6 ust.1 pkt 7 – 9.

Rozdział 15

Centralna Baza Magazynowa

Art. 109. 1. Szef Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej Kraju tworzy Centralną Bazę Magazynową.

2. Centralną Bazę Magazynową stanowią obiekty wraz z asortymentem niezbędnym do zapobiegania oraz zmniejszania strat spowodowanych skutkami zagrożeń na terenie kraju, zwany dalej "asortymentem".

3. Asortyment będący na wyposażeniu Centralnej Bazy Magazynowej może być wykorzystywany w przypadku nieadekwatności lub wyczerpania się zasobów sprzętowych i materiałowych określonych w programach ochrony ludności, na podstawie zapotrzebowania o jego wykorzystanie złożonego przez terenowy organ ochrony ludności i obrony cywilnej właściwy ze względu na miejsce wystąpienia zagrożenia.

4. Zapotrzebowanie, o którym mowa w ust. 3, zawiera w szczególności wykaz i ilość asortymentu oraz wskazanie miejsca jego dostarczenia.

5. Transport asortymentu odbywa się przy wykorzystaniu zasobów Szefa Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej Kraju, Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej lub innych organów lub podmiotów ochrony ludności.

6. Asortyment będący na wyposażeniu Centralnej Bazy Magazynowej może być wykorzystywany do prowadzenia międzynarodowych akcji ratowniczych oraz udzielania międzynarodowej pomocy humanitarnej.

7. W zakresie organizacji Centralnej Bazy Magazynowej Minister właściwy do spraw wewnętrznych, w uzgodnieniu z Szefem Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej Kraju, określi w drodze rozporządzenia:

- 1) lokalizację,
 - 2) asortyment i minimalne normy wyposażenia,
 - 3) sposób zarządzania zasobami i administrowania obiektami.
- biorąc pod uwagę możliwość ich efektywnego wykorzystania oraz analizę zagrożeń, względy komunikacyjne, transportowe, możliwości zarządzania infrastrukturą i posiadanym

asortymentem, w celu zapewnienia wsparcia ludności cywilnej w sytuacjach kryzysowych, klęsk żywiołowych, zagrożeń militarnych.

Rozdział 16

Odszkodowania za szkody poniesione w związku z udziałem w działaniach związanych z ochroną ludności

Art. 110. Odszkodowanie za szkody poniesione w trakcie działań związanych z ochroną ludności przysługuje od Skarbu Państwa.

Art. 111. 1. Odszkodowanie przyznaje się na pisemny wniosek poszkodowanego lub, w przypadku jego zgonu, członków rodziny osoby poszkodowanej, złożony do właściwego wojewody.

2. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, powinien zawierać:

- 1) nazwę organu, do którego jest skierowany oraz sprawy, której dotyczy;
- 2) imię, nazwisko oraz adres wnioskodawcy;
- 3) wysokość poniesionej szkody oraz czas, miejsce i okoliczności jej powstania;
- 4) rodzaj i rozmiar szkody na zdrowiu lub szkody majątkowej z którego wynika szkoda;
- 5) orzeczenie komisji lekarskiej podległej ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych o stopniu uszczerbku na zdrowiu a w przypadku śmierci akt zgonu;
- 6) datę i podpis składającego pismo.

Art. 112. 1. Decyzję w sprawie odszkodowania wydaje wojewoda właściwy ze względu na miejsce prowadzenia działań związanych z ochroną ludności.

2. W przypadku gdy szkoda majątkowa powstała na terenie dwóch lub więcej województw, właściwy do wydania decyzji jest wojewoda, do którego wniosek został złożony jako pierwszy.

3. Wojewoda wydaje decyzję w sprawie odszkodowania niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie trzech miesięcy od dnia złożenia wniosku.

4. Od decyzji, o której mowa w ust. 3, przysługuje odwołanie do Szefa Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej Kraju w ciągu 14 dni od dnia doręczenia decyzji stronie.

5. Odszkodowanie jest wypłacane w terminie 30 dni od dnia, w którym decyzja o ustaleniu odszkodowania stała się ostateczna.

Art. 113. Roszczenie o odszkodowanie przedawnia się z upływem roku od dnia, w którym poszkodowany powziął informację o zaistnieniu szkody. Jednakże w każdym

przypadku roszczenie przedawnia się z upływem trzech lat od dnia zakończenia działań ratowniczych w czasie lub następstwie których szkoda powstała.

Art. 114. W przypadku szkody poniesionej podczas ćwiczeń podmiotów ochrony ludności mają zastosowanie art. 110 – 113.

Rozdział 17

Przepisy karne

Art. 115. 1. Kto wbrew przepisom ustawy w czasie pokoju używa godeł, znaków lub nazw określonych w art. od 67 do 69 oraz w rozporządzeniu, o którym mowa w art. 70, podlega karze grzywny.

2. Kto wbrew przepisom ustawy używa w czasie zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i wojny godeł, znaków lub nazw, o których mowa w rozdziale 12, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

Rozdział 18

Zmiany w przepisach obowiązujących

Art. 116. W ustawie z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2018 r. poz. 1459, 1669, 2182 i 2245) wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 17 otrzymuje brzmienie:

„Art. 17. W sprawach realizacji zadań obrony cywilnej właściwy jest Szef Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej Kraju oraz inne organy administracji, na zasadach określonych w ustawie z dnia.... o ochronie ludności i obronie cywilnej (Dz. U. z r. poz.).”;

2) art. 19 otrzymuje brzmienie:

„Art. 19. Organy administracji i kierownicy jednostek określonych w art. 18 uwzględniają w toku wykonywania zadań w zakresie obronności postulatory dotyczące potrzeb Sił Zbrojnych, przekazywane przez Ministra Obrony Narodowej lub organy wojskowe przez niego upoważnione, oraz postulatory dotyczące potrzeb obrony cywilnej, przekazywane przez Szefa Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej Kraju lub terenowe organy obrony cywilnej.”;

3) uchyla się art.137, 138, 139, 141, 144, 145, 146, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165;

4) w art. 143 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Osobom, o których mowa w art. 142 ust. 1 pkt 2, przeznacza i nadaje przydziały do formacji pracodawca, wójt, burmistrz, prezydent miasta, starosta i wojewoda, w tym na stanowisko komendanta, po zasięgnięciu, w uzasadnionych przypadkach opinii lekarza.”.

5) w art.147 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1.Szef Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej Kraju może skrócić czas trwania służby lub szkolenia w obronie cywilnej.”;

8) w dziale IV uchyla się rozdział 3.

Art. 117. W ustawie z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 1445, 1588, 1669, 1722, 2073 i 2244 oraz z 2019 r. poz. 534) w art. 7 w ust. 1 po pkt 9 dodaje się pkt 9a w brzmieniu:

„9a) budowle ochronne przeznaczone do ochrony ludności cywilnej i zajęte pod nie grunty, jeżeli są wpisane do ewidencji budowli ochronnych prowadzonej przez właściwy terenowo organ ochrony ludności, za wyjątkiem części zajętych na prowadzenie działalności gospodarczej;”.

Art. 118. W ustawie z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (Dz. U. z 2019 poz. 945) w art. 29 wprowadza się następujące zmiany:

1) w ust. 1 pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) ochrony ludności i obrony cywilnej;”;

2) ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Minister właściwy do spraw wewnętrznych sprawuje nadzór nad działalnością Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej, Szefa Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej Kraju, Urzędu do spraw Cudzoziemców, Krajowego Centrum Informacji Kryminalnej oraz Służby Ochrony Państwa.”.

Art. 119. W ustawie z dnia z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2018 r. poz. 1945 oraz z 2019 r. poz. 60, 235, 730 i 1009) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 3 dodaje się ust. 5 w brzmieniu:

„5) w celu prawidłowego przygotowania zadań z zakresu ochrony ludności Rada Ministrów ujmuje w koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju potrzeby

dotyczące infrastruktury i budowli mających istotny wpływ na bezpieczeństwo ludzi i środowiska.”.

2) w art. 10 w pkt 15 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 16 w brzmieniu:

„16) potrzeb z zakresu ochrony ludności dotyczących infrastruktury i budowli mających istotny wpływ na bezpieczeństwo ludzi i środowiska przy zapewnieniu zgodności z wojewódzkim planem zagospodarowania przestrzennego oraz uwzględniając analizy i studia z zakresu zagospodarowania przestrzennego opracowywane na szczeblu powiatu.”;

3) w art. 15 w ust. 2 po pkt 4 dodaje się pkt 4a w brzmieniu:

„4a) potrzeby z zakresu ochrony ludności dotyczących infrastruktury i budowli mających istotny wpływ na bezpieczeństwo ludzi i środowiska”;

Art. 120. W ustawie z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym (Dz. U. z 2018 r. poz. 1401 i 1560 oraz z 2019 r. poz. 730) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 8 w ust. 3 pkt 12 otrzymuje brzmienie:

„12) Szef Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej Kraju”;

2) w art. 14 dodaje się ust. 13 i 14 w brzmieniu:

„13. W celu realizacji zadań zespołu wojewódzkiego wojewoda może tworzyć sztaby koordynacyjne złożone z osób, o których mowa w ust. 9-12.

14. Wojewoda wyznacza osobę kierującą sztabem koordynacyjnym, o którym mowa w ust. 13, oraz określa jego skład, zadania, tryb i miejsce pracy.”;

3) w art. 17 dodaje się ust. 8 i 9 w brzmieniu:

„8. W celu realizacji zadań zespołu powiatowego starosta może tworzyć sztaby koordynacyjne złożone z osób, o których mowa w ust. 6.

„8. Starosta może tworzyć sztaby koordynacyjne złożone z osób, o których mowa w ust. 6, w celu realizacji zadań zespołu powiatowego.

9. Starosta wyznacza osobę kierującą sztabem koordynacyjnym, o którym mowa w ust. 8, oraz określa jego skład, zadania, tryb i miejsce pracy.”;

4) w art. 19 dodaje się ust. 8 i 9 w brzmieniu:

„8. W celu realizacji zadań zespołu gminnego wójt, burmistrz, prezydent miasta może tworzyć sztaby koordynacyjne złożone z osób, o których mowa w ust. 6.

„8. Wójt, burmistrz, prezydent miasta może tworzyć sztaby koordynacyjne złożone z osób, o których mowa w ust. 6, celu realizacji zadań zespołu gminnego.

9. Wójt, burmistrz, prezydent miasta wyznacza osobę kierującą sztabem koordynacyjnym, o którym mowa w ust. 8, oraz określa jego skład, zadania, tryb i miejsce pracy.”.

Art. 121. W ustawie z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji (Dz. U. z 2019 r. Poz. 361 i 643) w art. 21 w ust. 1a. dodaje się pkt 12 w brzmieniu:

„12) upowszechnianie wiedzy o tematyce ochrony ludności i obrony cywilnej.”.

Rozdział 19

Przepisy przejściowe, dostosowujące i końcowe

Art. 122 Tworzy się Krajowy System Ostrzegania i Alarmowania.

Art. 123 Tworzy się System Alarmowania o zagrożeniach uderzeniami z powietrza.

Art. 124. Tworzy się Krajowe Centrum Szkolenia Ochrony Ludności, zwane dalej „Centrum”, jako centralny ośrodek szkolenia kadr z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej.

Art. 125. Formacje obrony cywilnej, utworzone na podstawie art. 138 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy stają się formacjami obrony cywilnej o których mowa w art. 71.

Art. 126. 1. Organy odpowiedzialne za opracowanie planów, o których mowa w art. 36 ust. 1, opracowują je w przypadku stwierdzenia że obecnie obowiązujące plany nie spełniają wymagań określonych w niniejszej ustawie i rozporządzeniu wykonawczym, o którym mowa w art. 41.

2. Dotychczasowe plany obowiązują do czasu opracowania nowych planów o których mowa w art. 36 ust. 1 pkt. 2.

Art. 127. Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 166 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej zachowują moc do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 50 ust. 3 niniejszej ustawy, nie dłużej jednak niż przez okres 12 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy.

Art. 128. 1. Maksymalny limit wydatków z budżetu państwa na realizację zapisów ustawy, będący skutkiem finansowym ustawy, wynosi 1197,26 mln zł. z tego w:

- 0) 2020 r. - 0 mln zł;
- 1) 2021 r. - 200,6 mln zł;
- 2) 2022 r. - 188,6 mln zł;
- 3) 2023 r. - 427,55 mln zł;
- 4) 2024 r. - 53,93 mln zł;
- 5) 2025 r. - 54,93 mln zł;
- 6) 2026 r. - 53,93 mln zł;
- 7) 2027 r. - 54,93 mln zł;
- 8) 2028 r. - 53,93 mln zł;
- 9) 2029 r. - 54,93 mln zł;
- 10) 2030 r. - 53,93 mln zł.

2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych monitoruje wykorzystanie limitu wydatków, o którym mowa w ust. 1, i dokonuje oceny wykorzystania tego limitu według stanu na koniec każdego półrocza i na koniec każdego roku kalendarzowego oraz w razie konieczności wdraża mechanizm korygujący określony w ust. 3.

3. W przypadku zagrożenia przekroczenia lub przekroczenia w danym roku budżetowym limitu wydatków, o którym mowa w ust. 1, Minister wprowadza mechanizm korygujący polegający na zmniejszeniu wydatków budżetu państwa będących skutkiem finansowym niniejszej ustawy.

Art. 129. W przepisach dotyczących ustalania wysokości etatów oraz środków finansowych przyznanych na ich zwiększenie – przewiduje się dodatkowe 100 etatów dla Szefa Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej kraju na realizację zadań ochrony ludności i obrony cywilnej przez urząd obsługujący Szefa Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej Kraju.

Art. 130. Wsparcie, o którym mowa w art. 13, 16 i art. 17 ust. 2 staje się dostępne dla jednostek samorządu terytorialnego w momencie opracowania i objęcia ich programami ochrony ludności, o których mowa w art. 48.

Art. 131. Ustawa wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem art. 19 pkt 4 i 17, oraz przepisów rozdziału 9 i rozdziału 15, które wchodzi w życie po upływie 36 miesięcy od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

1. Wstęp

Ochrona ludności jest jednym z podstawowych obowiązków państw europejskich. Jej celem jest ochrona życia i zdrowia człowieka, mienia i dziedzictwa kulturowego oraz środowiska naturalnego w sytuacjach zagrożeń naturalnych lub spowodowanych przez człowieka. Do kategorii współczesnych zagrożeń zaliczyć można zarówno zagrożenia naturalne, jak i zagrożenia asymetryczne, terrorystyczne, cybernetyczne, hybrydowe oraz pozostałe zagrożenia spowodowane przez człowieka, obejmujące w szczególności zagrożenia militarne o gwałtownym i niszczyielskim oddziaływaniu na ludzi, infrastrukturę i środowisko naturalne.

Podkreślić należy, że zapewnienie bezpieczeństwa ludności cywilnej przez organy państwa, czego wyrazem jest niniejsza ustawa, stanowi wyraz konstytucyjnej zasady ochrony życia, wyrażonej w art. 38 Konstytucji RP, jak również nakazu zapewniania bezpieczeństwa obywateli, zagwarantowanego w art. 5 Konstytucji RP. Nieokreślenie ram takiej pomocy – w szczególności dla obszaru obrona cywilna - może naruszać ww. normy Konstytucji RP. Celem wprowadzenia uregulowań w tym obszarze jest przede wszystkim udoskonalenie w obszarze niemilitarnym zagadnień związanych z zapewnieniem warunków do przetrwania narodu (całego lub jego większej części).

Państwo zobowiązane jest do ochrony swoich obywateli w każdym czasie, podczas pokoju, w trakcie sytuacji kryzysowych, w czasie stanów nadzwyczajnych oraz w czasie wojny. W związku z szerokim spektrum zagrożeń i koniecznością zapewnienia akceptowalnego poziomu ochrony obywateli Rzeczypospolitej Polskiej i innych osób przebywających na jej terytorium określono w ustawie zadania związane obszarem ochrony ludności oraz wskazano podmioty właściwe do ich realizacji.

Należy podkreślić, że zadania ochrony ludności daleko wykraczają poza sferę ratownictwa i pomocy humanitarnej i obejmują również inne aspekty życia społecznego, gospodarczego oraz edukację. Oznacza to, że na poziom ochrony ludności wpływ mieć będą działania podejmowane w ramach różnych działów administracji rządowej. W szczególności zaangażowane w ich realizację będą działy: administracja publiczna, energia, finanse publiczne, gospodarka, gospodarka wodna, kultura i ochrona dziedzictwa narodowego, łączność, nauka, obrona narodowa, oświata i wychowanie, szkolnictwo wyższe; transport, środowisko, sprawy wewnętrzne, sprawy zagraniczne, zdrowie. Oznacza to, że za realizację zadań ochrony ludności odpowiadają różne organy administracji rządowej, które zgodnie z kompetencjami określonymi w odrębnych aktach prawnych realizować będą zarówno zadania ochrony ludności określone w niniejszej ustawie, jak również zadania obrony cywilnej, o których mowa w art. 61 lit. (a) pierwszego protokołu dodatkowego do Konwencji genewskich z dnia 12 sierpnia 1949 r. dotyczącego ochrony ofiar międzynarodowych konfliktów zbrojnych sporządzonego w Genewie dnia 8 czerwca 1977 roku.

Ze względu na szczególną rolę administracji samorządowej w kształtowaniu bezpieczeństwa publicznego i powszechnego, organy samorządu terytorialnego odgrywają pierwszoplanową rolę w ochronie ludności. Do zadań tych organów w szczególności należą sprawy zapewnienia bezpieczeństwa, wykrywania i rozpoznawania zagrożeń, zapewnienia warunków do ochrony ludności, ostrzegania i alarmowania ludności, tworzenia zasobów ochrony ludności oraz przygotowywaniu do ich funkcjonowania jako obrony cywilnej w czasie stanu wojennego lub wojny.

Projektowana ustawa wpisuje się w kierunek zmian w administracji publicznej – rządowej i samorządowej – ukierunkowanych na służbę obywatelom w rozwiązywaniu ich problemów. Dzięki ustrojowemu i kompleksowemu spojrzeniu, ustawa ewolucyjnie prowadzi do ustanowienia jednolitych standardów i wspólnej pragmatyki zawodowej w obszarze regulacyjnym dla wszystkich rodzajów administracji publicznej.

Artykuł 9 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. stanowi, że Rzeczpospolita Polska przestrzega wiążącego ją prawa międzynarodowego, a więc także międzynarodowego prawa zwyczajowego. Oznacza to, że Parlament w toku swej działalności ustawodawczej, jak i poszczególne organy władzy wykonawczej związane są treścią ratyfikowanych przez Polskę umów międzynarodowych. Co więcej, z treści art. 9 Konstytucji wynika, że wszystkie akty prawa wewnętrznego powinny być zgodne z całym prawem międzynarodowym rozumianym szeroko, a nie tylko z umowami międzynarodowymi.

W większości krajów Unii Europejskiej funkcjonują systemy bezpieczeństwa oparte o nowoczesne rozwiązania organizacyjno-prawne, obejmujące sferę ochrony ludności jako sposób przeciwdziałania niebezpieczeństwom wynikającym głównie z rozwoju cywilizacyjnego, anomalii pogodowych, zagrożeń terrorystycznych i innych ukierunkowane na zapewnienie bezpieczeństwa ludności cywilnej w trakcie pokoju oraz wojny. Uwzględniając podejmowane działania Unii Europejskiej w zakresie ochrony ludności, ułatwiające współpracę podczas operacji ochrony ludności a także założenie, że zaproponowane rozwiązania prawne powinny stworzyć warunki ochrony wszystkich obywateli oraz osób przebywających na terytorium RP w każdej sytuacji zadania ochrony ludności w projektowanej ustawie oparto na następujących podstawowych zasadach:

- 1) troska o obywateli oraz osoby przebywające na terytorium RP jest obowiązkiem Państwa.
- 2) powinnością obywateli jest dbanie o własne bezpieczeństwo.
- 3) szczegółowa odpowiedzialność organów władzy publicznej regulowana jest przez właściwe przepisy prawne i wynika z kompetencji tych organów.
- 4) szeroko dostępna wiedza w zakresie bezpieczeństwa stanowi skuteczny sposób powszechności ochrony ludności.
- 5) organem sprawującym nadzór nad ochroną ludności w kraju jest minister właściwy do spraw wewnętrznych.

- 6) organizacja ochrony ludności w sytuacjach kryzysowych realizowana jest w oparciu o regulacje prawne zawarte w ustawie z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym,
- 7) organizacja ochrony ludności w czasie wojny realizowana będzie jak w czasie pokoju z wypełnieniem postanowień Protokołu Dodatkowego I do Konwencji Genewskich.
- 8) zachowana zostaje ciągłość w zakresie dotychczasowych uregulowań prawnych obrony cywilnej zawartej w ustawie o powszechnym obowiązku obrony RP uchylając w niej część przepisów a pozostawiając te, które w szczególności odnoszą się do obronności. Artykuły dotyczące obrony cywilnej zostają przeniesione do ustawy o ochronie ludności i obronie cywilnej.
- 9) regulacje powinny wzmocnić odporność administracji szczebla gminy i powiatu na kryzysy dzięki integracji struktur i systemów ratowniczych państwa na bazie Programów Ochrony Ludności oraz dzięki likwidacji barier administracyjnych co pozwoli na wzmacnianie przez powiat i województwo potencjału gmin.
- 10) ustawa wzmocnia organizacyjno-prawne możliwości wspierania UE w ramach Unijnego Mechanizmu Ochrony Ludności.
- 11) stworzenie skutecznych mechanizmów współpracy międzynarodowej powinno zapewnić integrację podmiotów ochrony ludności, szczególnie z krajów UE,
- 12) systemy informowania, alarmowania i ostrzegania powinny być znane całemu społeczeństwu.
- 13) konieczności zwiększania aktywności społecznej m.in. poprzez wzmocnienie organizacji pozarządowych, humanitarnych, wolontariatu, pomocy społecznej w ich statutowej działalności.
- 14) zorganizowanego przygotowania działań w sferze ochrony ludności i obrony cywilnej pozwalających na usystematyzowanie i prawną regulację planów funkcjonujących w obszarze ochrony ludności, które w ustawie powiązано z Programami Doskonalenia Obrony Cywilnej opracowywanymi w oparciu o ustawę o powszechnym obowiązku obrony RP oraz z Programami Ochrony Ludności zaproponowanymi w projektowanej regulacji stanowiącymi narzędzie dla administracji mające na celu poprawę skuteczności i poziomu ochrony ludności.

Na gruncie międzynarodowego prawa humanitarnego regulacje dotyczące ochrony ludności cywilnej zawierają zapisy protokołu pierwszego do Konwencji genewskich. W szczególności część poświęcona obronie cywilnej odnosi się bezpośrednio do zadań i zakresu ochrony ludności cywilnej w czasie wojny.

Podmiotem obrony cywilnej niezmiennie pozostaje człowiek a jej przedmiotem jest zabezpieczenie ludności przed skutkami zagrożeń czasu wojny. W protokole określono wiele

szczegółowych zadań obrony cywilnej, między innymi takich, jak: służba ostrzegawcza, ewakuacja, przygotowanie i organizowanie schronów, ratownictwo, służby medyczne, włączając w to pierwszą pomoc oraz opiekę religijną, walka z pożarami, wykrywanie i oznaczanie stref niebezpiecznych, odkażanie i inne podobne działania ochronne, dostarczanie doraźnych pomieszczeń i zaopatrzenia, doraźna pomoc dla przywrócenia i utrzymania porządku w strefach dotkniętych klęskami, doraźne przywrócenie działania niezbędnych służb użyteczności publicznej, doraźne grzebanie zmarłych, pomoc w ratowaniu dóbr niezbędnych dla przetrwania.

Regulacje Unii Europejskiej dotyczące ochrony ludności zawarto zarówno na poziomie traktatów, jak i decyzji Parlamentu Europejskiego i Rady oraz decyzji wykonawczej Komisji Europejskiej. Zmiany wprowadzone Traktatem z Lizbony skutkowały wprowadzeniem do Traktatu o Unii Europejskiej i Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską zapisów poświęconych ochronie ludności. W szczególności chodzi o artykuły 6 oraz 196 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej¹. W pierwszym z nich wymieniono ochronę ludności jako jedną z dziedzin, w stosunku do których Unia Europejska ma kompetencje do wspierania, koordynowania oraz uzupełniania działań podejmowanych przez państwa członkowskie. Uszczegółowienie tego zapisu zawiera artykuł 196, w którym Unia Europejska zachęca państwa członkowskie do wzajemnej współpracy zmierzającej do zwiększenia skuteczności zapobiegania katastrofom naturalnym i klęskom żywiołowym. W kolejnych częściach artykułu sprecyzowano, że celem działań podejmowanych przez Unię Europejską jest wspieranie i uzupełnianie krajowych, regionalnych oraz lokalnych działań państw członkowskich związanych z zapobieganiem i reagowaniem na klęski żywiołowe lub katastrofy spowodowane przez człowieka. Cele UE obejmują również wspieranie państw członkowskich w zakresie współpracy operacyjnej krajowych służb ochrony ludności oraz szkolenia i przygotowania ich personelu.

Należy podkreślić, że Unia Europejska pozostawia państwom członkowskim pierwszeństwo w działaniach mających na celu ochronę ludności, środowiska naturalnego i mienia, w tym dziedzictwa kulturowego².

W obecnej rzeczywistości nieodzownym atrybutem sprawnego zarządzania bezpieczeństwem są systemowe rozwiązania bazujące na wykorzystywaniu potencjału istniejących struktur i systemów zapewniających obywatelom bezpieczeństwo, zdolnych do podjęcia przedsięwzięć zapewniających obywatelom bezpieczeństwo na co dzień, a nie tylko na czas wojny, jak postrzegana jest obrona cywilna.

Stąd od wielu lat pojawia się pojęcie „ochrona ludności” jako całkiem nowe pojęcie, bo obejmujące swym znaczeniem znacznie szerszy zakres dotyczący zapewnienia bezpieczeństwa obywatelom w każdym czasie i warunkach. Obecnie przedstawiany projekt

¹ *Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej* przed wejściem w życie Traktatu z Lizbony funkcjonował pod nazwą *Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską*.

² *Zob. Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady Nr 1313/2013/EU z 17 grudnia 2013 r. w sprawie Unijnego Mechanizmu Ochrony Ludności*, Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej L 347/924, art. 1, ust. 2.

ustawy o ochronie ludności i obronie cywilnej doprecyzowując to pojęcie jest ważnym krokiem w kierunku zapewnienia bezpieczeństwa w obliczu współczesnych zagrożeń, zarówno w warunkach pokojowych, jak i w trakcie wojny. Ustawa w sposób systemowy uzupełnia i porządkuje działania, mające na celu przygotowanie podmiotów ochrony ludności do reagowania w czasie pokoju, stanu wojennego i wojny. System bezpieczeństwa państwa powinien zapewniać sprawne przeciwdziałanie skutkom zdarzeń zagrażających bezpieczeństwu bez względu na ich źródło. W sytuacji zagrożenia działaniami wojennymi lub katastrofą naturalną czy spowodowaną przez człowieka, konieczne jest podjęcie tych samych przedsięwzięć, m.in.: ewakuacji ludności, udzielenia pomocy medycznej, zapewnienia poszkodowanej ludności podstawowych warunków przetrwania czy zabezpieczenia mienia. Należy też zwrócić uwagę, że dotychczasowe uregulowania kładą nacisk na reagowanie (ustawy branżowe służb, inspekcji i straży) ewentualnie rozciągnięte na fazy zapobiegania i odbudowy (ustawa o zarządzaniu kryzysowym). Wszystkie te rozwiązania cechuje silna centralizacja z dominującą rolą administracji rządowej.

Z dokonanych w ramach ochrony ludności i obrony cywilnej *ocen faktycznego stanu*³ przygotowania państwa do zapewnienia bezpieczeństwa obywatelom wynika potrzeba stworzenia jednolitych przepisów prawnych, w jasny sposób określających kompetencje władz, obowiązki obywateli oraz sposoby zwiększania świadomości społeczeństwa w zakresie ochrony ludności. Istnieje potrzeba czytelnego określenia zadań ochrony ludności w kontekście obowiązujących ustaw: o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej, o stanie wojennym oraz o kompetencjach Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych i zasadach jego podległości konstytucyjnym organom Rzeczypospolitej Polskiej, o samorządzie gminnym, o samorządzie powiatowym, o zarządzaniu kryzysowym, zagospodarowaniu przestrzennym oraz o stanie klęski żywiołowej.

Powyzsza potrzeba oraz stan obrony cywilnej przedstawiony w diagnozach opracowywanych od 2009 r. przez Szefa Obrony Cywilnej Kraju został potwierdzony przez Najwyższą Izbę Kontroli w czterech kolejnych kontrolach przeprowadzonych w obszarze obrony cywilnej i zarządzania kryzysowego od 2010 r. tj.:

- nr P/11/083 z 2011/2012 r. pn. „Przygotowanie struktur obrony cywilnej do realizacji zadań w okresie wojny i pokoju”;
- nr 1/12/006 z 2013 r. pn. „Przygotowanie systemu ochrony ludności przed klęskami żywiołowymi oraz sytuacjami kryzysowymi”;
- nr P/17/039 z 2017 r. pn. „Ochrona ludności w ramach zarządzania kryzysowego i obrony cywilnej”;
- nr P/18/034 z 2018 r. pn. „Przygotowania obronne państwa w systemie bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej”.

Z przedmiotowych kontroli wynika potrzeba kompleksowego ustawowego uregulowania wszystkich zagadnień obrony cywilnej w Polsce.

³ Do obecnej chwili na szczeblu Szefa Obrony Cywilnej Kraju powstały oceny stanu przygotowań w zakresie ochrony ludności i obrony cywilnej Polsce za lata 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018.

Z przedmiotowych kontroli wynika potrzeba kompleksowego ustawowego uregulowania wszystkich zagadnień obrony cywilnej w Polsce, co oznacza, że obszar ten w całości wymaga poprawy. Celem wypracowania prawidłowych rozwiązań zasadnym jest, aby przed kolejnym konfigurowaniem rozwiązań w obronie cywilnej i ochronie ludności skorzystano z treści wyżej wymienionych raportów z kontroli, które należy traktować całościowo, ponieważ każda kolejna kontrola była kontynuacją poprzedniej.

W swoich zapisach projekt ustawy jest zgodny z zawartymi w „Strategii na rzecz odpowiedzialnego rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)”⁴ kierunkami interwencji w obszarze „zwiększenia skuteczności mechanizmów koordynacji kierowania bezpieczeństwem narodowym, w tym obroną państwa”.

Ustawa wpisuje się w 2 cele główne strategii tj. „(I) trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną”; „(III) skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu”.

Projekt ustawy w zaprojektowanych mechanizmach jest zbieżny z następującymi kierunkami zawartymi w „Strategii na rzecz odpowiedzialnego rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)” tj.:

- „wzrost wykształcenia” – poprzez utworzenie Krajowego Centrum Szkolenia Ochrony Ludności i wprowadzenie systemowego edukowania podmiotów ochrony ludności;
- „budowę systemu oszczędności oraz podwyższaniem jakości funkcjonowania instytucji i ich interakcji ze społeczeństwem – poprzez utworzenie Centralnej Bazy Magazynowej, wprowadzenie Programów Ochrony Ludności oraz likwidację barier podziału administracyjnego kraju;
- „włączania w procesy rozwojowe wszystkich grup społecznych i wszystkich terytoriów” – poprzez Programy Ochrony Ludności;

Znacząco wpłynie na „nienaruszalność stabilności finansów publicznych ponieważ wzrośnie odporność na wszelkiego rodzaju kryzysy. Ta odporność wpłynie również na „wzrost poczucia bezpieczeństwa”.

2. Potrzeba i cele wydania ustawy

Celem regulacji jest podniesienie poziomu ochrony ludności w Rzeczypospolitej Polskiej oraz przygotowanie do realizacji zadań obrony cywilnej w czasie stanu wojennego i w czasie wojny.

Przewidziane w regulacji rozwiązania w obszarze ochrony ludności mają służyć:

- zapewnieniu najwyższym organom władzy państwowej, organom administracji publicznej (w zakresie niemilitarnym) ciągłości kierowania bezpieczeństwem

⁴ Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.). Dokument przyjęty uchwałą Rady Ministrów w dniu 14 lutego 2017 r.

narodowym, w tym obroną państwa w warunkach zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny,

- zwiększeniu potencjału państwa do zapewnienia bezpieczeństwa swoim obywatelom i innym osobom przebywającym na terytorium RP,
- wzmocnieniu zdolności struktur obrony cywilnej do ochrony ludności cywilnej przed niebezpieczeństwami, wynikającymi z działań zbrojnych lub klęsk żywiołowych oraz przewycięzania ich bezpośrednich następstw.

Tym samym wpisują się w budowę i doskonalenie funkcjonowania zintegrowanego systemu kierowania bezpieczeństwem narodowym dzięki dookreśleniu roli i zadań najwyższych organów władzy państwowej i instytucji państwowych oraz usprawnieniu ich koordynacji w definitywnym obszarze ochrony ludności.

W ustawie przyjęto funkcjonalność rozwiązań jako podstawowy determinant kształtowania ochrony ludności i obrony cywilnej. Świadczą o tym:

- programy ochrony ludności,
- przełamanie barier podziału administracyjnego,
- możliwość wspierania gmin przez powiat i województwo – poprzez umożliwienie nieodpłatnego przekazywania przez województwa i powiaty do gmin sprzętu oraz środków finansowych na jego utrzymanie,
- tworzenie organizacji i formacji obrony cywilnej na bazie podmiotów już funkcjonujących w czasie pokoju zamiast tworzenia nowych struktur,
- budowanie mechanizmów reagowania na zagrożenia z wykluczeniem barier podziału administracyjnego kraju.

Ustawa ma na celu stworzenie odpowiednich ram dla zapewnienia warunków niezbędnych dla ochrony życia i zdrowia ludzi oraz podstawowych warunków przetrwania, współpracy i współdziałania systemów, organów, służb i innych podmiotów wykonujących zadania ochrony ludności, usprawnienie koordynowania przyjmowania i udzielania pomocy humanitarnej oraz zapewnienie odpowiednich zasobów. Projekt ustawy kładzie duży nacisk na kształtowanie świadomości społeczeństwa oraz promowanie odpowiednich zachowań w obliczu zagrożenia w celu zwiększenia bezpieczeństwa obywateli oraz zmniejszenia bezpośrednich skutków zagrożeń.

Ustawa spowoduje zwiększenie odporności organów ochrony ludności szczebla wojewódzkiego, powiatowego i gminnego na kryzys związany nieadekwatnością posiadanych sił i środków do reagowania na zagrożenia.

Utworzenie Centralnej Bazy Magazynowej będzie wsparciem dla władz lokalnych i służb ratowniczych na każdym szczeblu, podczas prowadzenia działań w obszarze ochrony ludności i obrony cywilnej. Tworzenie Programów Ochrony Ludności spowoduje tworzenie zasobów ochrony ludności odpowiednich do reagowania na zagrożenia wynikające z analizy zagrożeń na terenie danej aglomeracji. Ponadto dzięki tworzeniu struktur ponadgminnych do

reagowania na zagrożenia, skorelowanie tych struktur z tworzeniem zasobów na szczeblu gminy i powiatu, z ich dysponowaniem w ramach danej aglomeracji osiągniemy poziom ekonomicznego konsensusu w zakresie wydatkowanych środków na bezpieczeństwo.

W projekcie uzupełniono zagadnienia związane przedsięwzięciami organizacyjno-planistycznymi w zakresie przygotowania, administracji publicznej, do realizacji zadań ochrony ludności i obrony cywilnej w czasie stanu wojennego i wojny. Jest to niezbędny krok, gdyż od czasu reformy ustrojowej w RP część zadań w obszarze obrony cywilnej straciła swą funkcjonalność a część straciła podstawę prawną w momencie wykreślenia z ustawy o powszechnym obowiązku obrony RP art. 140. Zmiany dokonywane w ciągu ostatnich 18 lat były działaniami doraźnymi. Należy stwierdzić, że reforma ustrojowa w obszarze obrony cywilnej została rozpoczęta w 1998 r. i nie została zakończona.

3. Definicja ochrony ludności

W niniejszej ustawie, ochronę ludności pojmuje się jako zespół działań podejmowanych przez właściwe organy władzy publicznej, podmioty ratownicze i organizacje humanitarne jak i pojedynczych obywateli, które zmierzają do zapewnienia bezpieczeństwa całemu społeczeństwu. Działania te powinny zminimalizować skutki zdarzeń zagrażających życiu i zdrowiu obywateli, ich mieniu i środowisku naturalnemu.

Definiując pojęcie ochrony ludności wskazuje się w ustawie na obronę cywilną jako przygotowanie i realizację zadań ochrony ludności po wprowadzeniu stanu wojennego i w czasie wojny określonych ustawą *o powszechnym obowiązku obrony RP*, a także rozszerza się ją na ochronę ludności w stanach kryzysowych realizowaną w oparciu o regulacje prawne zawarte w ustawie z dnia 26 kwietnia 2007 r. *o zarządzaniu kryzysowym*.

Takie zdefiniowanie ochrony ludności jako szerokiego spektrum działań na rzecz ochrony obywateli w sytuacjach zagrożeń występujących:

- 1) w sytuacjach codziennych, standardowych funkcjonowania państwa (służby, podmioty ochrony ludności, działania odpowiedzialnych organów, itp.),
- 2) w stanach zagrożenia państwa tj. w stanie wojennym lub w czasie wojny jako obrona cywilna

pozwala na bardzo zrozumiałe dla wszystkich organów właściwych w tych sprawach, podmiotów realizujących zadania ochrony ludności, uczestników życia publicznego, zwykłych obywateli określenie ich odpowiedzialności i kompetencji.

Ponadto w ramach porządkowania prawa w celu likwidacji rozbieżności interpretacyjnych zaproponowano następującą definicję obrony cywilnej:

obrona cywilna – jest to realizacja zadań, o których mowa w art. 61 lit. (a) pierwszego protokołu dodatkowego do Konwencji genewskich z dnia 12 sierpnia 1949 r. dotyczącego ochrony ofiar międzynarodowych konfliktów zbrojnych sporządzonego w Genewie dnia 8 czerwca 1977 roku, w czasie stanu wojennego lub w czasie wojny, jak również zespół

przedsięwzięć organizacyjno-planistycznych podejmowanych w czasie pokoju w celu przygotowania Państwa do realizacji tych zadań.

Oznacza to, że w czasie pokoju zadania w obszarze ochrony ludności (w tym zarządzania kryzysowego) będą realizowały wyłącznie podmioty ochrony ludności, natomiast w czasie wojny organizacje i formacje obrony cywilnej – co jest zgodne z prawnymi uregulowaniami międzynarodowymi przyjętymi przez Polskę. Zaproponowane rozwiązanie pozwala na uporządkowanie tej problematyki w polskim systemie prawnym wiążąc wszystkie istniejące dotychczasowe regulacje prawne z zakresu szeroko rozumianej ochrony ludności.

Projekt ustawy w celu uporządkowania istniejącego stanu prawnego wprowadza również definicje ochrony ludności, obrony cywilnej, zasobów ochrony ludności, zagrożenia oraz pomocy humanitarnej, itp.

4. Ochrona ludności – struktury

Proponowane w projekcie ustawy zapisy nie tworzą żadnych nowych struktur, lecz wskazują aktualnie funkcjonujące struktury i organizacje ochrony ludności, na których będzie oparte funkcjonowanie ochrony ludności i obrony cywilnej. Określają one odpowiedzialność organów rządowych i samorządowych a ponadto służb, inspekcji i straży oraz innych podmiotów mających w zakresie swoich kompetencji zadania związane z ochroną ludności. Wszystkie te podmioty określone w projekcie ustawy oraz w innych przepisach prawa, ustawa określa jako podmioty ochrony ludności a organy właściwe w sprawach ochrony ludności jako organy ochrony ludności.

Struktura obrony cywilnej opiera się na administracyjnym podziale terytorialnym kraju, gdzie wójtowie, starostowie i wojewodowie są szefami ochrony ludności i obrony cywilnej na swoim terenie. Na szczeblu centralnym istnieje organ podległy Ministrowi Spraw Wewnętrznych i Administracji – Szef Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej Kraju. Podstawowymi jednostkami organizacyjnymi właściwymi do wykonywania zadań obrony cywilnej są organizacje i formacje obrony cywilnej.

Projektowana regulacja prawna jest aktem porządkującym i integrującym wszelkie regulacje prawne w tej dziedzinie. Nie ingeruje natomiast w pragmatykę i kompetencje podmiotów realizujących zadania ochrony ludności określonych odrębnymi ustawami.

Zatem, proponowana regulacja, w oparciu o istniejące struktury (instytucje, służby, inspekcje, straże, organizacje pozarządowe itp.), zwiększa potencjał ochrony ludności i obrony cywilnej państwa. Zwiększenie tego potencjału następuje między innymi poprzez:

- wskazanie podmiotów odpowiedzialnych za realizację zadań ochrony ludności i obrony cywilnej,
- opisanie zadań ochrony ludności i obrony cywilnej,
- określenie mechanizmów przekształcania się ochrony ludności w obronę cywilną,

- określenie sposobu wzmocnienia materialnego potencjału ochrony ludności (wsparcie przez powiaty i województwa, centralna baza magazynowa),
- zwiększenie społecznego zaangażowania w ochronę ludności (organizacje pozarządowe, samoobrona),
- umożliwienie wzajemnego wsparcia organów i podmiotów ochrony ludności,
- zwiększenie świadomości zagrożeń i społecznej odporności na sytuacje kryzysowe poprzez działania optymalizacyjne, informacyjne i edukację.

5. Edukacja

Ważnym elementem ochrony ludności w projektowanej ustawie jest urzędnik dobrze przygotowany do realizacji zadań z zakresu bezpieczeństwa na każdym szczeblu administracji państwowej, któremu należy umożliwić zdobycie wiedzy i umiejętności w obszarze ochrony ludności i obrony cywilnej. Drugim istotnym elementem ochrony ludności w projektowanej ustawie jest dobrze przygotowany i poinformowany obywatel, któremu należy umożliwić zdobycie wiedzy i umiejętności na temat zachowania się w sytuacjach zagrożenia jego życia bądź zdrowia, a także w zakresie ich zapobiegania, określając jego prawa i powinności.

W odniesieniu do istniejącego porządku prawnego projekt ustawy o ochronie ludności wprowadza jasny zakres zadań ochrony ludności, precyzuje kompetencje organów administracji publicznej, samorządu terytorialnego, służb i innych podmiotów, wprowadza nowe propozycje w odniesieniu do obrony cywilnej, reguluje w uporządkowany sposób zasady informowania, ostrzegania i alarmowania oraz prawa i powinności obywateli, jak również wprowadza nowe propozycje w zakresie edukacji i tworzenia programów ochrony ludności.

W ustawie podjęto systemowy krok w celu optymalnego unormowania kwestii szkoleń urzędników realizujących zadania z zakresu bezpieczeństwa na szczeblu rządowym i samorządowym.

Ponadto w ramach zwiększania świadomości społeczeństwa projekt ustawy przewiduje promocję edukacji i szkoleń z zakresu zasad bezpiecznego zachowania się w sytuacjach codziennych i w sytuacjach zagrożeń. Z drugiej strony informowanie ludności o możliwości wystąpienia zagrożeń staje się obowiązkiem odpowiednich organów administracji publicznej.

Mając na uwadze powyższe kwestie edukacyjne oraz nieuporządkowany dotychczas obszar nadzoru nad treściami szkoleń z zakresu ochrony ludności, obrony cywilnej i zarządzania kryzysowego w RP ustawa proponuje powstanie Krajowego Centrum Szkolenia Ochrony Ludności (centrum będzie miało charakter ośrodka rządowego).

6. Krajowe Centrum Szkolenia Ochrony Ludności

Zapewnienie powszechności edukacji społeczeństwa w zakresie ochrony ludności, jako jedno z podstawowych zadań w tym obszarze, jest obowiązkiem właściwych w tym zakresie

organów państwa i stanowi podstawę jego przygotowania do radzenia sobie w sytuacjach zagrożeń.

Osiągnięcie właściwego przygotowania, które w głównej mierze zależy od poziomu edukacji organów państwowych oraz ludności cywilnej, wymaga zainicjowania i wprowadzenia nowego standardu w systemie szkolenia, który zagwarantuje przekazywanie wiedzy na najwyższym poziomie. Przekształcenie obecnie działających placówek edukacyjnych w kraju nie jest celowe z uwagi na zamierzony efekt. Utworzenie Krajowego Centrum Szkolenia Ochrony Ludności, które z założenia będzie centralnym ośrodkiem stanowiącym trzon systemu szkolenia, pozwoli sprawować nadzór nad właściwym przebiegiem procesu kształcenia i szkolenia w obszarze ochrony ludności w kraju, zapewni ujednolicenie wiedzy i zagwarantuje właściwe przygotowanie merytoryczne oraz doskonalenie zawodowe urzędników administracji publicznej zajmujących się tą problematyką.

Misją Centrum w głównej mierze jest, zapewnienie właściwego przygotowania kadry urzędników zatrudnionych w strukturach administracji rządowej i samorządowej, systemie oświaty, przedsiębiorstwach oraz organizacjach społecznych. Dobrze przygotowana kadra gwarantuje należyte przekazywanie i rozpowszechnianie wiedzy z przedmiotowego obszaru oraz propagowanie jej wśród obywateli w ramach powszechnego edukowania.

Dobrze wyszkolona kadra dydaktyczna stanowić będzie wartość dodaną do obszaru bezpieczeństwa publicznego kraju. Stanowić będzie również o jednolitości działania całego kraju przekładając się na optymalizację ciągłości działania całego państwa w obliczu największych kryzysów w tym stanu wojennego i wojny.

Konieczność systemowego rozwiązania dotyczącego szkoleń i ćwiczeń w przedmiotowym obszarze potwierdziła Najwyższa Izba Kontroli podczas kontroli przeprowadzonej w 2017 r. *pn. „Ochrona ludności w ramach zarządzania kryzysowego i obrony cywilnej”* co zostało odnotowane w raporcie z kontroli nr KPB.430.009.2017 Nr ewid. 147/2018/P/17/039/KPB z dn. 12.09.2018 r.

7. Programy ochrony ludności

Programy ochrony ludności na poziomie gminy, powiatu i województwa pozwolą na optymalne i ekonomiczne przygotowanie zadań z zakresu ochrony ludności od najniższego szczebla tj. od samorządu gminnego.

Powyższe działanie w zakresie budowy ochrony przed klęskami żywiołowymi i katastrofami jest zgodne z decyzją Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1313/2013/EU z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Unijnego Mechanizmu Ochrony Ludności.

Unijny Mechanizm Ochrony Ludności ma służyć wzmocnieniu współpracy między Unią a państwami członkowskimi i ułatwieniu koordynacji w obszarze ochrony ludności w celu zwiększenia skuteczności systemów zapobiegania klęskom żywiołowym i katastrofom

spowodowanym przez człowieka, zapewnienia gotowości na ich wystąpienie i reagowania na nie.

Na bazie analizy zagrożeń („zarządzania ryzykiem”) będzie budowana struktura działań zmierzających do poprawy bezpieczeństwa na obszarze danej aglomeracji. Zakłada się że jeżeli z analizy zagrożeń będzie wynikała konieczność podjęcia danych działań wówczas będzie możliwość uzyskania ich wsparcia ze szczebla powiatu i województwa zarówno w zakresie sprzętowym jak i finansowym. Aglomeracyjne zbudowanie struktury reagowania na zagrożenia da możliwość wspólnego podejmowania działań usprawniających bezpieczeństwo – tak jak się to dzieje w obecnej chwili na przykładzie koordynowanego przez Komendę Miejską i Wojewódzką Państwowej Straży Pożarnej „Programu poprawy funkcjonowania systemu przeciwdziałania i ograniczania skutków występowania zjawisk ekstremalnych na obszarze Aglomeracji Opolskiej”.

Tworząc tę ustawę skorzystano z rozwiązań wypracowanych w ramach budowy powyższego „Programu poprawy ...” jako „dobrą praktykę”.

Sporządzenie programów kształtowanych przez pryzmat rzeczywistych zagrożeń od poziomu gminy poprzez powiat i województwo pozwoli na spójną realizację zadań w zakresie ochrony ludności, w tym usuwania skutków zdarzeń nadzwyczajnych. Programy opracowywane będą na 5 lat. Pozwoli to na poprawę systemu ochrony ludności w założonym okresie planowania. Duże potrzeby finansowe w zakresie poprawy systemu ochrony ludności oraz w zakresie przygotowania się do usuwania skutków zdarzeń nadzwyczajnych, uświadamiają, że poprawa sytuacji nie jest możliwa w krótkim czasie i wymaga najczęściej wieloletnich działań w tym dużych nakładów finansowych, które należy rozłożyć w czasie. Podejście zaproponowane w „Programie poprawy funkcjonowania systemu przeciwdziałania i ograniczania skutków występowania zjawisk ekstremalnych na obszarze Aglomeracji Opolskiej” rozwiązuje te kwestie w sposób praktyczny i funkcjonalny z optymalnym wykorzystaniem posiadanych środków finansowych.

Ustawa daje możliwość sporządzania programów bez ograniczeń podziału administracyjnego kraju np.:

- powiatowych na podstawie zawartych porozumień z gminami. Wtedy opracowywany jest jeden program dla całego powiatu bez konieczności sporządzania programów gminnych,
- międzygminnych w ramach porozumień pomiędzy wieloma gminami (np. jak w przypadku Aglomeracji Opolskiej). W takim przypadku wspólny program opracowują wszyscy partnerzy i jest on koordynowany na szczeblu powiatowym,
- pomiędzy powiatami. W takim przypadku wspólny program opracowują wszyscy partnerzy i jest on koordynowany na szczeblu ponadpowiatowym np. przez związek powiatów.

W celu opracowania programów w sposób jednolity zostaną opracowane wytyczne określające sposób sporządzania programów. Programy ochrony ludności w sposób

ekonomicznie uzasadniony będą ukształtowane na podstawie analizy zagrożeń na danym obszarze. Kształt przedmiotowych programów w połączeniu z możliwością korzystania z Centralnej Bazy Magazynowej znacząco zwiększy odporność administracji publicznej na sytuacje wykraczające poza możliwości gmin czy powiatów zarówno w czasie pokoju jak i stanów nadzwyczajnych.

Proponowana regulacja przewiduje możliwość wspólnej realizacji zadań z zakresu ochrony ludności, w oparciu o zawarte porozumienia (zakres tych porozumień pozostawia się do decyzji samorządów terytorialnych). W konsekwencji zaproponowano zmiany w ustawach o samorządzie powiatowym, gdzie istnieje zakaz realizacji przez powiat zadań będących zadaniami własnymi gminy. Ustawa tworzy możliwość wspierania gmin i powiatów (podmiotów ochrony ludności) przez wojewodę, zarząd województwa i starostę.

Ustawa nie przewiduje dodatkowych kosztów dla budżetu państwa związanych z opracowywaniem programów. Ustawa przewiduje że programy sporządzane będą przez pracowników już zatrudnionych w organach samorządu terytorialnego, służbach, inspekcjach i strażach.

Biorąc pod uwagę obecne działania Rządowego Centrum Bezpieczeństwa w zakresie opracowywania „planów zarządzania ryzykiem” na zasadzie synergii plany te będą podstawą podejmowania decyzji dot. budowy zasobów ochrony ludności.

Element rozwiązań integracyjnych zwany Programami Ochrony Ludności współgra na zasadzie synergii z Centralną Bazą Magazynową, likwidacją barier podziału administracyjnego w Polsce na szczeblach samorządowych oraz likwidacją barier związanych z finansowaniem budowy zasobów służących ochronie ludności. Jak z powyższego wynika współgra również z rozwiązaniami planowanymi do przyjęcia w ramach zarządzania kryzysowego które wymusza

8. Obrona cywilna

Jak wcześniej wspomniano proponowane w projekcie ustawy przepisy nie tworzą żadnych nowych struktur, lecz wskazują i korelują już funkcjonujące struktury i organizacje. Należy zauważyć, że część zadań wymienionych w projekcie jest już realizowana na bazie innych ustaw pragmatycznych, więc nie ma potrzeby ingerowania w nie, aby nie powodować sporów kompetencyjnych. Ich wymienienie w zakresie przedmiotowym projektowanej regulacji nie ma na celu dublowania istniejących rozwiązań prawnych, lecz jest zabiegiem ułatwiającym zidentyfikowanie podmiotów ochrony ludności.

Podmioty ochrony ludności podlegać będą szczególnym zasadom funkcjonowania w przypadku ogłoszenia mobilizacji i zostaną przekształcone w obronę cywilną czasu wojny, czyli w organizacje i formacje obrony cywilnej.

Obrona cywilna w czasie pokoju stanowić będzie zespół przedsięwzięć organizacyjno – planistycznych (w zakresie niemilitarnym) zapewniających sprawne przygotowanie państwa (w tym wszystkich organów i podmiotów) do realizacji zadań obrony

cywilnej w czasie stanu wojennego i wojny. Stanowić to będzie o takim zabezpieczeniu osób i sprzętu z podmiotów ochrony ludności, aby w czasie stanu wojennego i wojny te podmioty nadal realizowały te same zadania w wymiarze niezbędnym do zabezpieczenia przetrwania ludności cywilnej.

9. Przekształcanie ochrony ludności w obronę cywilną

Na wypadek wystąpienia szczególnych okoliczności wymagających wprowadzenia jednego ze stanów nadzwyczajnych, projekt przewiduje szczególną rolę i sposób funkcjonowania podmiotów ochrony ludności. W przypadku ogłoszenia mobilizacji, po wprowadzeniu stanu wojennego i w czasie wojny, podmioty ochrony ludności staną się formacjami i organizacjami obrony cywilnej. W tym celu projekt ustawy reguluje zasady przekształcania podmiotów ochrony ludności w organizacje i formacje obrony cywilnej oraz ich funkcjonowanie w warunkach wojennych. Tym samym projekt ustawy usuwa niejasności w dotychczasowym działaniu obrony cywilnej i zapewnia przystosowanie jej zadań do współczesnych zagrożeń.

Projekt jest kompatybilny z rozwiązaniami w tym zakresie ustawy o powszechnym obowiązku obrony, w której znajdują się zapisy dotyczące realizacji zadań obrony cywilnej w zakresie: obowiązków obywateli w zakresie obrony cywilnej, służby w obronie cywilnej, organizacji przysposobienia obronnego młodzieży szkolnej i studentów oraz powszechnej samoobrony ludności. Należy zaznaczyć, że część tych zagadnień została przeniesiona w tożsamym kształcie do projektu ustawy.

10. Wykrywanie zagrożeń oraz powiadamianie, ostrzeganie i alarmowanie

Przedstawiciele Szefa Obrony Cywilnej Kraju od 2010 r. uczestniczą w zespole powołanym przez Ministra Obrony Narodowej na mocy decyzji 196/MON z dnia 8 czerwca 2010 r. Wyniki prac zespołu do spraw funkcjonowania i doskonalenia Krajowego Systemu Wykrywania Skazań i Alarmowania skutkowały obecnym kształtem zapisów w projekcie niniejszej ustawy. W wyniku prac Zespołu Rada Ministrów przyjęła w dniu 7 stycznia 2013 r. rozporządzenie w sprawie systemów wykrywania skażeń i powiadamiania o ich wystąpieniu oraz właściwości organów w tych sprawach (Dz. U. poz. 96), wydane na podstawie delegacji zawartej w art. 6 ust. 2 pkt 5 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej. Rozporządzenie to reguluje jedynie obszar skażeń. Mając powyższe na względzie w ustawie zaproponowano utworzenie Krajowego Systemu Ostrzegania i Alarmowania. Przekazywanie zaś komunikatów w KSOiA należeć będzie do podmiotów odpowiedzialnych za monitorowanie, analizowanie według właściwości swojego działania i dotyczyć będzie różnych komunikatów a nie tylko jednego o skażeniach.

Rozwiązanie takie w sposób uniwersalny pozwala udostępniać KSOiA we wszystkich stanach gotowości państwa wszelkich zagrożeń, w tym także na terenach okupowanych.

Celem powyższej nowelizacji jest podniesienie efektywności procedur współdziałania podmiotów funkcjonujących w ramach Krajowego Systemu Ostrzegania i Alarmowania.

W projekcie ustawy zawarto szczegółowe przepisy oraz delegacje do rozporządzeń wykonawczych dotyczące wykrywania, informowania, ostrzegania, alarmowania, które regulują obowiązki wszystkich podmiotów zaangażowanych w powyższe działania w celu usprawnienia ich realizacji oraz zapewnienia szybkiego przepływu kluczowych dla bezpieczeństwa informacji w sytuacji zagrożenia. Ponadto przepisy wskazują właściwe zachowania obywateli, wypełniając jeden z podstawowych celów projektu ustawy, jakim jest zwiększenie świadomości społeczeństwa.

11. Mechanizm wsparcia

Podstawową trudnością w kompleksowej realizacji przez samorządy działań na rzecz poprawy bezpieczeństwa jest ich źle pojmowana niezależność doprowadzająca do paradoksalnych sytuacji, gdy samorząd powiatowy nawet chcąc udzielić pomocy swoim mieszkańcom, nie może tego uczynić jeśli zadanie z tym związane jest zadaniem własnym samorządu gminnego. Ograniczenia tego nie przełamuje nawet fakt wyczerpania możliwości działania samorządu gminnego w sytuacji szczególnie dotkliwych zagrożeń i ich skutków. Aby zlikwidować tę sytuację, proponowana regulacja przewiduje możliwość wspólnej realizacji zadań z zakresu ochrony ludności, w oparciu o zawarte porozumienia (zakres tych porozumień pozostawia się do decyzji samorządów terytorialnych).

Ponadto proponowana regulacja tworzy możliwość wspierania gmin i powiatów (podmiotów ochrony ludności) przez wojewodę, zarząd województwa i starostę. Przedmiotowe możliwości wspierania są ściśle skorelowane z programami ochrony ludności, których funkcjonalności dają taką możliwość. Tym samym organy objęte programami ochrony ludności będą mogły skorzystać z narzędzi wsparcia rzeczowo-finansowego zaprojektowanego w niniejszej ustawie, gdyż stanowić to będzie gwarancje optymalnego wykorzystania uzyskanego wsparcia tylko i wyłącznie na zapobieganie zagrożeniom określonym w analizie zagrożeń na terenie danej aglomeracji.

12. Budowle ochronne

Projekt ustawy precyzuje obowiązki odpowiednich podmiotów w dziedzinie zapewnienia schronienia dla ludności i zabezpieczenia mienia w sytuacji zagrożenia, w szczególności wskazując na niezbędne przedsięwzięcia w ramach odpowiedniego wykorzystania i adaptowania budowli oraz pozyskania środków transportu potrzebnych do ewakuacji. Przyjęto przy tym zasadę, że to właśnie poszczególne samorządy w oparciu o analizę zagrożeń będą decydować o metodzie ochrony ludności przez skutkami zagrożeń, a zatem też o ilości i rodzaju budowli ochronnych.

Projekt zawiera delegację dla Rady Ministrów, która określi zasady i warunki techniczne funkcjonowania budowli ochronnych.

Zapis ten likwiduje lukę prawną polegającą na tym, że istnieje obowiązek planowania budowli ochronnych, ale nie ma organu, który by określał czy i w jakiej ilości takie budowle są niezbędne.

W ustawie zaprojektowano mechanizmy możliwe do wykorzystania przez administrację rządową w celu kształtowania budownictwa ochronnego na terenie całego kraju poprzez wpływ organów ochrony ludności na treść planów zagospodarowania przestrzennego. Przedmiotowe mechanizmy możliwe są do wykorzystywania w czasie pokoju w taki sposób i w takim czasie, aby w sytuacji powolnego narastania zagrożenia militarnego przygotować odpowiedni zasób budownictwa ochronnego.

Tym samym nie nakłada się na żaden organ obowiązkowego i kosztownego tworzenia budowli ochronnych pozostawiając podstawowym organom ochrony ludności (wójtowi, staroście, wojewodzie i Prezesowi Rady Ministrów) uprawnienia do wprowadzenia obowiązku tworzenia tych budowli na podległych obszarach wg ich decyzji.

13. Ochrona Znaków Obrony Cywilnej. Dokumenty personalne OC

Po raz pierwszy w polskim ustawodawstwie pojawia się prawna ochrona znaku i nazwy „Obrona Cywilna”. Obowiązek ochrony wynikający z prawa międzynarodowego do tej pory nie był realizowany. Art. 66 ust. 8 I Protokołu dodatkowego z 1977 r. do konwencji genewskich o ochronie ofiar wojny z 1949 roku nakłada na państwa strony protokołu obowiązek „poczynienia niezbędnych kroków w celu ustanowienia kontroli używania międzynarodowego znaku rozpoznawczego obrony cywilnej oraz w celu zapobieżenia jego nadużywania i karania za nadużywanie”. Projektowana ustawa, w celu wykonania tego zobowiązania, wprowadza ochronę znaku obrony cywilnej na wzór ochrony ustanowionej w ustawie z dnia 16 listopada 1964 r. o Polskim Czerwonym Krzyżu dla znaku czerwonego krzyża.

W ustawie przewidziano regulacje dotyczące:

- szczegółowych zasad ochrony znaku obrony cywilnej,
- sposobu umieszczania i używania znaku obrony cywilnej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- wzór karty tożsamości personelu obrony cywilnej,
- zasady i tryb wydawania karty tożsamości personelu obrony cywilnej.

14. Porządkowanie prawa

Zaproponowane w projekcie ustawy zmiany w przepisach obowiązujących mają na celu przede wszystkim usunięcie niejasności w dotychczasowym porządku prawnym oraz ujednoczenie prawodawstwa w zakresie ochrony ludności. Proponowane zmiany zmierzają do właściwego umiejscowienia zadań ochrony ludności i obrony cywilnej w istniejącym systemie obronnym państwa i w najnowszych rozwiązaniach prawnych dotyczących zarządzania kryzysowego i powszechnego obowiązku obrony. Ponadto projektowane zmiany mają na celu wprowadzenie czytelnego podziału kompetencji organów samorządu terytorialnego i umożliwienie wykonywania zadań ochrony ludności. Wszystkie zmiany

prowadzą do harmonizacji obowiązującego prawa oraz dostosowania przepisów do współczesnych zagrożeń i usprawnienia reagowania.

Projektowana ustawa reguluje całość problematyki w sposób zadaniowy, przypisując organom oraz podmiotom odpowiedzialnym konkretne zadania i obowiązki. Dla administracji publicznej regulacje zapewnią czytelniejszy obraz kompetencji i odpowiedzialności. Poprzez stworzone mechanizmy znacznej poprawie ulegnie jakość i skuteczność realizacji zadań ochrony ludności, o których mowa w ustawie.

Ważnym efektem tych regulacji będzie również uporządkowanie, nieadekwatnych do współczesnych zagrożeń, przepisów prawa, a regulacje prawne zawarte w ustawie powinny stać się przyczyną procesu zmiany zachowań społecznych, zwłaszcza w zakresie wzrostu społecznego zaangażowania i troski o własne bezpieczeństwo a także oczekiwań pomocy od Państwa.

15. Zasoby ochrony ludności – Centralna Baza Magazynowa (CBM)

Regulacja określi możliwości wykorzystania zasobów miejscowych, regionalnych i na szczeblu centralnym w zakresie sprzętu, technicznych środków materiałowych niezbędnych do realizacji zadań związanych z ochroną ludności. Planowane rozwiązania prawne i organizacyjne umożliwiają wielu podmiotom gromadzenie, przechowywanie i pozyskiwanie sprzętu na sytuacje zagrożenia. Przykładem mogą być tworzone na każdym szczeblu magazyny przeciwpowodziowe, w których zgromadzony sprzęt może być wykorzystany do ochrony ludności nie tylko w sytuacji zagrożenia powodziowego (np. agregaty prądotwórcze, sprzęt budowlany).

Planowane utworzenie trzech centrów logistycznych z niezbędnym sprzętem ma pozwolić na elastyczne i dopasowane do skali zagrożenia, gospodarowanie zasobami ochrony ludności. Zasoby te będą wykorzystywane na terenie całego kraju, ułatwiając prowadzenie akcji ratowniczych i przyczyniając się do zmniejszenia strat spowodowanych skutkami zagrożeń. Sposób dysponowania zasobami tych baz spowoduje zwiększenie odporności organów ochrony ludności szczebla gminnego, powiatowego i wojewódzkiego na skutki zdarzeń w przypadku nieadekwatności posiadanych sił i środków do reagowania na dane zagrożenia.

Istotną cechą projektowanego rozwiązania jest stworzenie centrum logistycznego funkcjonującego 24 godziny na dobę 7 dni w tygodniu, które będzie wykorzystywane również podczas organizowania międzynarodowych akcji pomocy humanitarnej czy akcji pomocy ratowniczej. Zaplanowana lokalizacja baz w pobliżu węzłów komunikacyjnych, lotnisk oraz sposób zarządzania, dostęp do zasobów on-line, a także zaprojektowanie lądowisk dla śmigłowców daje gwarancję mobilności i natychmiastowego wsparcia zarówno na terenie kraju jak i za granicą. Proponuje się, aby Centralna Baza Magazynowa powstała w ramach Obrony Cywilnej i finansowana była z budżetu Szefa Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej Kraju. Zarządzanie zasobami CBM, procedury uruchamiania bazy opracowane byłyby w porozumieniu z Centrami Zarządzania Kryzysowego Wojewodów, Ministerstwem Spraw Zagranicznych, organizacjami pozarządowymi oraz Rządowym Centrum

Bezpieczeństwa. W pierwszym etapie zostaną utworzone trzy centra logistyczne w oparciu o szkoły Państwowej Straży Pożarnej w Bydgoszczy, Częstochowie oraz Krakowie. Zarządzanie/administrowanie centrami realizowane byłoby zasobami ludzkimi dyslokowanymi w wyżej wymienionych szkołach. Zakłada się, że czas niezbędnej pomocy nie może być dłuższy niż 6 godzin od czasu zadysponowania.

Ustawa nie likwiduje żadnego z obecnie funkcjonujących elementów gospodarki magazynowej na potrzeby ludności, a jedynie uzupełnia je o elementy, które na bazie wieloletnich doświadczeń powodowały problemy ratowniczo-pomocowe na szczeblu centralnym, powiatowym i gminnym (w tym w zakresie międzynarodowej pomocy humanitarnej). Tym samym na zasadzie synergii to rozwiązanie stanowić będzie wkład do Rządowego Programu Rezerw Strategicznych. Biorąc pod uwagę multifunkcyjność tego rozwiązania stanowić będzie znaczący element przedmiotowego Programu w obszarze odpowiedzialności wojewodów.

Ponadto obecnie obowiązujące prawo daje możliwość wsparcia budowy tych centrów w ramach tworzenia niemilitarnych rezerw strategicznych, o których mowa w ustawie z dnia 29 października 2010 r. o rezerwach strategicznych (Dz.U. z 2016 r. poz. 1635 i 1954).

16. Planowanie

W ramach usystematyzowania kwestii związanych z planowaniem w obronie cywilnej ustawa uszczegóławia kwestie związane Planem Obrony Cywilnej Państwa.

Zgodnie z obecnie obowiązującym prawem nie ma w Polsce organu, na którym spoczywałby obowiązek opracowywania Planu Obrony Cywilnej Państwa. Brak jest również regulacji dotyczących kształtu przedmiotowego planu. W obecnej chwili jedynie odpowiedni przepis w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 25 czerwca 2002 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Szefa Obrony Cywilnej Kraju, szefów obrony cywilnej województw, powiatów i gmin mówi, że Szef OCK ma obowiązek uzgadniania projektu planu obrony cywilnej państwa z Ministrem Obrony Narodowej oraz innymi ministrami.

Przedmiotowe rozporządzenie nie nakłada na Szefa Obrony Cywilnej Kraju obowiązku przygotowania projektu planu obrony cywilnej państwa. W związku z brakiem przepisu, który nakładałby taki obowiązek na jakikolwiek organ w kraju, Szef Obrony Cywilnej Kraju uznając za bardzo ważne dla bezpieczeństwa państwa opracowanie przedmiotowego planu, w projektowanej ustawie zaproponował rozwiązanie tego problemu. Przedmiotowy plan stanowił będzie zbiór informacji na temat funkcjonowania ministerstw i urzędów centralnych i innych podmiotów ważnych w zakresie bezpieczeństwa niemilitarnego ściśle odpowiedzialnych za zapewnienie realizacji zadań ochrony ludności (obrony cywilnej) po wprowadzeniu stanu wojennego i w czasie wojny. Obowiązek opracowania planu będzie spoczywał na Prezesie Rady Ministrów. Ustawa daje również Prezesowi Rady Ministrów możliwość zobowiązania Szefa Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej Kraju, który w imieniu Prezesa Rady Ministrów opracuje Plan Obrony Cywilnej Państwa.

Biorąc pod uwagę kształt zaprojektowanego w ustawie Planu Obrony Cywilnej Państwa (na czas wojny) który przewiduje, że wszystkie ministerstwa i urzędy centralne oraz urzędy wojewódzkie muszą zachować ciągłość działania w zakresie realizacji zadań ochrony ludności, niezbędnych do przetrwania ludności cywilnej stwierdza się, że jedynym organem w Polsce posiadającym odpowiednie przełożenie nadzorcze na wymienione organy jest Prezes Rady Ministrów. Tym samym obowiązek ten musi na nim spoczywać, ponieważ nie będzie możliwe aby Szef Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej, który podlegał będzie Ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych zobligował wymienione organy (szczególnie ministerstwa i urzędy centralne) do przekazania odpowiedniego zasobu informacji niezbędnego do stworzenia niniejszego planu.

Ponadto Najwyższa Izba Kontroli, wykazywała konieczność rozwiązania problemu braku aktualnego planu obrony cywilnej państwa w czterech kolejnych kontrolach zrealizowanych od 2010 r. tj:

- nr P/11/083 z 2011/2012 r. pn. „Przygotowanie struktur obrony cywilnej do realizacji zadań w okresie wojny i pokoju”;
- nr 1/12/006 z 2013 r. pn. „Przygotowanie systemu ochrony ludności przed klęskami żywiołowymi oraz sytuacjami kryzysowymi”;
- nr P/17/039 z 2017 r. pn. „Ochrona ludności w ramach zarządzania kryzysowego i obrony cywilnej”;
- nr P/18/034 z 2018 r. pn. „Przygotowania obronne państwa w systemie bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej”.

Tym samym kształt niniejszej ustawy spełnia również postulat NIK.

Ratyfikowanie przez Rzeczpospolitą Polską konwencji o ochronie dóbr kulturalnych w razie konfliktu zbrojnego wraz z Regulaminem Wykonawczym do tej Konwencji skutkuje koniecznością zapewnienia korelacji planów obrony cywilnej z planami ochrony dóbr kultury. Warunek ten spełniono w następujący sposób: w niniejszej ustawie plany ochrony dóbr kultury określonego szczebla stanowią załączniki funkcjonalne do planów obrony cywilnej.

Ponadto uregulowana kwestia ewakuacji/przyjęcia ludności w przypadku konieczności ewakuacji ludności z całego województwa lub z kilku województw. Jest to niezbędny krok aby plany ewakuacji zostały rozszerzone na kwestie przyjęcia ludności z sąsiednich województw.

Pozostałe kwestie planowania związane z: planami obrony cywilnej (na szczeblu województwa, powiatu i gminy), programami doskonalenia obrony cywilnej, planami ochrony dóbr kultury, planami ewakuacji ludności zwierząt i mienia na wypadek masowego zagrożenia pozostaną bez znaczących zmian w stosunku do obecnego stanu. W związku z faktem, że obecnie obowiązujące plany w zakresie obrony cywilnej są aktualne i opracowywane są na bazie wytycznych Szefa Obrony Cywilnej Kraju w ustawie przedmiotowe wytyczne będą po nowelizacji przemianowane na **rozporządzenie** wykonawcze. Tym samym należy stwierdzić, że niniejsza ustawa nie wprowadza żadnego

nowego planu a jedynie porządkuje i systematyzuje oraz **częściowo** koreluje ze sobą funkcjonujące już plany w obszarze ochrony ludności/obrony cywilnej.

17. Porozumienia

Ustawa przewiduje zawieranie porozumień między gminami i powiatami w zakresie realizacji zadań ochrony ludności zarówno w strukturze pionowej powiat-gmina jak i poziomej gmina-gmina-..., powiat-powiat-... .

Często zdarza się, że dane zagrożenie ze względu na np. ukształtowanie terenu dotyczy obszaru, który wykracza poza obszar jednej lub wielu gmin lub nawet poza obszar jednego lub wielu powiatów. Zaproponowane rozwiązanie umożliwi wzajemną pomoc i współpracę pomiędzy gminami i powiatami w zakresie ochrony ludności. Ponadto taka możliwość przyczyni się do kształtowania bezpieczeństwa na szczeblu powiatu i gminy w oparciu o efektywne ekonomicznie rozwiązania zbudowane na bazie charakterystyki zagrożeń (Programy Ochrony Ludności).

18. Finansowanie ochrony ludności i obrony cywilnej

W celu umożliwienia sprawnej realizacji zadań ochrony ludności przez wszystkie zaangażowane podmioty, projekt ustawy zawiera szczegółowe przepisy dotyczące finansowania ochrony ludności, zwłaszcza w zakresie utrzymania gotowości i sprawności systemu ostrzegania i alarmowania ludności, utrzymania i odtwarzania zasobów ochrony ludności, wspierania działalności organizacji pozarządowych i humanitarnych, szkolenia podmiotów ochrony ludności, przygotowań organizacyjnych struktur urzędów administracji publicznej oraz przygotowania obrony cywilnej.

Nie jest możliwe bezkosztowe zrealizowanie zadań przewidywanych w projekcie ustawy i stworzenie nowoczesnej ochrony ludności, pomimo, że projektowane rozwiązania oparto na już funkcjonujących w państwie podmiotach, co w znacznym zakresie obniża koszty wprowadzenia regulacji dotyczącej ochrony ludności. Zaproponowane w projekcie ustawy rozwiązania generują koszty dla budżetu państwa związane z:

- utworzeniem Centralnej Bazy Magazynowej,
- utworzeniem Centrum Szkolenia Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej,
- modernizacją Systemów Ostrzegania i Alarmowania,
- doposażeniem i szkoleniem podmiotów ochrony ludności.

Przewiduje się, że finansowanie zadań ochrony ludności na poziomie gminy, powiatu i województwa (samorząd wojewódzki) będzie planowane w ramach budżetów samorządowych zaś finansowanie zadań ochrony ludności na poziomie województwa (województwie) i kraju - w ramach budżetu państwa w częściach, którymi dysponują wojewodowie, minister właściwy do spraw wewnętrznych i poszczególni ministrowie.

Ustawa wprowadza zasadniczą zmianę w zakresie gospodarowania majątkiem państwa, ponieważ daje możliwość wojewodzie, samorządowi wojewódzkiemu i powiatowemu w ramach wsparcia przekazywania podmiotom ochrony ludności zasobów ochrony ludności wraz ze środkami na ich utrzymanie.

W przypadku jednostek samorządu terytorialnego koszty realizacji zadań z zakresu ochrony ludności są już ponoszone, gdyż dotyczą one całej sfery zadań z zakresu bezpieczeństwa, realizowanych w ramach zadań własnych samorządu (w tym zakresie jednostki samorządu terytorialnego będą realizowały zadania dotyczące ochrony ludności wykorzystując środki planowane corocznie w ramach własnych budżetów). Zakres zmian przewidziany w ustawie wskazuje i umożliwi budowanie systemowych rozwiązań w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa mieszkańcom w ramach posiadanych środków, a także z wykorzystaniem pomocy innych samorządów (przy planowaniu wspólnych przedsięwzięć) i organów państwa. Ustawa przewiduje zwiększenie środków finansowych przekazywanych z budżetu państwa, i budżetu samorządu w ramach subwencji i dotacji jednostkom samorządu terytorialnego jedynie na nowe zadania nakładane przez organy ochrony ludności na podmioty ochrony ludności (zadania które będą wykraczać poza ustawowy zakres działalności danych podmiotów). Równocześnie projektowana regulacja nie koliduje z możliwością przekazywania samorządom środków z budżetu państwa (budżetów wojewodów) na zadania zlecone, w formie dotacji celowych, które będą przeznaczone np. na budowę systemu ostrzegania i alarmowania, zapewnienia schronienia dla ludności i zabezpieczenia mienia.

Planowana regulacja uporządkuje zakres finansowania zadań ochrony ludności. Nie nałoży na samorzady obowiązku zwiększania wydatków na cele i zadania określone w ustawie, lecz wskaże i umożliwi budowanie systemowych rozwiązań w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa swoim mieszkańcom w ramach swoich możliwości.

Wojewoda i zarząd województwa będą planować potrzeby w zakresie środków finansowych niezbędnych do realizacji zadań w zakresie ochrony ludności, w tym na zapewnienie i utrzymywanie niezbędnych rezerw sprzętowych i materiałowych (zasobów ochrony ludności) przeznaczonych do użycia w sytuacji wymagającej podjęcia pomocy wobec obywateli, dotkniętych skutkami katastrof naturalnych i klęsk żywiołowych, a także innych nagłych skutków katastrof technicznych, celem zapewnienia warunków koniecznych do przetrwania, zanim zostaną wdrożone inne czynności pomocowe (np. środki uruchamiane na wypłatę zasiłków celowych dla osób poszkodowanych, pomoc socjalna), a także utrzymywanie magazynów.

Wydatki państwa na obronę cywilną planowane są z budżetu państwa, w części 42 - Sprawy wewnętrzne, dział 754 - Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa, rozdział 75414 - Obrona Cywilna, realizowane przez Szefa Obrony Cywilnej Kraju oraz w części 85 - Budżety wojewodów, dział 754 - Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa, rozdział 75414 - Obrona cywilna oraz dział 750 - Administracja publiczna, rozdział 75011 - Urzędy wojewódzkie.

Środki przewidziane w budżecie państwa na obronę cywilną w latach 2009 - 2016 wynosiły odpowiednio: 2009 r. - 29 619 tys. zł; 2010 r. - 28 184 tys. zł; 2011 r. - 30 998 tys. zł; 2012 r. - 27 325 tys. zł.⁵; 2013 r. - 26 441 tys. zł; 2014 r. - 23 182 tys. zł; 2015 r. - 22 578 tys. zł; 2016 r. - 22 139 tys. zł; 2017 r. - 21 431 tys. zł; 2018 r. - 25 374 tys. zł;

W obecnych uregulowaniach prawnych Szef Obrony Cywilnej Kraju nie posiada kompetencji do udziału w podziale środków finansowych na realizację zadań obrony cywilnej w województwach. Planowana wielkość wydatków obrony cywilnej przewidzianych w latach 2009 - 2018 do realizacji przez Szefa Obrony Cywilnej Kraju kształtowała się następująco: 2009 r. - 283 tys. zł; 2010 r. - 116 tys. zł; 2011 r. - 116 tys. zł; 2012 r. - 120 tys. zł; 2013 r. - 120 tys. zł.; 2014 r. - 109 718 zł; 2015 r. - 207 685 zł; 2016 r. - 242 200 zł. 2017 r. - 275 000 zł. 2018 r. - 275 000 zł.

W projektowanej ustawie przewidziano dla organu jakim będzie Szef Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej Kraju możliwość projektowania i uzgadniania rozdziału środków finansowych na realizację zadań ochrony ludności i obrony cywilnej w budżetach organów właściwych w sprawach ochrony ludności oraz projektowanie w uzgodnieniu z ministrem właściwym do spraw finansów środków finansowych na realizację Programów Doskonalenia Obrony Cywilnej.

Jak wynika z corocznych ocen stanu obrony cywilnej opracowywanych przez urzędy wojewódzkie, środki przeznaczone w budżecie państwa na obronę cywilną nie pokrywają potrzeb mających na celu zapewnienie realizacji zadań w ramach ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej. Z dokonanego przeglądu informacji, pochodzących z urzędów wojewódzkich, dotyczących realizowanych zadań z zakresu obrony cywilnej wynika, że środki z budżetu państwa, przeznaczone w części 85 na obronę cywilną, terenowe organy obrony cywilnej wykorzystują jedynie na zadania związane z prowadzeniem magazynów obrony cywilnej, zakupem sprzętu, a także utylizacją sprzętu i środków gromadzonych w tych magazynach (przeznaczonych na czas „W”). W części województw realizowane są zadania związane z organizacją systemu powiadamiania, alarmowania i ostrzegania ludności, związane głównie z wymianą przestarzałych syren alarmowych, ale też podejmowane są działania w zakresie współpracy z lokalnymi mediami. Realizowane są ponadto zadania szkoleniowe z zakresu obrony cywilnej oraz związane z edukacją i propagowaniem wiedzy o obronie cywilnej.

Przyjmuje się, że dotychczasowy budżet przekazywany na obronę cywilną przechodziłby w całości na zadania ochrony ludności i obrony cywilnej realizowane przez organy określone w ustawie.

Docelowo planuje się utworzenie trzech baz magazynowych sprzętu specjalistycznego w lokalizacjach rekomendowanych do zabezpieczenia regionów centralnych, północnych

⁵ Wydatki na obronę cywilną w latach 2013 - 2015: 1) 2013 r. - 26 441 tys. zł (z tego: część 42 - 120 tys. zł, cz. 85 - 26 321 tys. zł), 2) 2014 r. - 28 233 tys. zł (z tego: część 42 - 110 tys. zł, cz. 85 - 28 123 tys. zł) oraz 3) 2015 r. - zaplanowano środki w kwocie 27 402 tys. zł (z tego: część 42 - 258 tys. zł, cz. 85 - 27 144 tys. zł).

i południowych kraju. Celem obniżenia kosztów funkcjonowania tych baz proponuje się stworzyć je z wykorzystaniem bazy lokalowej szkół Państwowej Straży Pożarnej. Lokalizacja ta jest związana również z zapewnieniem konieczności dostarczania zasobów w możliwie najkrótszym czasie na potrzeby organizacji działań ratowniczych i pomocowych.

Rozwiązanie takie (budowa baz) docelowo spowoduje oszczędności dla budżetu państwa poprzez istotne ograniczenie skutków przyszłych zagrożeń. Zgromadzone w tych bazach zasoby pozwolą nie tylko na skuteczne prowadzenie działań ratowniczych, ale również na zwiększenie odporności administracji na kryzysy związane z nieadekwatnością posiadanych sił i środków do reagowania na zagrożenia. Zasoby zgromadzone w bazach będą wykorzystywane na terenie całego kraju. Skrócenie do minimum czasu dostępu do zasobów ochrony ludności w praktyce oznaczać będzie zwiększenie skuteczności nie tylko działań ratowniczych, lecz również działań prewencyjnych i zabezpieczających, które w istotny sposób ograniczać będą ekonomiczny wymiar strat powodowanych np. klęskami żywiołowymi.

Przyjmuje się również, że magazyny te będą wykorzystywane na potrzeby Europejskiego Mechanizmu Ochrony Ludności. Przykłady ostatnich lat pokazały, że Polska oferując pomoc humanitarną dla innych państw, nie dysponuje własnymi zasobami krajowymi, które mogłyby być uruchamiane w takich okolicznościach. Praktyka pokazuje, że każdorazowo środki uruchamiane są z rezerwy ogólnej i przekazywane organizacjom pozarządowym, które dokonują niezbędnych zakupów. Stworzenie baz, o których mowa znacząco przyspieszy oraz spowoduje zmniejszenie kosztów organizacji doraźnej pomocy. Nie wyklucza to możliwości udziału organizacji pozarządowych w realizacji pomocy na terenie kraju i poza jego granicami.

Proponowane rozwiązania pozwolą na efektywniejsze wykorzystywanie środków budżetowych na zadania z zakresu ochrony ludności. Zakłada się odstępianie od dotychczasowej formuły że, podstawowymi jednostkami organizacyjnymi przewidzianymi do realizacji zadań obrony cywilnej są formacje obrony cywilnej. Zadania z zakresu ochrony ludności, w każdych warunkach, realizują zorganizowane podmioty ratownicze, pogotowia, służby intermodalne, organizacje pozarządowe itp. przygotowane do realizacji tych zadań, zaś środki, które będą przeznaczane z budżetu państwa w zdecydowanej większości powinny być przeznaczone na utrzymanie ich gotowości do wykonywania określonych w założeniach zadań z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej. Przy założeniu, że do realizacji ustawowej pragmatyki środki finansowe podmioty ochrony ludności już posiadają a dodatkowe środki w ramach niniejszej ustawy stanowić będą jedynie zaspokojenie potrzeb związanych z wykroczeniem poza pragmatyczny zakres działalności. To znaczy, że w przypadku formacji obrony cywilnej tworzonych na bazie pracowników w zakładach średniego i dużego ryzyka, formacje te winny być przeznaczone do wykonywania zadań zbieżnych z zadaniami własnymi danego zakładu. Właściwy terenowo organ ochrony ludności wyposaża zakładową formację obrony cywilnej w sprzęt ochrony osobistej jedynie, gdy przeznaczy tę formację do realizacji zadań wykraczających poza zakres np. zakładowej służby ratowniczej. W sprzęt specjalistyczny zakładową formację obrony cywilnej wyposaża

kierownik zakładu w ramach posiadanego sprzętu. W przypadku dodatkowych roszczeń odnośnie sprzętu specjalistycznego koszty zakupu ponosi organ ochrony ludności, który nałożył zadania skutkujące koniecznością posiadania takiego sprzętu.

Projektowane regulacje będą miały wpływ na wydatki z budżetu państwa w części 42 - Sprawy wewnętrzne oraz części 85 - Budżety wojewodów.

Uchwalenie ustawy o ochronie ludności i obronie cywilnej spowoduje skutki finansowe dla budżetu państwa. Najważniejsze zadania, na realizację których należy zaplanować dodatkowe środki finansowe w budżecie państwa dotyczą:

1. Utworzenie Centralnej Bazy Magazynowej stanowiącej wsparcie dla władz lokalnych i służb ratowniczych podczas prowadzenia działań w obszarze ochrony ludności i obrony cywilnej - w liczbie trzech ośrodków, w oparciu o lokalizacje będące w dyspozycji szkół Państwowej Straży Pożarnej.
2. Modernizacji istniejącego systemu informowania, ostrzegania i alarmowania ludności o zagrożeniach.
3. Utworzenie Centrum Szkolenia Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej.
4. Doposażenie i szkolenie podmiotów ochrony ludności.

Ważnym efektem poniesionych nakładów będzie zapewnienie sprawności i wymaganej funkcjonalności systemu informowania, ostrzegania i alarmowania ludności o zagrożeniach, zaś wartością dodaną zwiększenie zaufania obywateli do instytucji państwa i zwiększenie poczucia bezpieczeństwa. Przedmiotowe zadanie należeć będzie do wojewody jako organizatora systemu ostrzegania, alarmowania i informowania ludności o zagrożeniach.

Jak wynika z analiz przeprowadzonych przez urzędy wojewódzkie, około 21 % ogólnej liczby mieszkańców kraju na obszarach słabo zaludnionych i wiejskich nie jest objęta działaniem tego systemu. Modernizacja istniejącego systemu ostrzegania i alarmowania ludności nie powieli rozwiązania prowadzonego przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji – Regionalnego Systemu Ostrzegania, który bazuje na rozwiązaniach teleinformatycznych (każda osoba posiadająca telefon komórkowy lub oglądająca telewizję publiczną jest objęta powiadomianiem o potencjalnych zagrożeniach i klęskach żywiołowych), jednak system ten stanowić będzie uzupełnienie istniejącego systemu.

18. Szef Obrony Cywilnej Kraju

Szef OCK nie posiada kompetencji do wydawania rozporządzeń dotyczących realizowania zadań obrony cywilnej przez wszystkie organy administracji właściwe w sprawach obrony cywilnej, zarówno szczebla centralnego, wojewódzkiego, powiatowego i gminnego oraz przedsiębiorców, a także podmiotów gospodarczych. Taki stan prawny oraz brak urzędu formalnie obsługującego Szefa OCK spowodował degradację realizacji zadań oraz struktur obrony cywilnej na wszystkich szczeblach administracyjnych. Dowodem tego faktu są kontrole NIK zrealizowane w tym obszarze od 2010 r. W efekcie nie ma w Polsce organu

posiadającego odpowiednie umocowanie dzięki któremu w efektywny sposób można by było doskonalić stan funkcjonowania obrony cywilnej. Jedynie Rada Ministrów władna jest do wydawania rozporządzeń dotyczących realizowania zadań obrony cywilnej w Polsce. Lecz z dokonanych analiz w tym obszarze wynika że takich rozporządzeń nie wydawała. Dlatego niniejszą ustawą Szef OCK odwraca tą tendencję.

18. Wpływ na działalność mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców

Ustawa wpłynie na: zwiększenie zaangażowania przedsiębiorców lokalnych w działania organizacyjno-planistyczne w zakresie budowania zasobów ochrony ludności niezbędnych do realizacji zadań ochrony ludności i obrony cywilnej w czasie pokoju i stanów wyjątkowych.

Mogą być z tym związane następujące kwestie:

1. Podpisywanie umów o gotowości pomiędzy organami administracji rządowej i samorządowej a przedsiębiorcami.
2. Dofinansowywania przedsiębiorców gotowych (w przypadku wystąpienia potrzeb) do rozszerzenia profilu działalności celem spełnienia potrzeb organów administracji w zakresie zabezpieczenia ochrony ludności czasu pokoju jak i wojny.
3. Zwiększenie bezpieczeństwa poprzez podniesienie poziomu odporności administracji na kryzysy związane z nieadekwatnością posiadanych sił i środków do reagowania na zagrożenia.

<p>Nazwa projektu Ustawa o ochronie ludności i obronie cywilnej</p> <p>Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji</p> <p>Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu Jarosław Zieliński, Sekretarz Stanu w MSWiA</p> <p>Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu st. bryg. Mariusz Mojek, Dyrektor Biura do Spraw Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej, tel. 22 523 3355, e-mail: mmojek@kgpsp.gov.pl</p>	<p>Data sporządzenia 2 lipca 2019 r.</p> <p>Źródło: Inicjatywa Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji</p> <p>Nr w wykazie prac: UD 345</p>
--	--

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Od czasu reformy ustrojowej w RP część zadań w obszarze obrony cywilnej straciła swą funkcjonalność, a część straciła podstawę prawną w momencie wykreślenia art. 140 z ustawy o powszechnym obowiązku obrony RP. Zmiany w tym zakresie dokonywane w ciągu ostatnich 19 lat były działaniami doraźnymi. Należy stwierdzić, że reforma ustrojowa w obszarze obrony cywilnej rozpoczęta w 1998 r. nie została zakończona.

Projekt ustawy o ochronie ludności i obronie cywilnej jest ważnym krokiem w kierunku stworzenia warunków do zapewnienia bezpieczeństwa obywateli w obliczu współczesnych zagrożeń, zarówno w warunkach pokojowych, jak i w przypadku działań wojennych. W tym ostatnim przypadku ochrona ludności realizuje zadania obrony cywilnej.

System bezpieczeństwa państwa powinien zapewniać sprawne przeciwdziałanie skutkom zdarzeń zagrażających bezpieczeństwu bez względu na ich źródło.

Głównym celem projektowanej ustawy jest prawne uregulowanie systemowych kwestii związanych z ochroną ludności i obroną cywilną.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt

Faktyczny stan przygotowania państwa do zapewnienia bezpieczeństwa obywatelom generuje potrzebę stworzenia przepisów prawa, które w sposób jednolity i jasny określą kompetencje i obowiązki organów władzy i administracji publicznej oraz formy i sposoby podnoszenia świadomości społeczeństwa w zakresie ochrony ludności i obrony cywilnej w oparciu o obowiązujące przepisy: ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej, ustawy z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej, ustawy z dnia 29 sierpnia 2002 r. o stanie wojennym oraz o kompetencjach Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych i zasadach jego podległości konstytucyjnym organom Rzeczypospolitej Polskiej ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym, ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o stanie klęski żywiołowej oraz ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie wojewódzkim, ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym oraz ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym.

Celem projektu ustawy jest stworzenie ram dla zapewnienia warunków niezbędnych dla ochrony życia i zdrowia oraz podstawowych warunków przetrwania ludzi, współpracy i współdziałania systemów ratowniczych, organów władzy i administracji publicznej, służb i innych podmiotów wykonujących zadania ochrony ludności, usprawnienie koordynowania przyjmowania i udzielania pomocy humanitarnej oraz zapewnienie odpowiednich zasobów do realizacji zadań ochrony ludności i obrony cywilnej.

Priorytetowym elementem ochrony ludności w projektowanej ustawie jest urzędnik dobrze przygotowany do realizacji zadań z zakresu bezpieczeństwa na każdym szczeblu administracji państwowej, któremu należy umożliwić zdobycie wiedzy i umiejętności w obszarze ochrony ludności i obrony cywilnej. Drugim istotnym elementem ochrony ludności w projektowanej ustawie jest dobrze przygotowany i poinformowany obywatel, któremu należy umożliwić zdobycie wiedzy i umiejętności na temat zachowania się w sytuacjach zagrożenia jego życia bądź zdrowia, a także w zakresie ich zapobiegania, określając jego prawa i powinności.

Ustawa spowoduje zwiększenie odporności organów ochrony ludności szczebla wojewódzkiego, powiatowego i gminnego na kryzysy związane z nieadekwatnością posiadanych sił i środków do reagowania na zagrożenia. Utworzenie Centralnej Bazy Magazynowej będzie wsparciem dla władz lokalnych i służb ratowniczych podczas prowadzenia działań w obszarze ochrony ludności i obrony cywilnej na każdym szczeblu administracji. Tworzenie Programów Ochrony Ludności spowoduje tworzenie zasobów ochrony ludności odpowiednich do reagowania na zagrożenia wynikające z analizy zagrożeń tym samym nie będzie marnować się środków na przygotowywanie się na zagrożenia, które najprawdopodobniej w danym obszarze nigdy nie wystąpią. Ponadto dzięki tworzeniu struktur ponadgminnych do reagowania na zagrożenia, skorelowanie tych struktur z tworzeniem zasobów na szczeblu gminy i powiatu, z ich dysponowaniem w ramach danej aglomeracji zostanie osiągnięty poziom ekonomicznego konsensusu w zakresie wydatkowanych środków na bezpieczeństwo.

Jako jedno z ważnych narzędzi interwencji jest Krajowe Centrum Szkolenia Ochrony Ludności, o którym jest mowa w pkt. 6 niniejszej Oceny Skutków Regulacji oraz w Uzasadnieniu do projektu ustawy. Przedmiotowe Krajowe Centrum Szkolenia Ochrony Ludności należy uznać jako narzędzie mające służyć podniesieniu wiedzy i umiejętności w obszarze ochrony ludności i obrony cywilnej.

W projekcie uzupełniono zagadnienia związane z przedsięwzięciami organizacyjno- planistycznymi w zakresie przygotowania administracji publicznej, do realizacji zadań ochrony ludności w czasie stanu wojennego i wojny. Jest to niezbędne, gdyż od czasu reformy ustrojowej w Rzeczypospolitej część zadań w tym obszarze straciła swą funkcjonalność, a część straciła podstawę prawną w momencie wykreślenia z ustawy o powszechnym obowiązku obrony RP art. 140. Zmiany dokonywane w ciągu ostatnich 18 lat były działaniami doraźnymi. Należy stwierdzić, że reforma ustrojowa w obszarze obrony cywilnej rozpoczęta w 1998 r. nie została zakończona. Tym samym rozwiązania zaproponowane w projekcie ustawy i aktach wykonawczych do ustawy ujednolicą w całym kraju rozwiązania dotyczące tzw. bezpieczeństwa niemilitarnego ludności (obrony cywilnej). Zaproponowane zapisy dadzą urzędnikom w urzędach wojewódzkich, powiatowych, miejskich i gminnych czytelną podstawę do realizacji zadań w przedmiotowym zakresie. Należy nadmienić, że zadania te w obecnej chwili są realizowane w różnorodny sposób np. uznaniowy. Zdarza się również, że zadania obrony cywilnej nie są realizowane gdyż z powodu nieprecyzyjnego prawa dochodzi do uznaniowości w zakresie jego interpretacji.

Przyjęty model rozwiązań zaproponowanych w projekcie ustawy został oparty na:

- Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. gdzie Artykuł 9 stanowi, że Rzeczpospolita Polska przestrzega wiążącego ją prawa międzynarodowego, a więc także międzynarodowego prawa zwyczajowego w uregulowaniach międzynarodowych.
- obowiązującym prawie wynikającym z Protokołu dodatkowego do Konwencji genewskich z dnia 12 sierpnia 1949 r. dotyczącego ochrony ofiar międzynarodowych konfliktów zbrojnych sporządzonego w Genewie dnia 8 czerwca 1977 r. Przedmiotowy protokół został ratyfikowany przez Rzeczpospolitą Polską w dniu 19 września 1991 r.,
- wynikach kontroli Najwyższej Izby Kontroli przeprowadzonych w obszarze obrony cywilnej od 2010 r. tj: nr P/11/083 z 2011/2012 r. pn. „Przygotowanie struktur obrony cywilnej do realizacji zadań w okresie wojny i pokoju”; nr 1/12/006 z 2013 r. pn. „Przygotowanie systemu ochrony ludności przed klęskami żywiołowymi oraz sytuacjami kryzysowymi”; nr P/17/039 z 2017 r. pn. „Ochrona ludności w ramach zarządzania kryzysowego i obrony cywilnej”; nr P/18/034 z 2018 r. pn. „Przygotowania obronne państwa w systemie bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej”.
- wnioskach wynikających z licznych analiz i ocen stanu obrony cywilnej w Polsce opracowywanych przez Szefa Obrony Cywilnej Kraju od 2009 r. Przedmiotowe dokumenty są dostępne u Szefa Obrony Cywilnej Kraju oraz w podstawowej części na stronie internetowej <http://www.ock.gov.pl>.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

W UE zostały stworzone mechanizmy mające na celu polepszenie współpracy i procesu decyzyjnego podczas prowadzonych działań, kiedy szybkie reagowanie pozwala na ratowanie życia ludzkiego i unikanie strat w ramach całej UE (DG ECHO- Dyrekcja Generalna ds. Pomocy Humanitarnej i Ochrony Ludności, PROCIV- grupa robocza Rady UE ds. Ochrony ludności, MOL-mechanizm ochrony ludności).

Ochrona ludności (i obrona cywilna) zaproponowana w projekcie ustawy poprzez przyjęte rozwiązania będzie stanowić znaczące wzmocnienie w ramach uczestnictwa Polski w Mechanizmie Ochrony Ludności i jest zbieżna z rozwiązaniami funkcjonującymi w wysokorozwiniętych krajach UE.

W ramach projektowanej ustawy przyjęto zasadę, aby nie tworzyć odrębnych struktur dedykowanych do ochrony ludności w czasie wojny – podobnie sytuacja wygląda w innych krajach UE. Zdecydowano się na budowanie ochrony ludności czasu „W” na podmiotach ochrony ludności funkcjonujących w czasie pokoju.

Jednoznacznie należy stwierdzić, iż przedmiotowy projekt zawiera propozycje, które od lat funkcjonują już w innych krajach Europy.

Np: Główny wysiłek OC Belgii ukierunkowany jest na realizację następujących zadań:

- ochrony ludności i zapoznanie jej z zasadami samoobrony przed bronią masowego rażenia,
- przygotowania formacji OC do prowadzenia akcji ratunkowych,
- doskonalenia systemu alarmowania.

Kierunki przyjęte w projekcie ustawy SOCK są zgodne są z powyższymi kierunkami przyjętymi w ramach Obrony Cywilnej Belgii.

Tworzenie Formacji Obrony Cywilnej w projekcie ustawy oparto na aktualnie funkcjonujących w czasie pokoju podmiotach ochrony ludności. Należy stwierdzić, że takie rozwiązanie funkcjonuje już od wielu lat we wszystkich rozwiniętych krajach UE.

Tożsame rozwiązania zaproponowano w projekcie ustawy w zakresie systemów ostrzegania i alarmowania.

Prowadzenie ewakuacji masowej, służbę w obronie cywilnej, szkolenie, utworzenie rządowego ośrodka szkolenia, tworzenie rezerw (Centralna Baza Magazynowa), ostrzeganie i alarmowanie, zaprojektowano podobnie jak i innych wysokorozwiniętych państwach UE.

W przedmiotowym projekcie ustawy w zakresie budownictwa schronowego zaproponowano rozwiązania, które w są porównywalne z funkcjonującymi rozwiązaniami w zakresie schronów w innych krajach UE np: Belgii [nie biorąc pod uwagę Szwajcarii która system schronowy buduje od 100 lat oraz Szwecji w której w 62 tys. schronów, rozmieszczonych w 342 miejscowościach, może znaleźć ochronę 7 mln osób (na 8.6 mln mieszkańców)]. Jedną z odmiennych koncepcji jest urząd obsługujący Szefa Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej i jego kompetencje. W krajach wysokorozwiniętych UE jest to urząd samodzielny obsługujący wyłącznie 1 organ. Natomiast w projekcie ustawy zaproponowano, aby Szefa OLiOC obsługiwał urząd obsługujący Komendanta Głównego PSP.

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
Obywatele	38425000	GUS	Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa. Optymalizacja wykorzystania zasobów ochrony ludności. Optymalizacja wydatkowania środków finansowych na zasoby ochrony ludności. Poprawa świadomości edukacyjnej
Administracja publiczna	Ok. 620 tys.	GUS	Wzrost jakości usług publicznych poprzez uporządkowanie realizacji zadań z zakresu ochrony ludności.
Osoby podlegające obowiązkowym szkoleniom wynikającym rozdziału 7 ustawy.	ok. 1015 tys.	GUS	Poprawa jakości edukacji z zakresu bezpieczeństwa. Zapewnienie odpowiedniego poziomu wiedzy w zakresie ochrony ludności.

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji

Projekt ustawy w ramach konsultacji zostanie przekazany:

- 1) Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnemu;
- 2) Związkowi Miast Polskich;
- 3) Związkowi Gmin Wiejskich RP;
- 4) Zarządowi Głównemu Związku Ochotniczych Straży Pożarnych RP;
- 5) Zarządowi Głównemu Polskiego Czerwonego Krzyża.

W miesiącach od marca do października 2016 r. prowadzone były przez Szefa OCK konsultacje projektu ustawy. W ramach konsultacji ukształtowały się obecne rozwiązania zawarte w projekcie ustawy. Projekt konsultowano z: Wojewodami, Sztabem Generalnym Wojska Polskiego, komendami wojewódzkimi, miejskimi i szkołami Państwowej Straży Pożarnej tj.:

W dniu 14 marca 2016 r. opracowany projekt ustawy przesłano do Wojewodów oraz do Szefa Sztabu Generalnego Wojska Polskiego z prośbą o przedstawienie uwag do zaproponowanych rozwiązań.

W dniu 2 maja 2016 r. opracowany projekt ustawy przesłano do wybranych komend wojewódzkich, miejskich i szkół Państwowej Straży Pożarnej z prośbą o przedstawienie uwag do zaproponowanych rozwiązań.

W dniu 8 września 2016 r. pismem nr BL-I-0760/8-15/2016 Szef OCK przekazał do Wojewodów oraz do Szefa Sztabu Generalnego Wojska Polskiego projekt ustawy wraz z projektami rozporządzeń wykonawczych z prośbą o przedstawienie uwag do zaproponowanych rozwiązań.

Projekt ustawy zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2017 r. poz. 248), zostanie zamieszczony w wersji elektronicznej w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz zostanie udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji, zgodnie z § 52 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M. P. z 2016 r. poz. 1006 i 1204).

6. Wpływ na sektor finansów publicznych												
(ceny stałe z r.)	Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]											
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Lącznie (0-10)
Dochody ogółem	0	0	0	0	0,4	0,8	1,6	2	3,2	3,2	3,2	14,4
budżet państwa	0	0	0	0	0,4	0,8	1,6	2	3,2	3,2	3,2	14,4
JST	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
pozostałe jednostki (oddzielnie)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Wydatki ogółem	0	200,6	188,6	427,55	53,93	54,93	53,93	54,93	53,93	54,93	53,93	1197,26
budżet państwa	0	189,9	177,9	418,75	43,28	44,28	43,28	44,28	43,28	44,28	43,28	1092,51
JST	0	10	10	4,3	6,15	6,15	6,15	6,15	6,15	6,15	6,15	89,2
pozostałe jednostki (oddzielnie)	0	0,7	0,7	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	37,4
Saldo ogółem	0	200,6	188,6	427,55	53,53	54,13	52,33	52,93	50,73	51,73	50,73	1182,86
budżet państwa	0	189,9	177,9	418,75	42,88	43,48	41,68	42,28	40,08	41,08	40,08	1078,11
JST	0	10	10	4,3	6,15	6,15	6,15	6,15	6,15	6,15	6,15	67,35
pozostałe jednostki (oddzielnie)	0	0,7	0,7	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	37,4
Źródła finansowania	Budżet państwa, budżet jednostek samorządu terytorialnego											
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	<p>Aktualnie wydatki państwa na obronę cywilną planowane są z budżetu państwa, w części 42 - Sprawy wewnętrzne, dział 754 - Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa, rozdział 75414 - Obrona Cywilna, realizowane przez Szefa Obrony Cywilnej Kraju oraz w części 85 - Budżety wojewodów, dział 754 - Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa, rozdział 75414 - Obrona cywilna oraz dział 750 - Administracja publiczna, rozdział 75011 - Urzędy wojewódzkie.</p> <p>Środki przewidziane w budżecie państwa na obronę cywilną w latach 2014 – 2017 wynosiły odpowiednio: 2014 r. – 23.182 mln zł; 2015 r. – 22.578 mln zł; 2016 r. – 22.139 mln zł; 2017 r. – 24.351 mln zł.; 2018 r. – 25.374 mln zł.</p> <p>Szef Obrony Cywilnej Kraju nie posiada kompetencji do udziału w podziale środków finansowych na realizację zadań obrony cywilnej w województwach. Planowana wielkość wydatków obrony cywilnej przewidzianych w latach 2014 - 2017 do realizacji przez Szefa Obrony Cywilnej Kraju kształtowała się następująco: 2014 r. – 109 718 zł; 2015 r. – 207 685 zł; 2016 r. – 242 200 zł; 2017 r. – 275 000 zł.; 2018 r. – 275 000 zł.</p> <p>W projektowanej ustawie przewidziano dla nowego organu jakim będzie Szef Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej Kraju możliwość projektowania i uzgadniania rozdziału środków finansowych na realizację zadań ochrony ludności w budżetach organów właściwych w sprawach ochrony ludności.</p> <p>Dotacje dla gmin, powiatów na realizację zadań z zakresu obrony cywilnej przeznaczone będą na:</p> <ul style="list-style-type: none"> - utrzymanie i konserwację techniczną systemów alarmowania i łączności oraz urządzeń specjalnych, sprzętu i wyposażenia OC. - szkolenie jednostek organizacyjnych w zakresie obrony cywilnej oraz ludności w zakresie powszechnej samoobrony. <p>W ramach pozostałych wydatków realizowane będą:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zakup materiałów i wyposażenia dla formacji OC. - konserwacja i naprawy sprzętu specjalistycznego, - utrzymanie, remonty i konserwacja obiektów, systemów alarmowych i sieci łączności radiowej. - popularyzacja problematyki OC (olimpiady, konkursy i wystawy dotyczące zagrożeń cywilizacyjnych). 											

W ramach wydatków majątkowych planowany jest zakup specjalistycznego sprzętu niezbędnego do organizacji systemu wczesnego ostrzegania o zagrożeniach (elektroniczne syreny alarmowe), sprzętu łączności, agregatów prądotwórczych, sprzętu przeciwpowodziowego, komputerowych central alarmowych.

Projektowana regulacja przewiduje dochody i wydatki budżetu państwa na:

1. Utworzenie Krajowego Centrum Szkolenia Ochrony Ludności - wydatki: 109,05 mln/10 lat; (z czego 95,05 mln stanowią koszty budowy obiektów oraz ich wyposażenie w pierwszych 3 latach, 14 mln koszty utrzymania związane z 7 letnią działalnością centrum po utworzeniu) i dochody: 14,4 mln/10 lat (liczone dla pierwszych 7 lat działalności);
2. Utworzenie Centralnej Bazy Magazynowej - wydatki: 281 mln/10 lat;
3. Modernizację systemu ostrzegania i alarmowania oraz systemu wczesnego ostrzegania – wydatki: 389,21 mln/10 lat;
4. Doposażenie i utrzymanie podmiotów ochrony ludności w celu spełnienia minimalnych normatywów wyposażenia oraz wypełnienie zapisów zaprojektowanego rozporządzenia Rady Ministrów dotyczącego powoływania członków podmiotów ochrony ludności na ćwiczenia - wydatki: 363 mln/10 lat.
5. Zakłada się, iż z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych PIT, wpływów do Narodowego Funduszu Zdrowia z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne oraz Fundusz Pracy dochód dla budżetu państwa będzie stanowił kwotę równoważną około 20% wydatków z tytułu zatrudnienia osób.

Ad. 1 Krajowe Centrum Szkolenia Ochrony Ludności

Krajowe Centrum Szkolenia Ochrony Ludności będzie podmiotem, której koszty utworzenia i utrzymania pokrywane będą z budżetu państwa. Wraz z rozpoczęciem działalności centrum, będą prowadzone odpłatne formy kształcenia i szkolenia, stanowiące źródło przychodu dla budżetu. Podstawą do opracowania zestawienia szacunkowych kosztów związanych z utworzeniem i utrzymaniem Krajowego Centrum Szkolenia Ochrony Ludności oraz przychodów z tytułu prowadzenia odpłatnych form edukacyjnych jest opracowana przez Zespół Doskonalenia Systemu Ochrony Ludności/Obrony Cywilnej Rzeczypospolitej Polskiej przy Szefie Obrony Cywilnej Kraju „Koncepcja utworzenia systemu szkolenia w zakresie ochrony ludności/obrony cywilnej na potrzeby administracji rządowej, samorządowej, organizacji pozarządowych, firm komercyjnych oraz ludności cywilnej”. Według opracowanej koncepcji, Krajowe Centrum Szkoleniowe Ochrony Ludności zlokalizowane będzie na terenie obecnego Ośrodka Szkolenia – Poligon Szkoły Głównej Służby Pożarniczej w Kazuniu Nowym lub alternatywnej lokalizacji. Szacunkowe koszty budowy nowego budynku dydaktycznego oraz remontów i adaptacji istniejących budynków oszacowano na 85 mln zł, z czego 3 mln zł przeznaczonych zostanie na budowę parkingu oraz remonty dróg dojazdowych i wewnętrznych na terenie przyszłego Centrum. Koszt wyposażenia pomieszczeń dydaktycznych w nowym budynku oszacowano na ok. 10 mln zł. Ponadto koszt organizacji i wyposażenia biblioteki oszacowano na 50 000 zł. Łączny koszt wyżej wymienionych inwestycji to 95,05 mln zł. Koszty utrzymania obiektów i koszty związane z wynagrodzeniem pracowników Centrum i wykładowców oszacowano na 5,4 mln zł/rok. Źródłem przychodów Centrum będą organizowane i prowadzone odpłatne formy kształcenia jak studia podyplomowe z zakresu OC/OL, przewidziane dla grupy docelowej obejmującej kadry kierownicze PSP (razem ok. 1250 osób), przedstawicieli pozostałych służb (ok. 100 os.), urzędników państwowych (razem ok. 3650 osób), pracowników przedsiębiorstw (ok. 800 os.), wolne miejsca dla osób zainteresowanych (ok. 200 osób). Minimalna łączna liczba osób do przeszkolenia to ok. 6000 osób. Koszt organizacji studiów podyplomowych pokrywany będzie z opłaty za czesne (dwa semestry) studiów podyplomowych oszacowanej w przeliczeniu na jednego studenta na 4 tys. zł. Obciążenie studiami będzie wzrastać sukcesywnie z kolejnymi latami np. od 1 edycji (pilotażowej) 100 osób w pierwszym roku, potem 2 edycji po 100 osób w drugim roku, a następnie 4 edycji 400 osób w trzecim roku. Łączny koszt kształcenia 6000 osób wynosi ok. 24 mln zł. Koszt w głównej mierze zależy od planowanej liczby osób, które co roku będą kształcone (liczba 6000 osób może być traktowana, jako prognoza 10 letnia). Oprócz możliwości kształcenia, w Centrum przewiduje się możliwość organizowania szkoleń i innych cyklicznych form edukacyjnych. Zakłada się, że KG PSP jako urząd obsługujący działalność SOLOC zapewni 50 etatów cywilnych do obsługi KCSOL jako stały skład osobowy Centrum.

Szacunkowy koszt funkcjonowania jednego stanowiska pracy dla członka korpusu służby cywilnej w kolejnych latach wynosi 68 367,52 złotych, w tym:

- 1) średnie wynagrodzenie członka korpusu służby cywilnej na przykładzie 2017 r.: 4.400 złotych x 12 = 52 800,00 złotych.
- 2) pochodne ZUS (16,89%) + Fundusz Pracy (2,45%): 850,96 złotych x 12 = 10 211,52 złotych.
- 3) nagroda roczna członka korpusu służby cywilnej, tzw. „trzynastka”: 5 356,00 złotych.

Łączny szacunkowy roczny koszt dla 50 stanowisk pracy dla członków korpusu służby cywilnej na stanowiskach „głównego specjalisty” w kolejnych latach wynosi: 68 367,52 złotych x 50 = 3 418 376 złotych/rok.

Analogiczne koszty osobowe tj. 3,4 mln zł/rok ponoszone będą na zapewnienie 50 etatów KSC do: obsługi zadań przypisanych SOLOC, którego urzędem obsługującym będzie KG PSP oraz do obsługi Centralnej Bazy Magazynowej (3 lokalizacje).

Rok działalności KCSOL	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Liczba edycji w roku	1	2	4	5	8	8	8	8	8	8
Liczba uczestników edycji	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Łączna liczba uczestników w danym roku	100	200	400	500	800	800	800	800	800	800
Koszt udziału w edycji studiów podyplomowych (PLN)	0,004	0,004	0,004	0,004	0,004	0,004	0,004	0,004	0,004	0,004
Przychód [mln PLN]	0,4	0,8	1,6	2	3,2	3,2	3,2	3,2	3,2	3,2

Tabela: Rozdział przychodów z tytułu organizowania studiów podyplomowych w okresie pierwszych 10 lat prowadzenia działalności KCSOL.

Rok od wejścia w życie ustawy	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Wydatki [mln PLN]										
Koszty budowy nowego budynku dydaktycznego				47						
Adaptacje i remonty aktualnie istniejących obiektów					35					
Parking na 100 miejsc oraz remonty dróg dojazdowych i wewnętrznych na terenie przyszłego Centrum					3					
Wypośażenie pomieszczeń dydaktycznych w nowym budynku (komputery, rzutniki multimedialne, ekrany, monitory)						10				
Organizacja i wyposażenie biblioteki (komputery, regały na książki i podręczniki, szafy, cyfrowa baza danych na nośnikach elektronicznych)						0,05				
Koszty utrzymania obiektów i koszty związane z wynagrodzeniem pracowników Centrum i wykładowców	0	0	0	5,4	5,4	5,4	5,4	5,4	5,4	5,4
Suma wydatków	47	38	10,05	5,4	5,4	5,4	5,4	5,4	5,4	5,4
Przychody [mln PLN]										
Organizacja odpłatnych studiów podyplomowych	0	0	0	0,4	0,8	1,6	2	3,2	3,2	3,2
Suma przychodów	0	0	0	0,4	0,8	1,6	2	3,2	3,2	3,2
Saldo [mln PLN]	47	38	10,05	5	4,6	3,8	3,4	2,2	2,2	2,2

Tabela: Zestawienie szacunkowych kosztów utworzenia i utrzymania KCSOL i przychodów z tytułu prowadzenia odpłatnych form kształcenia w okresie 10 lat od wejścia w życie ustawy.

(ceny stałe z r.)	Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]											
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Łącznie (0-10)
Przychody ogółem	0	0	0	0	0,4	0,8	1,6	2	3,2	3,2	3,2	14,4
budżet państwa	0	0	0	0	0,4	0,8	1,6	2	3,2	3,2	3,2	14,4
JST	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
pozostałe jednostki	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Wydatki ogółem	0	47	38	10,05	5,4	5,4	5,4	5,4	5,4	5,4	5,4	132,85
budżet państwa	0	47	38	10,05	5,4	5,4	5,4	5,4	5,4	5,4	5,4	132,85
JST	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
pozostałe jednostki	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Saldo ogółem	0	47	38	10,05	5	4,6	3,8	3,4	2,2	2,2	2,2	118,45
budżet państwa	0	47	38	10,05	5	4,6	3,8	3,4	2,2	2,2	2,2	118,45
JST	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
pozostałe jednostki	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Tabela: Podział partycypacyjny przychodów i wydatków związany z utworzeniem i działalnością KCSOL.

Ad. 2. Centralna Baza Magazynowa

(ceny stałe z 2016 r.)	Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]
------------------------	---

	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Łącznie (0-10)
		Budowa oraz zapełnienie 3 CBM										
Wydatki ogółem	0	4,5	4,5	255	2	3	2	3	2	3	2	281
budżet państwa	0	4,5	4,5	255	2	3	2	3	2	3	2	281
JST	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
pozostałe jednostki (oddzielnie)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	

- Koszt budowy 3 CBM - 9 mln zł,
- Koszt zapełnienia 3 CBM uzależnione od przyjętego asortymentu - 255 mln zł.
- Roczny koszt utrzymania 3 CBM -1 mln zł,
- Roczny koszt utrzymania asortymentu w 3 CBM -1 mln zł

Razem.

- Koszt uruchomienia 3 CBM- około 264 mln zł
- Koszt utrzymania 3 CBM/1rok - 2 mln zł
- Kosztów rotacji racji żywnościowych – 3 CBM/co dwa lata – 1 mln zł
- Odtworzenie zasobów magazynowych następować będzie z rezerwy celowej budżetu państwa (pozycja 48) – szacuje się, że roczna kwota na odtworzenie zasobów 3 CBM będzie wynosiła około 85 mln zł. tj. 33% wartości przyjętego asortymentu zapełniającego bazy magazynowe

Budowa 3 Centralnych Baz Magazynowych może być realizowana niezależnie od wejścia ustawy gdyż została ona ujęta w Strategii na rzecz odpowiedzialnego rozwoju przyjętej przez Radę Ministrów 14 lutego 2017 r. jako oddzielny projekt. Jeżeli tak by się stało koszt przedsięwzięć wejścia ustawy zmniejszy się o około 281 mln zł.

Etap 1. W etapie tym zostanie opracowana dokumentacja techniczno-projektowa. Otrzymanie stosownych pozwoleń na budowę. Czas wykonania etapu to 1 rok. Przewidywany koszt etapu pierwszego dla 3 CBM to – 4,5mln zł.

Etap 2 to budowa 3 CBM oraz otrzymanie pozwolenia na użytkowanie. Czas wykonania 2 etapu to 1 rok. Przewidywany koszt etapu drugiego dla 3 CBM to – 4,5mln zł.

Etap 3. Wyposażenie CBM w zasoby sprzętowe oraz uruchomienie CBM. Czas na wykonanie 3 etapu to 1 rok. Przewidywany koszt etapu trzeciego to - 255 mln zł. W ramach wyposażenia CBM zostanie zakupiony między innymi sprzęt przeciwpowodziowy, do dekontaminacji, kwatermistrzowski itd.

Reasumując czas wykonania poszczególnych (3 etapów), CBM-y powinny być uruchomione po 3 latach.

Ad. 3. Wydatki na system wykrywania i alarmowania oraz system wczesnego ostrzegania w tym modernizacja, doposażenie i utrzymanie.

Poniższej kalkulacji dokonano według stanu technicznego i ilościowego urządzeń do ostrzegania i alarmowania ludności na dzień 31 grudnia 2015 r. w poszczególnych województwach oraz aktualnych cen zasięgniętych z cenników zamieszczonych w internecie.

Opis poniższej tabeli zawierającej kosztorys technicznej modernizacji radiowego analogowego systemu alarmowania i powiadamiania ludności opartego o elektroniczne i elektryczne (mechaniczne) syreny alarmowe:

- Pierwsze trzy lata dotyczą projektu technicznej modernizacji radiowego analogowego systemu alarmowania i powiadamiania ludności opartego o elektroniczne i elektryczne (mechaniczne) syreny alarmowe i jest on realizowany z budżetu państwa.
- Szczegółowa wycena projektu przedstawiona jest poniżej na podstawie ilościowego i technicznego stanu sprzętu na dzień 31 grudnia 2015 r. wg. otrzymanych od Wojewodów ocen stanu przygotowań w zakresie ochrony ludności i obrony cywilnej. Przyjęto, że wyposażenie Wojewódzkich Centrów Zarządzania Kryzysowego i Powiatowych Centrów Zarządzania Kryzysowego budowane będzie od podstaw we wszystkich jednostkach. W pozostałych przypadkach modernizacja będzie polegała na wymianie syren

mechanicznych na elektroniczne oraz wyposażeniu systemu w niezbędne czujniki wykrywające zagrożenie.

- Techniczna modernizacja radiowego analogowego systemu alarmowania i powiadamiania ludności opartego o elektroniczne i elektryczne (mechaniczne) syreny alarmowe może być realizowana niezależnie od wejścia w życie ustawy gdyż została ona ujęta w Strategii na rzecz odpowiedzialnego rozwoju (str. 362) przyjętej przez Radę Ministrów 14 lutego 2017 r. jako oddzielny projekt. Jeżeli tak by się stało koszt przedsięwzięcia wejścia w życie niniejszej ustawy zmniejszy się o 360 mln zł.

- W następnych latach środki na sprzęt przeznaczony na uzupełnienie systemu alarmowania i powiadamiania ludności przeznacza się z budżetu państwa, natomiast jego zamontowanie i utrzymanie systemu pokrywają JST.

- W kalkulacji ujęto udział w ćwiczeniach podmiotów ochrony ludności które nie będą formacjami obrony cywilnej, jako koszt dla budżetu JST.

(ceny stałe z 2016 r.)	Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]											
	0	Techniczna modernizacja radiowego analogowego systemu alarmowania i powiadamiania ludności opartego o elektroniczne i elektryczne (mechaniczne) syreny alarmowe			4	5	6	7	8	9	10	Łączna (0-10)
	1	2	3									
Wydatki ogółem	120,1	120,1	120,1	4,13	4,13	4,13	4,13	4,13	4,13	4,13	4,13	389,2
budżet państwa	120	120	120	2,18	2,18	2,18	2,18	2,18	2,18	2,18	2,18	375,2
JST	0,1	0,1	0,1	1,95	1,95	1,95	1,95	1,95	1,95	1,95	1,95	13,95
pozostałe jednostki (oddzielnie)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Poniżej przedstawiono szczegółowy kosztorys technicznej modernizacji radiowego analogowego systemu alarmowania i powiadamiania ludności opartego o elektroniczne i elektryczne (mechaniczne) syreny alarmowe.

Cały kraj:

Wyposażenie CZK województw: 55 000 x 16 = 880 000 zł
 Wyposażenie CZK powiatów: 50 000 x 380 = 19 000 000 zł
 Przekazniki: 16 000 x 64 = 1 024 000 zł
 Syreny: 27 000 x 12560 = 339 120 000 zł
 Razem: = 360 024 000 zł
 Razem po zaokrągleniu: = 360 000 000 zł

Podział na województwa:

1. Dolnośląskie

Wyposażenie CZK wojewody: 55 000 x 1 = 55 000 zł
 Wyposażenie CZK powiatów: 50 000 x 30 = 1 500 000 zł
 Przekazniki: 16 000 x 4 = 64 000 zł
 Syreny: 27 000 x 700 = 18 900 000 zł
 Razem: = 20 519 000 zł

2. Kujawsko-pomorskie

Wyposażenie CZK wojewody: 55 000 x 1 = 55 000 zł
 Wyposażenie CZK powiatów: 50 000 x 23 = 1 150 000 zł
 Przekazniki: - 16 000 x 4 = 64 000 zł
 Syreny: 27 000 x 790 = 21 330 000 zł

Razem = 22 599 000 zł

3. Lubelskie

Wyposażenie CZK wojewody: $55\,000 \times 1 = 55\,000$ zł
Wyposażenie CZK powiatów: $50\,000 \times 24 = 1\,200\,000$ zł
Przełączniki: $16\,000 \times 5 = 80\,000$ zł
Syreny: $27\,000 \times 650 = 17\,550\,000$ zł
Razem: = 18 885 000 zł

4. Lubuskie

Wyposażenie CZK wojewody: $55\,000 \times 1 = 55\,000$ zł
Wyposażenie CZK powiatów: $50\,000 \times 14 = 700\,000$ zł
Przełączniki: $16\,000 \times 3 = 48\,000$ zł
Syreny: $27\,000 \times 670 = 18\,090\,000$ zł
Razem = 18 893 000 zł

5. Łódzkie

Wyposażenie CZK wojewody: $55\,000 \times 1 = 55\,000$ zł
Wyposażenie CZK powiatów: $50\,000 \times 24 = 1\,200\,000$ zł
Przełączniki: $16\,000 \times 4 = 64\,000$ zł
Syreny: $27\,000 \times 900 = 24\,300\,000$ zł
Razem = 25 619 000 zł

6. Małopolskie

Wyposażenie CZK wojewody: $55\,000 \times 1 = 55\,000$ zł
Wyposażenie CZK powiatów: $50\,000 \times 22 = 1\,100\,000$ zł
Przełączniki: $16\,000 \times 4 = 64\,000$ zł
Syreny: $27\,000 \times 850 = 22\,950\,000$ zł
Razem: = 24 169 000 zł

7. Mazowieckie

Wyposażenie CZK wojewody: $55\,000 \times 1 = 55\,000$ zł
Wyposażenie CZK powiatów: $50\,000 \times 42 = 2\,100\,000$ zł
Przełączniki: $16\,000 \times 5 = 80\,000$ zł
Syreny: $27\,000 \times 1100 = 29\,700\,000$ zł
Razem: = 31 935 000 zł

8. Opolskie

Wyposażenie CZK wojewody: $55\,000 \times 1 = 55\,000$ zł
Wyposażenie CZK powiatów: $50\,000 \times 12 = 600\,000$ zł
Przełączniki: $16\,000 \times 3 = 48\,000$ zł
Syreny: $27\,000 \times 600 = 16\,200\,000$ zł
Razem: = 16 903 000 zł

9. Podkarpackie

Wyposażenie CZK wojewody: $55\,000 \times 1 = 55\,000$ zł
Wyposażenie CZK powiatów: $50\,000 \times 25 = 250\,000$ zł
Przełączniki: $16\,000 \times 4 = 64\,000$ zł
Syreny: $27\,000 \times 950 = 25\,650\,000$ zł
Razem: = 27 019 000 zł

10. Podlaskei

Wyposażenie CZK wojewody: $55\,000 \times 1 = 55\,000$ zł
Wyposażenie CZK powiatów: $50\,000 \times 17 = 850\,000$ zł
Przełączniki: $16\,000 \times 4 = 64\,000$ zł
Syreny: $27\,000 \times 650 = 17\,550\,000$ zł
Razem: = 18 519 000 zł

11. Pomorskie

Wyposażenie CZK wojewody:	55 000 x 1	=	55 000 zł
Wyposażenie CZK powiatów:	50 000 x 20	=	1 000 000 zł
Przełączniki:	16 000 x 4	=	64 000 zł
Syreny:	27 000 x 800	=	21 600 000 zł
Razem:		=	22 719 000 zł

12. Śląskie

Wyposażenie CZK wojewody:	55 000 x 1	=	55 000 zł
Wyposażenie CZK powiatów:	50 000 x 36	=	1 800 000 zł
Przełączniki:	16 000 x 3	=	48 000 zł
Syreny:	27 000 x 850	=	22 950 000 zł
Razem:		=	24 853 000 zł

13. Świętokrzyskie

Wyposażenie CZK wojewody:	55 000 x 1	=	55 000 zł
Wyposażenie CZK powiatów:	50 000 x 14	=	700 000 zł
Przełączniki:	16 000 x 3	=	48 000 zł
Syreny:	27 000 x 800	=	21 600 000 zł
Razem:		=	22 403 000 zł

14. Warmińsko-mazurskie

Wyposażenie CZK wojewody:	55 000 x 1	=	55 000 zł
Wyposażenie CZK powiatów:	50 000 x 21	=	1 050 000 zł
Przełączniki:	16 000 x 5	=	80 000 zł
Syreny:	27 000 x 600	=	16 200 000 zł
Razem:		=	17 385 000 zł

15. Wielkopolskie

Wyposażenie CZK wojewody:	55 000 x 1	=	55 000 zł
Wyposażenie CZK powiatów:	50 000 x 35	=	1 750 000 zł
Przełączniki:	16 000 x 5	=	80 000 zł
Syreny:	27 000 x 950	=	25 650 000 zł
Razem:		=	27 535 000 zł

16. Zachodniopomorskie

Wyposażenie CZK wojewody:	55 000	=	55 000 zł
Wyposażenie CZK powiatów:	50 000 x 21	=	1 050 000 zł
Przełączniki:	16 000 x 4	=	64 000 zł
Syreny:	27 000 x 700	=	18 900 000 zł
Razem:		=	20 069 000 zł

Ad. 4. Dopuszczenie i utrzymanie podmiotów ochrony ludności/formacji obrony cywilnej
Poniższej kalkulacji dokonano według stanu formacji na dzień 31 grudnia 2015 r.

(ceny stałe z 2016r.)	Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]											
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	łącznie
Wydatki ogółem		25,6	25,6	39	39	39	39	39	39	39	39	363,2
budżet państwa		15	15	30,3	30,3	30,3	30,3	30,3	30,3	30,3	30,3	272,4
JST		9,9	9,9	4,2	4,2	4,2	4,2	4,2	4,2	4,2	4,2	53,4
pozostałe jednostki (oddzielnie)		0,7	0,7	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	37,4

Pomimo prowadzonych działań interwencyjnych w tym między innymi wdrożenia normatywów w zakresie zaopatrywania organów i formacji obrony cywilnej w sprzęt, środki techniczne i umundurowanie niezbędne do wykonywania zadań obrony cywilnej w dalszym ciągu (ze względu na niskie nakłady finansowe na obronę cywilną) następuje proces likwidacji formacji zakładowych oraz degradacja sprzętu, który znajduje się na wyposażeniu FOC szczebla zakładowego, gminnego i powiatowego.

Dlatego też chcąc mieć profesjonalne formacje obrony cywilnej oparte na bazie podmiotów ochrony ludności funkcjonujących w czasie pokoju, wymagane są odpowiednie środki finansowe przeznaczone na ten cel.

Przedstawione zestawienie to minimalny zakres wpływu funkcjonowania Podmiotów Ochrony Ludności/Formacji Obrony Cywilnej na sektor finansów publicznych. Zrezygnowanie z niego spowoduje dalszy proces degradacji Formacji Obrony Cywilnej.

- **Zaplanowane koszty dla budżetu państwa.**

Stan formacji – w ramach szacowania kosztów przyjęto liczbę formacji w granicach 10 000 (obecnie 9958 - według danych z województw stan na dzień 31 grudnia 2015 r.).

Przewidywany stan członków formacji to około 107 tys. (obecny stan członków formacji to 106 758 - według danych z województw stan na dzień 31 grudnia 2015 r.)

1. Pierwsze dwa lata - środki przeznaczone na doposażenie formacji oraz dostosowanie wyposażenia formacji do wykonywania podstawowych czynności.

- suma przeznaczona na doposażenie z budżetu państwa to 30 mln zł (po 15 mln rocznie), w sumie 3000 zł na formację (1500 zł na formacje w skali roku).

2. Następne lata - koszty w skali roku:

- zaplanowano 27 mln zł/rok z przeznaczeniem na ćwiczenia członków formacji zgodnie z rozporządzeniem o powoływaniu członków formacji do odbycia ćwiczeń. Przewidywany stan członków formacji to około 107 tys. Każdy z członków formacji ma wziąć udział w ćwiczeniu minimum raz na trzy lata co w skali roku daje 35 667 przeszkolonych osób. (obecny stan członków formacji to 106 758 - według danych z województw stan na dzień 31 grudnia 2015 r.) co daje sumę na jednego członka formacji około 757 zł/rok. Jest to suma średnia – koszt szkolenia jednego członka formacji zależy od funkcji jaką pełni w formacji oraz zarobków z tytułu wykonywanej pracy. Czasokres ćwiczenia dla członka formacji przyjęto w wymiarze 5 dni/rok z częstotliwością co 3 lata.

- zaplanowano 3,3 mln zł w skali roku na utrzymanie wyposażenia formacji na odpowiednim poziomie co daje średnio 330 zł na formację.

- **Zaplanowane koszty dla jednostek samorządu terytorialnego.**

W ramach szacowania kosztów przyjęto ilość formacji w granicach 10 000. Przewidywany stan członków formacji to około 107 tys. adekwatnie jak dla punktu „zaplanowane koszty dla budżetu państwa”

1. Pierwsze dwa lata – zaplanowano środki przeznaczone na doposażenie formacji oraz dostosowanie wyposażenia formacji do wykonywania podstawowych czynności. W tym również ujęte są formacje zakładowe.

- suma przewidywana na ten cel w samorządach to 19,8 mln zł po 9,9 mln zł w skali roku co daje średnio po 1980 zł na formację 990 zł w skali roku.

2. Następne lata – koszty w skali roku:

- 2,2 mln zł na szkolenie członków formacji w ramach własnego budżetu. Szkolenie odbywa w ciągu jednego dnia (do 8 godzin szkolenia) w dniach wolnych od pracy co zwalania z wynagrodzenia dla członka formacji. Suma ta przeznaczona jest na cele dydaktyczne i wynosi około 20 zł na członka formacji. Szkolenia będą obejmować jedną lub kilka formacji ok. 25-40 osób.

- 2 mln zł w skali roku na utrzymanie wyposażenia formacji na odpowiednim poziomie co daje średnio 200 zł na formację.

- **Zaplanowane koszty dla pozostałych jednostek (zakładów pracy w tym ministerstw)**

Przewidywany stan formacji zakładowych to 3350 (obecny stan to 3352 według danych z województw stan na dzień 31 grudnia 2015 r.)

Przewidywana ilość członków formacji to 32600 (obecny stan to 32648 według danych z województw stan na dzień 31 grudnia 2015 r.)

1. Pierwsze dwa lata – zaplanowane środki przeznaczone są na doposażenie formacji oraz dostosowanie wyposażenia formacji do wykonywania podstawowych czynności.

- suma przewidywana na ten cel w zakładach pracy to 1,4 mln zł po 0,7 mln zł w skali roku co daje średnio po 420 zł na formację 210 zł w skali roku.

2. Następne lata – koszty w skali roku:

4,5 mln zł na utrzymanie i szkolenie.

Służba w obronie cywilnej

Powyższe koszty w zakresie wyposażenia i utrzymania podmiotów ochrony ludności/formacji obrony cywilnej dotyczą tylko formacji obrony cywilnej i nie są związane z pełnieniem służby zasadniczej w formacjach. Ujęte w ustawie kwestie pełnienia służby zasadniczej w formacjach obrony cywilnej jest to narzędzie dla Prezydenta RP z którego może skorzystać w sytuacji reagowania na zagrożenie wojenne podobnie jak to zostało ujęte dla wojska w ustawie o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polski. W szacunkach dotyczących kosztów wejścia w życie niniejszej ustawy nie występuje konieczność ujmowania kosztów takiej służby.

Koszty sporządzania Programów Ochrony Ludności.

Projekt ustawy nie przewiduje kosztów dla budżetu państwa związanych z opracowywaniem programów, przewiduje natomiast, że programy sporządzane będą przez organy samorządu terytorialnego w ramach posiadanych już możliwości.

Koszty ćwiczeń.

W zakresie prowadzenia ćwiczeń zaproponowane regulacje nie wpływają na liczbę organizowanych ćwiczeń oraz zaangażowanie finansowe i intelektualne organów i podmiotów w stosunku do obowiązujących obecnie regulacji wydanych w formie wytycznych Szefa Obrony Cywilnej Kraju. Prawny charakter regulacji, pozwoli skuteczniej wymóc na właściwych organach ochrony ludności /obrony cywilnej organizowanie w sposób cykliczny ćwiczeń z zakładaną jak dotychczas częstością i formą dla poszczególnych szczebli administracji.

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe

Skutki

Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	<i>Łącznie (0-10)</i>
W ujęciu pieniężnym (w mln zł. ceny stałe z r.)	duże przedsiębiorstwa							
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw							
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe							
W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa							
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw							
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe							
Niemierzalne	duże przedsiębiorstwa, sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	Zakłada się, że wejście w życie ustawy wpłynie na: zwiększenie zaangażowania przedsiębiorców lokalnych w działania organizacyjno-planistyczne w zakresie budowania zasobów ochrony ludności niezbędnych do realizacji zadań ochrony ludności i obrony cywilnej w czasie pokoju, stanu wojennego i wojny; Mogą być z tym związane następujące kwestie: 1. Podpisywanie umów o gotowości pomiędzy organami administracji rządowej i samorządowej a przedsiębiorcami. 2. Dofinansowywania przedsiębiorców gotowych (w przypadku wystąpienia potrzeb) do rozszerzenia profilu działalności celem spełnienia potrzeb organów administracji w zakresie zabezpieczenia ochrony ludności czasu pokoju jak i wojny. 3. Zwiększenie bezpieczeństwa poprzez podniesienie poziomu odporności administracji na kryzysy związane z nieadekwatnością posiadanych sił i środków do reagowania na zagrożenia.						

Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	
8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu	
Xnie dotyczy	
Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odwrotnej tabeli zgodności).	☐ tak ☐ nie ☒ nie dotyczy
☐ zmniejszenie liczby dokumentów ☐ zmniejszenie liczby procedur ☐ skrócenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:	☐ zwiększenie liczby dokumentów ☐ zwiększenie liczby procedur ☐ wydłużenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:
Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektroniczności.	☐ tak ☐ nie ☐ nie dotyczy
<p>Komentarz:</p> <p>Nie przewiduje się zmian obciążeń regulacyjnych.</p> <p>Projekt ustawy porządkuje i nadaje rzeczywisty (dostosowany do obecnych realiów) kształt rozwiązań w obszarze opracowywania dokumentów (planów, programów, procedur itp.).</p> <p>Np: W ramach usystematyzowania kwestii związanych z planowaniem w obronie cywilnej ustawa uszczegóławia kwestie związane Planem Obrony Cywilnej Państwa. Pozostałe kwestie planowania związane z: planami obrony cywilnej (na szczeblu województwa, powiatu i gminy), programami doskonalenia obrony cywilnej, planami ochrony dóbr kultury, planami ewakuacji ludności zwierząt i mienia na wypadek masowego zagrożenia pozostaną bez znaczących zmian w stosunku do obecnego stanu.</p>	
9. Wpływ na rynek pracy	
<p>Utworzenie ok. 100 nowych miejsc pracy, w ramach utworzenia Krajowego Centrum Szkolenia Ochrony Ludności, Centralnej Bazy Magazynowej oraz zapewnienia realizacji zadań Szefa Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej w KG PSP.</p> <p>Szkolenia pracowników z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej w ramach funkcjonowania Krajowego Centrum Szkolenia Ochrony Ludności.</p> <p>Ponadto oddziaływanie będzie miało charakter pośredni. Szczegółowa informacja w przedmiotowym zakresie została zawarta w uzasadnieniu do projektu ustawy tj.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ustawa wzmacnia organizacyjno - prawne możliwości wspierania UE w ramach Unijnego Mechanizmu Ochrony Ludności; - Ustawa ma na celu stworzenie odpowiednich ram dla zapewnienia warunków niezbędnych dla ochrony życia i zdrowia ludzi oraz podstawowych warunków przetrwania, współpracy i współdziałania systemów, organów, służb i innych podmiotów wykonujących zadania ochrony ludności, usprawnienie koordynowania przyjmowania i udzielania pomocy humanitarnej oraz zapewnienie odpowiednich zasobów; - Ustawa kładzie duży nacisk na kształtowanie świadomości społeczeństwa oraz promowanie odpowiednich zachowań w obliczu zagrożenia w celu zwiększenia bezpieczeństwa obywateli oraz zmniejszenia bezpośrednich skutków zagrożeń; - Ustawa spowoduje zwiększenie odporności organów ochrony ludności szczebla wojewódzkiego, powiatowego i gminnego na kryzys związany nieadekwatnością posiadanych sił i środków do reagowania na zagrożenia; - Utworzenie Centralnej Bazy Magazynowej na każdym szczeblu organizacji administracji publicznej będzie wsparciem dla władz lokalnych i służb ratowniczych podczas prowadzenia działań w obszarze ochrony ludności i obrony cywilnej; - Tworzenie Programów Ochrony Ludności spowoduje tworzenie zasobów ochrony ludności odpowiednich do reagowania na zagrożenia wynikające z analizy zagrożeń na terenie danej aglomeracji; - Dzięki tworzeniu struktur ponadgminnych do reagowania na zagrożenia, skorelowanie tych struktur z tworzeniem zasobów na szczeblu gminy i powiatu, z ich dysponowaniem w ramach danej aglomeracji osiągniemy poziom ekonomicznego konsensusu w zakresie wydatkowanych środków na bezpieczeństwo; - Priorytetowym elementem ochrony ludności w projektowanej ustawie jest urzędnik dobrze przygotowany do realizacji zadań z zakresu bezpieczeństwa na każdym szczeblu administracji państwowej, któremu należy umożliwić zdobycie wiedzy i umiejętności w obszarze ochrony ludności i obrony cywilnej. Drugim istotnym elementem ochrony ludności w projektowanej ustawie jest dobrze przygotowany i poinformowany obywatel. 	

któremu należy umożliwić zdobycie wiedzy i umiejętności na temat zachowania się w sytuacjach zagrożenia jego życia bądź zdrowia, a także w zakresie ich zapobiegania, określając jego prawa i powinności:

- W odniesieniu do istniejącego porządku prawnego projekt ustawy o ochronie ludności wprowadza jasny zakres zadań ochrony ludności, precyzuje kompetencje organów administracji publicznej, samorządu terytorialnego, służb i innych podmiotów, wprowadza nowe propozycje w odniesieniu do obrony cywilnej, reguluje w uporządkowany sposób zasady informowania, ostrzegania i alarmowania oraz prawa i powinności obywateli, jak również wprowadza nowe propozycje w zakresie edukacji i tworzenia programów ochrony ludności:

- Ustawa zawiera szczegółowe przepisy oraz delegacje do rozporządzeń wykonawczych dotyczące zasad powiadamiania, ostrzegania i alarmowania, które regulują obowiązki wszystkich podmiotów zaangażowanych w powyższe działania w celu usprawnienia ich realizacji oraz zapewnienia szybkiego przepływu kluczowych dla bezpieczeństwa informacji w sytuacji zagrożenia. Ponadto przepisy wskazują właściwe zachowania obywateli, wypełniając jeden z podstawowych celów projektu ustawy, jakim jest zwiększenie świadomości społeczeństwa, itp.

- W odniesieniu do przedsiębiorców telekomunikacyjnych lub nadawców radiowych i telewizyjnych ustawa będzie miała wpływ pośredni gdyż przedmiotowe przedsięwzięcia są realizowane na podstawie zapisów istniejących już aktów ustawowych takich jak ustawa o stanie klęski żywiołowej, ustawa o stanie wojennym oraz o kompetencjach Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych i zasadach jego podległości konstytucyjnym organom Rzeczypospolitej Polskiej, a także porozumień podpisywanych z redaktorami naczelnymi dzienników oraz nadawcami programów radiowych i telewizyjnych, że są obowiązani, na żądanie organów administracji publicznej, do nieodpłatnego, niezwłocznego publikowania lub zamieszczania komunikatów, decyzji i postanowień tych organów związanych z obronnością państwa i bezpieczeństwem obywateli.

Ponadto już istnieje system wykorzystujący media publiczne. Chodzi o Regionalny System Ostrzegania (RSO). RSO to usługa szybkiego powiadamiania obywateli o różnego rodzaju zagrożeniach rozwijana przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji we współpracy z Telewizją Polską S.A. System funkcjonuje od 2015 roku i obejmuje wszystkie województwa w kraju.

Komunikaty RSO publikowane są przez dyżurnych wojewódzkich centrów zarządzania kryzysowego lub MSWiA i dostępne są na stronach internetowych urzędów wojewódzkich, w naziemnej telewizji cyfrowej, w naziemnym multipleksie cyfrowym MUX-3, w telegazecie (w TVP Regionalnej, TVP1, TVP2, TVP Kultura, TVP Historia i TVP Polonia), z wykorzystaniem napisów DVB, a także w mobilnych aplikacjach telefonicznych na smartfony, dostępnych bezpłatnie w sklepach z aplikacjami.

10. Wpływ na pozostałe obszary

środowisko naturalne

sytuacja i rozwój regionalny

inne:

demografia

mienie państwowe

informatyzacja

zdrowie

Omówienie wpływu

11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego

2020 r.

12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?

Ewaluacja może nastąpić w przypadku następujących efektów projektu tj:

- Uruchomienie Krajowego Centrum Szkolenia Ochrony Ludności – 3 lata od wejścia w życie ustawy;

- Uruchomienie Centralnej Bazy Magazynowej – 3 lata od dnia wejścia w życie ustawy;

- Uchwalenie rozporządzenia Rady Ministrów dotyczącego powoływania członków podmiotów ochrony ludności na ćwiczenia – termin uzależniony od decyzji Rady Ministrów i związany jest z przeznaczeniem środków z budżetu państwa na ten cel;

Pozostałe zagadnienia takie jak: wydanie rozporządzenia dot. ochrony znaku obrony cywilnej, opracowywanie programów ochrony ludności, doskonalenie procesu realizacji zadań itp. zostaną rozpoczęte od momentu wejścia w życie ustawy. Stan ich realizacji będzie można kontrolować cyklicznie np. co rok.

13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)

Raport na temat działalności Szefa Obrony Cywilnej Kraju w latach 2008-2015, stanowiący zbiór materiałów analitycznych uzasadniających wybór przyjętego w projekcie ustawy modelu funkcjonowania ochrony ludności i obrony cywilnej znajduje się w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji (pismo nr BL-I-0731/3-3/17 z dn. 6.06.2017 r.)